

Katholieke Hogeschool Kempen

Departement Gezondheidszorg
Antwerpsestraat 99
2500 LIER

De opnameprocedure van een rusthuis

Het begin van een nieuw leven

Bachelor in de verpleegkunde
Sociale verpleegkunde
Afstudeerproject

Latdamone Pathavong

Academiejaar 2008-2009

Inhoudstabel

Inhoudstabel	3	
Samenvatting	4	
1	Inleiding	5
2	Het psychologisch onderzoek naar het ouder worden	8
3	Wachtlijsten, een serieus probleem!	10
4	De KATZSschaal	17
5	Privé, VZW of OCMW rusthuis: Ieder zijn eigen beleid	19
5.1	Het Rustoord Vlasvand	19
5.1.1	<i>De onthaalprocedure.....</i>	<i>20</i>
5.1.2	<i>Het opnamebeleid.....</i>	<i>20</i>
5.2	Het Woon – en Zorgcentrum Sint Jozef	22
5.2.1	<i>De onthaalprocedure.....</i>	<i>22</i>
5.2.2	<i>Het opnamebeleid.....</i>	<i>23</i>
5.2.3	<i>Enkele praktijkvoorbeelden</i>	<i>25</i>
5.3	Het Rustoord – RVT Ter Vest (Balen)	64
5.3.1	<i>De onthaalprocedure.....</i>	<i>64</i>
5.3.2	<i>Het opnamebeleid.....</i>	<i>65</i>
5.3.3	<i>Enkele praktijkvoorbeelden</i>	<i>66</i>
6	Een opname in een rusthuis: De psychosociale aspecten.....	76
6.1	Thuis is waar men zich goed voelt: De stap naar een rusthuis	76
6.1.1	<i>Veiligheid en autonomie als drijfveren bij het zoeken naar de meest passende leef – en woonomgeving.....</i>	<i>76</i>
6.1.2	<i>Ieder zijn eigen redenen.....</i>	<i>77</i>
6.1.3	<i>De zoektocht naar een rusthuis.....</i>	<i>78</i>
6.2	De stap naar een rusthuis: een zware beslissing	79
6.2.1	<i>Een gevoel van verlies</i>	<i>79</i>
6.2.2	<i>De familie, een belangrijke steun</i>	<i>80</i>
6.3	Van Thuis naar een rusthuis: Een hele aanpassing	81
6.3.1	<i>Afscheid van een thuis</i>	<i>81</i>
6.3.2	<i>Het begin van een nieuw leven: De opnamedag.....</i>	<i>82</i>
6.3.3	<i>Het rusthuis een invloed op bewoner en familie?.....</i>	<i>83</i>
6.4	Bewoner en familie aan het woord: Elk hun eigen verhaal.....	85
6.4.1	<i>Het interview met de familie O.</i>	<i>85</i>
6.4.2	<i>Het interview met de familie P.....</i>	<i>90</i>
7.	Het financiële aspect.....	98
7.1	De dagprijs	98
7.2	De zorgverzekering	99
7.4	Tussenkomst van het OCMW	100
8	Besluit	107
Literatuurlijst.....	111	
Bijlagen.....	114	

Samenvatting

Door de vergrijzing hebben we te maken met een steeds ouder wordende bevolking. Door hun stijgende levensverwachting zijn hierbij ook de zorgbehoevende ouderen gestegen. Omdat er een tekort is aan rust – en verzorgingstehuizen zijn de plaatsen zeer schaars geworden en de wachtlijsten zeer lang.

Rusthuizen worden met elkaar vergeleken. Kies ik nu voor een OCMW of een privé rusthuis? Dagprijzen worden blootgelegd en besproken. Sommigen komen tot de conclusie dat ze met hun pensioen toekomen, anderen moeten bij het OCMW te rade gaan. Keuzes worden aangeboden en er moeten moeilijke beslissingen genomen worden.

Het opnamebeleid in rusthuizen wordt in vraag gesteld. Men vraagt zich af of deze menselijk en eerlijk genoeg zijn? Het is net door het menselijk aspect dat ouderen zich aangetrokken voelen tot een bepaald rusthuis. Maar spijtig genoeg kan niet iedereen opgenomen worden in het rusthuis van zijn keuze. De KATZschaal bepaalt alles. Is de zorggraad zwaar genoeg om opgenomen te worden of laten we ze nog even wachten?

Het is belangrijk om stil te staan bij de beleving van de nieuwe bewoner en zijn familie voor, tijdens en na de opname. Vaak kampen de bewoner en zijn familie met gevoelens als schuld, verdriet en verlies. Aan deze gevoelens wordt in vele rusthuizen nog te weinig aandacht geschonken

1 Inleiding

Vooraleer ik begin wil ik u kennis laten maken met een zeer interessant artikel in Het Nieuwsblad¹. Het werpt er een kritische blik op de opnameprocedures van rusthuizen.

Wanneer laat ik mijn moeder opnemen?

Er is maar één criterium om in een rusthuis te 'mogen' wonen: Je moet ouder dan 60 zijn. De praktijk is uiteraard helemaal anders. Al was het maar door de wachtlijsten.

Maar weinig rusthuizen hebben een procedure om hun bewoners te 'selecteren'. Wel hebben ze allemaal min of meer eigen prioriteiten. Directies moeten met zoveel dingen tegelijk rekening houden: de graad van zorgbehoefte van de kandidaat-bewoner, de plaats op de wachtlijst, de eventuele crisissituatie van de bewoner of zijn familie, en ga zo maar door.

Er bestaan geen regels om daarin een keuze te maken. De meeste rusthuizen hanteren slechts één echt objectief criterium: een kandidaat-bewoner uit de gemeente krijgt voorrang. De rusthuisdirecties hebben uiteraard een jarenlange praktijkervaring, maar de keuze wie in het rusthuis mag en wie niet, blijft een nattevingerwerk. Er wordt dan ook gepleit om de toegangscriteria in regels te gieten. Maar dat stuit weer op verzet van rusthuisdirecties, die vrezen voor verlies van een stuk vrijheid.

De lengte van de wachtlijsten is een goed bewaard geheim. Vlaams volksvertegenwoordiger Vera Van Der Borcht (Open VLD) beweert dat Vlaanderen 80.000 rusthuisbedden nodig heeft, terwijl er nu maar plaats is voor 63.000 bewoners. De wachtlijst zou dus 17.000 mensen lang zijn.

Naast de plaats op de wachtlijst, is ook de zorgbehoefte van de persoon die zich aanmeldt ook een reden om iemand een kamer te geven. Maar het rusthuis is meer dan een zorgfabriek. Het heeft ook een sociale functie. Mensen die vereenzaamd en verwaarloosd zijn, maar verder gezond, hebben ook recht op een overheid gesubsidieerd rusthuis. Vooral in de OCMW – rusthuizen zijn deze mensen welkom. Het is opvallend dat zij na enkele maanden goede zorgen weer snel goed te been zijn. Het personeel dat die 'sukkelaars' van zwaar zorgbehoevende tot perfect valide heeft omgetoverd, moet wel verder door het rusthuis worden doorbetaald.

Een opname in het rusthuis gebeurt meestal in een crisissituatie. 'Mama komt een zware val niet meteen te boven. De tweeverdiende kinderen en schoonkinderen met zelf opgroeiende kinderen doen hun best maar slagen er niet in de hulp vol te houden. De opname van een rusthuis gaat dan ook gepaard met hevige emoties bij de bejaarde en schuldgevoelens bij de familie.', zegt Tarsi Windy van het Verbond van Verzorgingsinstellingen.

¹ Loncin, J. (2007). Waarom moet ik voor onze mama betalen? Gevonden op het internet op 11/12/2008 op <http://www.nieuwsblad.be/Article/PrintArticle.aspx?ArticleID=8U1KD1UV>

Eens opgenomen kan een bewoner ook niet meer uit het rusthuis worden gezet. Een rusthuis kan niemand ontslaan omdat hij 'te veel' zorgen vergt of omdat hij lastig wordt. Zelfs niet omdat hij de rekening niet meer (volledig) kan betalen. De rusthuizen kunnen in dat geval geld vorderen van de OCMW's of de kinderen. Alleen voor verbouwingen of als de medische verzorging te gespecialiseerd word, kan de bewoner verplicht verhuisd worden.

Het bovenvermelde artikel heeft een grote impact gehad in de keuze van mijn afstudeerproject. Persoonlijk vond ik het zeer confronterend. Het heeft mijn interesse zeker geprikkeld. Zo wil ik aan de hand van verschillende literatuurbronnen en mijn eigen praktijkervaring dieper ingaan op het opnamebeleid van rusthuizen. Ik beperk mijn afstudeerproject enkel tot de permanente opnamen.

Door onze steeds ouder wordende bevolking zijn er meer en meer zorgbehoevende ouderen. De zorg van de oudere is te zwaar is geworden. Voor de familie is het vaak onmogelijk geworden om hen nog zelfstandig te laten wonen of bij hen in te laten wonen. Hierdoor gaat de oudere samen met zijn familie op zoek naar een geschikte woonplaats. Vaak wordt er dan gekozen voor een rusthuis. Door het beperkte aantal vrije plaatsen in rusthuizen moeten ouderen meestal een hele tijd wachten. De wachtlijsten zijn zeer lang, volgens sommige literatuurbronnen staan er ongeveer 80.000 tot 100.000 Vlamingen te wachtten op een plaatsje (Het Laatste Nieuws, 2008). De wachtlijsten van rust – en verzorgingstehuizen zijn uit hun voegen gebarsten en zijn de laatste jaren niet meer weg te denken uit de media. Voor de oudere en zijn familie is de wachttijd een tijd van onzekerheid en spanning. Maar, niet iedereen moet even lang wachtten op een opname. Sommige moeten enkele maanden wachtten, andere weer ettelijke jaren. Alles hangt af van hun zorggraad. Deze wordt bepaald door de KATZschaal. Wanneer de oudere voldoet aan het bewonersprofiel van een rusthuis wordt hij/zij opgenomen. Vanaf hier gaat het opnamebeleid van start. Hoe ze worden opgenomen is afhankelijk van het rusthuis. Tijdens dit afstudeerproject wordt het opnamebeleid van enkele rust – en verzorgingstehuizen in de kijker gesteld. Zo heb ik voor drie verschillende rusthuizen gekozen, namelijk het privé rusthuis het Rustoord Vlasland, het VZW (Vereniging Zonder Winst) rusthuis WZC (Woon en Zorg Centrum) Sint Jozef en het OCMW rusthuis RVT Ter Vest. Deze drie rusthuizen worden vergeleken op hun menselijk aspect in de opnameprocedure. Want buiten het administratieve van een opname speelt de menselijke factor van een opnameprocedure zeker een zeer belangrijke rol. Het is deze opnamedag dat een startsein geeft aan de oudere voor het begin van een nieuw leven. Maar deze opname is niet altijd roze kleur en maneschijn.

Het is algemeen geweten dat een rusthuis niet goedkoop is. Sommigen kunnen de factuur maandelijks betalen van hun pensioen of spaarrekening. Anderen komen niet toe en moeten aanspraak maken op het OCMW en de kinderen. Gelukkig worden de ouderen tijdens hun verblijf nog gesteund door hun ziekenfonds door middel van de zorgverzekering.

Er wordt ook stilgestaan bij het unieke van elke oudere en zijn familie. Dit wil zeggen dat de overstap van een thuis naar een tehuis een zeer emotionele ervaring is voor de oudere en zijn familie. Voor de familie betekent de opname in een rusthuis een opluchting. Verliefde, Baerten, (2006) verwoorden de emotionele ervaring voor de oudere als volgt: *'Er is verdriet voor wat de persoon achterlaat, en dat is niet alleen*

de woning maar ook de herinneringen die ermee samengaan. Als deze pijn weg ebt maakt het plaats voor een nieuwe ontdekking, namelijk een nieuw leven in het rusthuis. Het is zeker en vast geen eindpunt maar het is een ander invulling van leven.'

2 Het psychologisch onderzoek naar het ouder worden

Naar aanleiding van een uitgebreid psychologisch onderzoek naar het ouder worden heb ik een klein deelaspect van dit onderzoek eruit gepikt namelijk de ecologisch georiënteerde psychogerontologie. Zij bestuderen de ouderen in hun normale omgeving zoals een instelling of eigen huis. Doordat men beseft dat de omgeving waarin de oudere leeft een grote impact heeft op het proces van het ouder worden is er een nieuwe studie ontstaan, namelijk de omgevingsgerontologie. Deze studie ging na welke invloeden deze omgevingen hebben op het gedrag en de beleving van ouderen. Vooral residentiële instellingen werden in de belangstelling gebracht (Macroen, 2006).

Lawton (1989), verdeelde deze residentiële omgeving in drie functies, namelijk, het behoud, de stimulatie en de ondersteuning van de functionele stabiliteit, het zelfconcept en het welbevinden van de oudere. Stabiliteit en voorspelbaarheid worden door Lawton (1989) beschreven als de harde kern van het behoud. Stimulatie vanuit het rusthuis kan ervoor zorgen dat oudere gestimuleerd wordt zich op een goede manier aan te passen. De oudere kan ook nieuwe vaardigheden en kennis opdoen die ze tevoren niet hadden. Dit geeft hen een nieuwe soort kracht om het leven verder aan te kunnen. Anderzijds kan deze residentiële omgeving ouderen ook confronteren met een onomkeerbaar verlies van hun competenties.

Uit verschillende literatuurbronnen blijkt dat ouderen toch steeds een voorkeur hebben om zo lang mogelijk in hun eigen woning te verblijven ook al gaat het minder met hun gezondheid. De fysieke en sociale kenmerken van hun eigen gemeente en dorp spelen in op hun eigen persoonskenmerken, familiale omstandigheden en andere ecologische kenmerken. Dit bepaald welke activiteiten ouderen doen zoals zich aansluiten bij de bond van de gepensioneerden. Maar het bepaald ook hun mobiliteit. Zo is het belangrijk voor oudere mensen dat ze zich goed voelen in hun omgeving of met andere woorden “in hun element” zijn (Wahl, 2001, Wahl & Weismann, 2003). Wanneer iemand opgenomen wordt voor een permanent verblijf in een rusthuis moeten hij/zij het nog gewoon worden en aanpassen. De meeste oudere slagen hier wel in. Ze gaan zich thuis voelen in het rusthuis. Hierin spelen de architecturale kenmerken, de organisatie en het sociale klimaat van een rusthuis een belangrijke rol. Deze kenmerken stimuleren de nieuwe bewoner zijn sociaal gedrag en activiteit, maar ook hun autonomie en het zoeken naar eigen compensaties voor de achteruitgang die ze ervaren op zowel cognitief als op fysiek gebied (Wahl, 2001).

Uit het onderzoek van Keller, Leventhal en Larson (1989) word ouder worden beschreven als:

1. Een natuurlijk en voortschrijdend proces zonder opvallende kenmerken.
2. Een periode waarin men zijn leven evalueert, filosofeert, en blijk geeft van toenemende wijsheid en maturiteit.
3. Een periode van meer vrijheid, nieuwe interesses, en minder verplichtingen.
4. Een periode geassocieerd met fysieke gezondheidsproblemen en – zorgen.
5. Een periode van verlies op sociaal en professioneel gebied.

Deze kenmerken zijn nog eens afhankelijk van de leeftijd. Zo gaan gezondheidsproblemen zich vooral manifesteren wanneer men hoogbejaard is en gaat men nieuwe interesses en vrijheid ontwikkelen in het begin van het ouder worden. (Keller, Leventhal, Larson, 1989)

Het onderzoek van Steverink (2001) ondersteunt deze interpretatie. Zo blijkt uit dit onderzoek dat met de leeftijd de beleving van zowel op fysiek en sociaal vlak afneemt. Ook de ervaring van zelfontplooiing neemt af. Concreet wil dit zeggen dat de oudste onder de ouderen het ouder worden beleefd als minder energiek en fit zijn, zijn gezondheid voelen achteruitgaan, minder lichamelijke uithoudingsvermogen hebben en minder in staat zijn zich aan de fysieke achteruitgang aan te passen. Op sociaal gebied ervaren ouderen dat ze overbodig zijn, dat ze je minder respect geven en tonen, dat je veel eenzamer voelt en verveelt. Andere ervaren het als meer en meer competent worden, bekwaam blijven om nieuwe dingen te leren, plannen blijven maken en in staat blijven om veel ideeën in daden om te zetten. Maar deze positieve kijk op het ouder worden komt maar zelden voor. Het zijn vaak de negatieve aspecten die bij de ouderen het meeste worden beleefd. (Steverink, 2001)

3 Wachtlijsten, een serieus probleem!

“Wie ouder wordt, moet wachten” zo luidt de titel op een artikel. Het doet iedereen schrikken. Maar het is de harde realiteit geworden wanneer een oudere zich wil laten opnemen in rusthuizen.

Door onze steeds ouder wordende samenleving beginnen de wachtlijsten in rusthuizen een serieus probleem te worden. De wachtlijsten zijn uit hun voegen gesprongen en zorgen voor een onzekere toekomst voor de ouderen. (Van Riet, 2007)

Ieder heeft er zijn mening over. Volgens sommige zijn ze een soort succesmeter voor de instelling, volgens andere zijn ze weer een belachelijk criterium voor subsidies. (Van Riet, 2007)

De onderstaande krantenartikels geven een beter beeld over deze problematiek.

Frans Motmans (De Standaard, 07/11/2007)

Frans Motmans is 75 jaar en woont in Hasselt. Hij vreest voor de toekomst. Voorlopig is hij goed ter been, maar ondertussen worden de wachtlijsten voor rusthuizen langer en stijgt ook de kostprijs.

‘Ik ken veel mensen die gedwongen thuis leven. Bij mij is dat gelukkig niet het geval, maar het houdt me wel bezig. Er zijn enorme wachtlijsten voor rusthuizen. Ik vrees voor de dag waarop ik een beroep zal moeten doen op iemand anders. Voorlopig kan ik alles nog zelf. Aan alternatieven voor een rusthuis heb ik gedacht, zoals thuiszorg. Maar ik vraag me af of er binnen vijf jaar nog mensen voor die baan te vinden zullen zijn.

Bijna 100.000 bejaarden wachten op plaats in rusthuis (Het Laatste Nieuws, 06/10/2008)

Tussen 80.000 en 100.000 zorgbehoevende oudere Vlamingen wachten op een opname in een rusthuis. Dat betekent dat er evenveel wachtende zijn als rusthuisbewoners die een plek hebben in Vlaanderen. De cijfers zijn het resultaat van een onderzoek van de Dienst welzijn van de provincie Antwerpen.

De wachtlijsten van de 730 Vlaamse rusthuizen zijn eigenlijk nog tweemaal langer, want de zorgbehoevende ouderen vertegenwoordigen nog maar de helft van het aantal mensen dat zich op andere wachtlijst van een rusthuis heeft ingeschreven, zo luidt het.

Grote chaos

“De wachtlijsten zijn één grote chaos. Er is dringend een reglementering nodig voor wie echt op de wachtlijst hoort en wie niet.” Slechts de helft van de mensen op de wachtlijst zou een onmiddellijke opname wensen: voor heel Vlaanderen zijn dat dus 80.000 tot 100.000 mensen.

Ondanks de lange wachtlijsten, is de wachttijd voor een opname in een rusthuis relatief kort. Bij 70 procent van de rusthuizen kan een opname na zes maanden wachten op de lijst.

We weten dat wachtlijsten bestaan, maar we weten niet hoe lang ze zijn. We hebben niet echt een overzicht over hoeveel ouderen in Vlaanderen op de wachtlijst staan te wachten. Zo kunnen we geen beeld schetsen over hoeveel dubbeltellingen er zijn, hoeveel dringende zorgbehoevende op de wachtlijst staan of hoeveel losse aantekeningen er zijn. We hebben er enkel een veronderstelling van. (Van Riet, 2007)

Door de vergrijzing zijn de plaatsen in rusthuizen zeer schaars geworden. Dit geeft een gevoel van onzekerheid voor de oudere. Volgens Daniël Vandermeulen (adviseur van Ferubel Vlaanderen, koepel van de private rusthuizen) zorgt deze onzekerheid ervoor dat oudere schrik krijgen voor de toekomst. Ze zegt: *“De ouderen laten zich leiden door hun angst en laten zich voor alle veiligheid op de wachtlijst zetten. Langs deze weg komen er ook niet dringende zwaar zorgbehoevende op de wachtlijst te staan. Anderen laten zich opschrijven op de wachtlijst omdat ze graag in een rusthuis willen verblijven in hun vertrouwde regio. Doorheen de jaren gaat het aantal zorgbehoevende oudere stijgen en gaat het probleem zeker toenemen.”* Daniël Vermeulen denkt dat door middel van individuele oplossingen de wachtlijsten van rusthuizen kan verminderen. Ze zegt: *“Zo moet men niet alleen energie steken in ‘schuilplaatsen’ maar moet men middelen vrijmaken om de mensen zolang mogelijk thuis te laten vertoeven”* (Van Riet, 2007).

Naar de mening van Eginhard Van Wilder (coördinator van de Federatie Onafhankelijke Seniorencare) zijn het aantal personen op een wachtlijst variërend van geen tot vijfhonderd. Volgens Eginhard heeft het te maken met het profiel, het opnamebeleid en de uitstraling van de instelling. Hij benadrukt dat men op de acute zorgbehoefte moet inspelen. Door een goede samenwerking tussen de rusthuizen, thuiszorg en de sociale diensten van ziekenhuis is dit zeker mogelijk (Van Riet, 2007).

Volgens Tarsi Wendy (sectorcoördinator ouderenzorg van Caritas Verbond der Verzorgingsinstellingen) zijn de veelbesproken wachttijden zeer relatief. De wachtlijsten worden volgens haar niet enkel beïnvloed door de zwaardbehoevende oudere, maar ook door de ziekenhuizen, de rusthuizen, de overheid, de thuiszorg en de familie. Ze laat ons weten dat de klok tikt. Ze zegt: *“De meeste ouderen slijpen binnen via het ziekenhuis. Terwijl de klok er tikt om de oudere zo snel mogelijk te ontslaan, moet men met de familie, het medisch dossier, financiële situatie en sociale omgeving in kaart brengen. Het ziekenhuis wordt financieel afgestraft of beloond op basis van medisch-technische prestaties en verblijfsduur, onder enorme tijdsdruk doet het ziekenhuis beroep op een rusthuis uit zijn netwerk. De overige 763 Vlaamse rusthuizen, blijven voor de bejaarde en zijn familie onontgonnen terrein. Ook het rusthuis zelf beïnvloedt de totstandkoming van de wachtlijsten. Niet enkel vakantieplannen en werklast, maar ook het financieringssysteem. Tegenover een zwaar profiel staat een hoger budget dat maakt een voorziening een oudere al dan niet aanvaard”* (Van Riet, 2007).

Uit officiële programmacijfers die gebaseerd zijn op historische gegevens van de ziekteverzekering blijkt dat er een toekomstig tekort is van tienduizend woongelegenheden voor ouderen (Van Riet, 2007). Dit is nogal schokkend cijfermateriaal. Maar is de Vlaamse overheid hier bewust van? Uit een gesprek met de welzijnsspecialisten van meerderheid en oppositie uit de welzijnscommissie van het Vlaamse parlement blijkt dat ze hiervan wel bewust zijn maar er nog geen kant en klare oplossing voor hebben (Veli, 2007).

Volgens Mr. Swennen (welzijnsspecialist) zijn er verschillende oorzaken van deze wachtlijst. Hij zegt: *“Het budget voor welzijn is niet gegroeid zoals het moest. De inclusieve benadering van de zorg, waarbij zorgbehoevende in zijn natuurlijke omgeving wordt geholpen, is niet consequent doorgetrokken. De samenwerking tussen de Vlaamse aangelegenheid en de federale instelling loopt niet altijd even gemakkelijk. Zo staat het verzamelen en verwerken van gegevens in de sector nodig voor het ontwikkelen van een visie, is een taak van het Rijksinstituut voor Invaliditeit en Verzekeringen (RIZIV). Dit is een federale instelling. Terwijl de uitbouw van de zorg een Vlaamse aangelegenheid is. We hebben de massale vergrijzing, een gevolg van de welvaartsmaatschappij en van de vooruitgang in de medische sector, niet op tijd zien aankomen. Voor hem zijn de wachtlijsten het gevolg van een verkeerde inschatting van opeenvolgende ministers.”* Mr. Swennen wil de wachtlijsten wegwerken door middel van extra middelen in te zetten voor de sociale huisvesting. Hij zegt: *“Sociale verkavelingen kunnen aangevuld worden met zorgverkavelingen. Waarom kunnen bejaarden die nog zelf functioneren geen plaats krijgen binnen sociale verkavelingen? Op die manier blijven zij in hun milieu en hebben ze nog voldoende contact met de samenleving. Ook de mantelzorgers bieden een deel van de oplossing. Zonder hen kampten we nog met langere wachtlijsten.* Hij vindt ook de onrust, dat heerst bij het volk zeer terecht. Hij zegt: *“Het is pijnlijk wanneer in een welvaartstaat als België zorgbehoevende geen garantie op zorg krijgen terwijl ze een concreet afdwingbaar recht op hebben.”* (Veli, 2007)

In de praktijk heeft elk rusthuis zijn eigen procedure om ouderen op de wachtlijst te plaatsen. Vaak maken de rusthuizen een onderscheidt tussen een passieve en een actieve wachtlijst. Ouderen die zich om preventieve redenen zich op de wachtlijst zetten komen op de passieve wachtlijst terecht. Terwijl een zwaar zorgbehoevende oudere op de actieve wachtlijst geplaatst wordt. Uit eigen ervaring blijkt dat er veel ouderen zich op de wachtlijst zetten om preventieve redenen. Ze hebben angst voor de toekomst en laten zich nu opschrijven. Ze willen zekerheid dat ze op de dag wanneer ze niet meer kunnen, geholpen worden. Anderen laten zich opschrijven omdat ze fysiek of mentaal sterk verzwakt zijn en het niet meer zien zitten om zelfstandig te wonen. Weer anderen hebben geen andere keus en moeten zich op de wachtlijst plaatsen omdat hun kinderen niet in staat zijn om hen de nodige zorgen te geven of omdat hun huis al te koop staat. In deze schrijnende situaties is het voor de hand liggend dat het dringend word en bijgevolg erg dramatisch.

Vaak worden de oudere ingeschreven door hun familie. Het zijn meestal de eigen kinderen die hen komen inschrijven. Sommige oudere staan achter de beslissing tot opname, anderen hebben het hier dan weer zeer moeilijk mee. Hier ga ik nog verder op in.

Voor meer informatie in de praktijk ben ik ten rade geweest bij een sociaal verpleegkundige op de sociale dienst van het WZC Den Olm te Bonheide en heb ik ook beroep gedaan op mijn stage ervaring in het WZC Sint Jozef en het RVT Ter Vest.

In het WZC Den Olm wordt iedereen aanvaard voor de wachtlijst. Men maakt geen onderscheid of men nu inwoner is van Bonheide of niet. Het WZC maakt gebruik van een passieve en actieve wachtlijst. Het is zelfs mogelijk om van de passieve lijst naar de actieve lijst te gaan. Dit kan enkel wanneer een niet dringende situatie, dringend is geworden. Natuurlijk word de situatie onderling besproken tussen de familie en/of oudere met de sociaal verpleegkundige. (Hilde Verrelst, 2009)

Indien een familie en/of oudere zich komen aanmelden om zich in het WZC Den Olm op te nemen, moet men een aanvraag voor opname invullen. Op dit formulier vraagt men allerlei persoonlijke gegevens en gegevens betreffende de opname. Zo kan men onderaan aanduiden of de opname dringend is of niet. Bij een dringende opname wordt er gevraagd de medische vragenlijst door een arts te laten invullen. Aan de hand van de KATZschaal die zich aan de achterzijde bevindt, wordt er bepaald of de oudere zwaar zorgbehoevend is of niet en op de dringende wachtlijst komt. Om zwaar zorgbehoevend te zijn moet de oudere al een 3 score op alle criteria. Dit betekent dat de oudere hulp nodig heeft van derden. Deze schaal interpreteert men niet op het functionele van de oudere in de thuissituatie maar hoe de oudere zal functioneren in de kamer van het rusthuis. Een korte verduidelijking: Wanneer de oudere volledige hulp nodig heeft van andere om een zeer korte afstand te stappen bijvoorbeeld van toilet naar bed in een rusthuiskamer scoort hij een 3 voor mobiliteit. Stel dat dezelfde oudere geen lange afstanden kan doen zonder hulp van derden maar wel de afstand van het toilet naar een bed in een rusthuiskamer dan scoort hij een 2 voor mobiliteit. Deze KATZschaal is 'een toegangsticket' voor de oudere tot opname in het WZC Den Olm. De wachttijd binnen dit WZC is afhankelijk van de datum van het aanvraagformulier. Maar de meeste ouderen wachtten al een jaar. Voor de dementerende afdeling is er meer vraag en is de wachttijd ook langer. (Hilde Verrelst, 2009)

In het RVT Ter Vest maakt men ook gebruik van twee verschillende wachtlijsten namelijk de gewone wachtlijst en de dringende wachtlijst. Op de gewone wachtlijst worden ouderen ingeschreven die zich wensen op de wachtlijst te zetten maar nog geen intenties hebben om zich te laten opnemen. Indien de oudere zorgbehoevend is en zo snel mogelijk wil opgenomen worden in een rusthuis wordt de oudere op de dringende wachtlijst geplaatst. De contactpersoon krijgt dan een KATZschaal mee die ingevuld moet worden door een arts of thuisverpleging. Deze schaal wordt gebruikt om de zorggraad van de oudere te meten en om de oudere te oriënteren voor een geschikte woongelegenheid in het rusthuis. Het advies voor een geschikte woongelegenheid wordt gegeven door het opnameteam dat bestaat uit de directeur, de maatschappelijk werkster, de hoofdverpleegkundige en de coördinerende arts. Naar aanleiding van deze twee verschillende wachtlijsten worden er ook met de contactpersonen andere afspraken vastgelegd. Indien men de oudere op de gewone wachtlijst plaatst, ontvangt de contactpersoon jaarlijks een vragenlijst inzake sociale gegevens. En moet deze persoon zelf de opnamedienst verwittigen wanneer de aanvraag dringend is geworden. Indien men de oudere op de dringende wachtlijst

wenst op te nemen moet de KATZschaal meegegeven worden. (Rustoord Ter Vest, OCMW Balen, 2002)

In het WZC Sint Jozef is de procedure gelijkaardig als die van in het WZC Den Olm. Zo gaat men tijdens de onthaalprocedure een aanvraagformulier meegeven aan de familie en/of bewoner met als vraag deze zo spoedig mogelijk terug te bezorgen aan de sociale dienst. Het aanvraagformulier bestaat uit zowel de persoonlijke gegevens alsook de medische vragenlijst met KATZschaal. Wanneer dit aanvraagformulier terug is bezorgd aan de sociale dienst wordt de kandidaat-bewoner op de wachtlijst geplaatst. (WZC Sint Jozef, 2008)

De aanvraagformulieren worden in dit rusthuis volgens inschrijvingsdatum en op zorggraad geklasseerd. Dit wordt op basis van de KATZschaal gedaan. Dit betekent dat de bewoners volgens hun zorgprofiel op de verschillende afdelingen worden geplaatst. Alle kandidaat-bewoners worden gegroepeerd over verschillende wachtlijsten. Zo bestaan er de volgende wachtlijsten (WZC Sint Jozef, 2008):

- Er bestaat een wachtlijst voor valide en semivalide bejaarden. Zij behoren tot categorieën O en A van de zorggraad.
- Er bestaat een RVT wachtlijst. Deze bejaarden behoren tot de categorieën B en C.
- Er bestaan twee verschillende wachtlijst voor dementerenden.

Al deze wachtlijsten worden nog eens onderverdeeld naargelang de hoogdringendheid. Concreet betekent dit dat de aanvragen nog eens onderverdeeld worden in aanvragen die uit voorzorg zijn, reële aanvragen en dringende aanvragen. (WZC Sint Jozef, 2008)

Kandidaat-bewoners met een C en Cd-profiel komen snel in aanmerking om opgenomen te worden en moeten niet lang wachten op de wachtlijst. Maar deze kandidaten zijn vaak moeilijk op te sporen. Deze ouderen kunnen snel in verschillende rusthuizen opgenomen worden. (WZC Sint Jozef, 2008)

Kandidaten met een O of A-profiel worden zelden snel opgenomen. Kandidaten met een B-profiel bevinden zich vaak in een problematische situatie. De thuissituatie is niet meer houdbaar omdat ze niet meer over voldoende zelfredzaamheid beschikken. Toch worden ze niet snel opgenomen in een rusthuis omdat hun zorggraad niet hoog genoeg is. Hierdoor is de wachtlijst van kandidaat-bewoners met een B profiel binnen het rusthuis gegroeid. (WZC Sint Jozef, 2008)

Uit stage ervaring in het WZC Sint Jozef werden niet alleen de oudere op de wachtlijst gezet maar is het ook de taak van de sociale dienst om de wachtlijst op te volgen en te actualiseren. Dit kan door telefonisch contact. Tijdens het gesprek vraagt men naar het fysiek, psychisch en sociaal welbevinden Dit betekend dat men alle kandidaten die op de wachtlijst staan gecontacteerd moeten worden via telefoon om hun algemene toestand na te vragen. Dit gebeurde als volgt (WZC Sint Jozef, 2002):

- Het intakegesprek of vorige gesprek nalezen.
- De contactpersoon opbellen.

- Mezelf voorstellen.
- Navragen van zowel de psychische en fysieke conditie van de persoon in kwestie.
- KATZschaal navragen.
- De verkregen gegevens verwerken in een kort verslag + eventueel KATZschaal aanpassen.
- Ingeval van doorzetten kandidatuur wachtlijst: Ingeven in IRIS (computerprogramma)
- Ingeval van annuleren kandidatuur wachtlijst: aanvraag tot opname schrappen door middel van 2 lijnen over het aanvraagformulier te trekken + verwijderen uit IRIS.
- Algemeen: updaten van lijst met namen van kandidaten die in aanmerking komen voor het rusthuis.

De wachtlijst van het WZC is zeer lang. Bij het navragen van de algemene toestand aan de contactpersoon kan men in verschillende situaties terecht komen. Dit blijkt uit de volgende casussen:

Casus 1: Mevr. K.

Mevr. K. (87 jaar) is drie à vier maanden geleden door haar zoon ingeschreven op de wachtlijst van het rusthuis. Tijdens het eerste intakegesprek van enkele maanden geleden vertelde haar zoon het volgende: "mevr. woont nog steeds zelfstandig. Fysiek is ze nog heel goed maar mentaal is ze zeer vergeetachtig."

Nu heb ik haar zoon weer opgebeld. Ik leg hem uit wie ik ben en de reden waarom ik bel. Hij weet me het volgende te vertellen: *De toestand van mijn moeder is hetzelfde gebleven. Zo is ze nog steeds vergeetachtig, maar is het niet verergerd. Wat wel veranderd is, is dat ze warme maaltijden aan huis laat brengen. Voor de rest doet mijn moeder alles nog zelfstandig.* Bij het overlopen van de KATZschaal zie ik dat ook deze score volgens de bevindingen van de zoon hetzelfde zijn gebleven.

Maar er zijn ook andere die minder geluk hebben dan mevr. K. De casus van mevr. S. geeft hier een beter beeld over.

Casus 2: Mevr. S.

Mevr. S is een paar maanden geleden ingeschreven op de wachtlijst van het rusthuis. Tijdens het vorig gesprek werd haar toestand als volgt beschreven door haar dochter: Mevr. S. was op dat moment zeer vergeetachtig. Ze had zelfs momenten waar ze erg verward was. Op lichamelijk vlak was ze nog goed maar ze werd elke ochtend geholpen met het wassen door de thuisverpleegkundigen van het Wit Gele Kruis.

Nu heb ik weer contact genomen met haar dochter maar zij was er niet. Haar echtgenoot hielp mij verder. Hij verteld me het volgende: *Haar toestand is na het laatste gesprek verergerd. "Mijn schoonmoeder is enkele maanden geleden in het ziekenhuis opgenomen en ontslagen wegens een heupfractuur. Sindsdien is haar toestand achteruitgegaan. Ze kan heel moeilijk stappen en voelt niet altijd dat ze naar toilet moet. Op mentaal vlak is ze ook erg achteruit gegaan. Ze heeft moeilijkheden om zich om te kleden. Ze weet soms niet meer wat ze moet doen bij*

het omkleden. S'nachts is ze heel onrustig en heel verward. Ik ga al maandenlang bij haar overnachten om haar in het oog te houden, zodat er niets met haar zou kunnen gebeuren. Dit alles weegt door op mijn gezin. Ik heb al maanden niet meer samen met mijn vrouw geslapen. Mijn vrouw is ieder vrij moment bij haar moeder. Ze is de enige van de familie die naar haar omkijkt. De andere trekken niets van haar aan en zouden zonder mijn vrouw hun moeder aan haar lot achterlaten. We kunnen haar niet in huis opnemen omdat zowel ik als mijn vrouw gaan werken. Ik stel voor zijn schoonmoeder op de dringende wachtlijst te zetten omdat ik hoor dat ze het niet meer zien zitten om voor mevr. te zorgen. Ik vertel hier ook bij dat ik de beslissing hierin niet mag nemen maar dat ik het ga bespreken met mijn stagementor. Ik zal hem later terugbellen wanneer de beslissing is gemaakt. Mr. gaat hiermee akkoord en zegt dat hij zijn vrouw op de hoogte zal brengen van ons gesprek. Vervolgens brief ik dit door aan mijn stagementor. Zij gaat hiermee akkoord. Mevr. wordt op de wachtlijst van de afdeling BB0 gezet. Op deze afdeling zijn de bewoners beginnend tot matig dementerend. Op fysisch vlak zijn ze nog aan de goede kant. Zo kunnen de meeste toch nog stappen met hulp van een hulpmiddel. Ik neem weer contact met de dochter en vertel haar het goede nieuws.

In de theorie lijken deze wachtlijsten zeer praktisch maar dat is het zeker niet. Zo verminderen het aantal aanvragen niet. In tegendeel er komen er steeds meer bij. Ook ervaart men in het WZC Den Olm dat de wachtlijsten constant veranderen. Dit komt omdat oudere die ingeschreven zijn op de passieve lijst naar de actieve lijst kunnen komen wanneer hun KATZschaal aantoont dat ze zwaar zorgbehoevend zijn. Een korte verduidelijking: Wanneer een familie een aanvraagformulier van 14/02/09 heeft binnengebracht en dezelfde persoon op de vijfde plaats staat op de dringende wachtlijst kan deze opschuiven wanneer er een aanvraag uit de passieve wachtlijst dringend is geworden. Wanneer dit aanvraagformulier de datum 12/02/09 bedraagt, krijgt de aanvraag van 12/02/09 voorrang en schuift de aanvraag van 14/02/09 een plaats op en komt deze aanvraag op de zesde plaats terecht. Ditzelfde scenario kan ook gebeuren op personen die op de eerste plaats staan van de wachtlijst. Dit zorgt ervoor dat men nooit met zekerheid aan iemand kan vertellen op de hoeveelste plaats men staat op de wachtlijst. Het zorgt er ook voor dat men de familie en/of oudere niet op een goede manier kan voorbereiden. Zo laat men in het WZC Den Olm soms maar drie dagen op voorhand aan de familie en/of oudere weten dat er een kamer vrij is. In deze drie dagen moet men beslissen of men de kamer neemt en moet men nog alles verhuizen. Dit is zeker niet ideaal. Dit beseffen ze al te goed en proberen ze er iets aan te doen. Een voorstel dat ze hebben is om de eerste twee personen die bovenaan aan de lijst staan vast te zetten, zodat deze niet meer kunnen veranderen. Dit zorgt voor een constante en zorgt ervoor dat ze de oudere en familie kunnen voorbereiden op de opname. (Hilde Verrelst, 2009)

In het WZC Den Olm wordt de update van de wachtlijst niet toegepast. Er wordt verwacht dat de familie en/of oudere zelf contact opneemt wanneer de situatie veranderd. In het WZC Sint Jozef wordt de wachtlijst niet alleen geüpdate maar heeft ook de familie en/of oudere de mogelijkheid om de sociale dienst te contacteren wanneer de situatie is verergerd. Op het aanvraagformulier van WZC Sint Jozef heeft men niet de mogelijkheid om aan te geven of een aanvraag dringend is of niet. Terwijl dit wel op het aanvraagformulier van het WZC Den Olm staat. Zo ziet men dat ieder rusthuis een eigen werkwijze heeft. (Hilde Verrelst, 2009)

4 De KATZSchaal

In de meeste rusthuizen zijn vaak rust en verzorgingsbedden of RVT - bedden geïntegreerd. Deze bedden zijn bestemd voor zwaar zorgbehoevende ouderen. De KATZschaal (zie bijlage 1) speelt hierin een belangrijke rol. Door de KATZschaal worden rusthuizen gefinancierd door verzekeringsinstellingen. Deze financiering is gebaseerd op de zorgbehoevendheid van de bewoners. De zorgbehoevendheid wordt gemeten door de KATZschaal. De zorgbehoevendheid of zelfredzaamheid op fysiek vlak wordt op volgende onderdelen gequoteerd: zich kunnen wassen, kleden, verplaatsen, naar toilet gaan, eten en het incontinent zijn (Vastiau, Verlinden, 2006). Deze volgorde komt voort uit onderzoeksresultaten die bewezen hebben dat bewoners eerst te maken hebben met een beperking om zich te wassen, nadien met het zich kleden, enz.... Dit wil zeggen wanneer men hulp nodig heeft bij het wassen, men dan ook hulp nodig heeft bij het kleden (Rochtus, Schalenborg, Cassier, Vicca, 2007). Op psychisch vlak wordt er gekeken naar de oriëntatie in tijd en ruimte. Op basis van de gescoorde punten op al deze onderwerpen komt de oudere in één van de categorieën terecht (Vastiau, Verlinden, 2006). Elk van deze criteria wordt ingedeeld in vier functioneringsniveaus (Rochtus, Schalenborg, Cassier, Vicca, 2007):

- 1 Volledige zelfstandigheid
- 2 Beperkte hulp nodig
- 3 Uitgebreide hulp van derden
- 4 Volledige afhankelijkheid van derden.

Iemand wordt als afhankelijk beschouwd als men bij een bepaald criterium 3 of 4 scoort. Dit evaluatieschema bepaald de categorieën van zorgbehoevendheid als volgt.

- **Categorie O:** In deze categorie zijn de kandidaat bewoners fysiek volledig onafhankelijk en niet dement.
- **Categorie A:** In deze categorie zijn de kandidaat bewoners fysiek afhankelijk. Zo hebben zij hulp nodig om zich te wassen en/of te kleden. Psychisch zijn ze georiënteerd in tijd en ruimte.
- **Categorie B:** In deze categorie zijn de kandidaat-bewoners fysiek afhankelijk om zich te wassen en te kleden en zijn ze afhankelijk om zich te verplaatsen en/of naar toilet te gaan. Psychisch zijn ze gedesoriënteerd in tijd en ruimte.
- **Categorie C:** In deze categorie zijn de kandidaat – bewoners fysiek afhankelijk om zich om te wassen en te kleden. Maar ze zijn ook afhankelijk om zich te verplaatsen en om naar toilet te gaan. Ook zijn ze afhankelijk door incontinente en/of te eten.
- **Categorie C dement:** Psychisch zijn ze gedesoriënteerd in tijd en ruimte en zijn ze fysiek afhankelijk om zich te wassen en te kleden en zijn ze afhankelijk door hun incontinentie. Ook zijn ze afhankelijk op zich te verplaatsen en/of om naar toilet te gaan en/of om te eten.

Deze KATZschaal moet correct ingevuld worden door een arts of verpleegkundige. Wanneer dit incorrect gebeurt zijn er sancties vastgelegd. Zo komt er een lokaal college een controle uitvoeren op de KATZschaal. Zij komen enkele bewoners scoren. Wanneer men deze dan vergelijkt met de scores van het rusthuis en deze

niet overeenkomt, kan het rusthuis hiervoor gesanctioneerd worden door niet gesubsidieerd te worden. (Vastiau, Verlinden, 2007)

“Sinds de dood van mijn vader is mijn moeder bij ons komen inwonen. Lichamelijk is ze nog heel goed maar ze is beginnend dementerend. Zo begint ze s’nachts rond te dolen in het huis. Voor ons is de verzorging veel te zwaar geworden. We kunnen het niet meer aan en zijn ten einde raad. Nu zijn we ons in verschillende rusthuizen gaan informeren, maar steeds kregen we hetzelfde te horen. “Sorry, we kunnen haar niet direct opnemen, daarvoor is ze te goed. We kunnen haar pas opnemen wanneer ze slechter is bijvoorbeeld moeilijkheden zou hebben met haar mobiliteit.”

Drie maanden geleden is mevr. W samen met haar zoon op intakegesprek geweest. Tijdens het intakegesprek werd het volgende verteld door haar zoon: “Zijn moeder (87 jaar) is fysiek nog goed maar mentaal niet. Toch woonde ze samen met haar man nog zelfstandig in haar huisje. Ze kreeg veel hulp van haar man en van verschillende thuishulpdiensten zoals huishulp die hielpen in het huishouden en de maaltijden werden aan huis gebracht. Een maand geleden is mijn vader onverwachts overleden aan een hartaanval. Sindsdien gaat het de verkeerde weg uit met mijn moeder. Ze is niet alleen depressief, maar ook heel verward. Ze zegt geen één zinnig woord meer. Fysiek is ze nog redelijk goed. Voordat mijn vader stierf heeft hij hun huis verkocht. Hij was van plan om samen met haar naar een serviceflat te trekken maar door zijn plotse dood heb ik deze ook afgezegd, omdat ik mijn moeder niet geschikt vond om alleen te gaan wonen in een serviceflat. Mijn moeder moet er op 1 januari 2009 eruit. Nu zit ik met mijn handen in het haar. Als tussenoplossing hebben we haar in huis genomen, maar het is te zwaar voor ons. Ik ben vrachtwagenchauffeur en ben vaak onderweg. Mijn vrouw is verpleegkundige en heeft zeer onregelmatige uren. We zouden haar zo snel mogelijk ergens willen laten opnemen. Bij het overlopen van de KATZschaal blijkt dat mevr. niet direct opgenomen kan worden, omdat ze fysiek te goed is.

In de praktijk zijn bovenstaande situatie geen grap maar is het op verschillende opnamediensten in rusthuizen een realiteit geworden. Doordat diverse rusthuizen RVT – bedden hebben geïntegreerd en men voor deze bedden subsidies van de overheid krijgt, functioneert de KATZschaal als toegangsticket en moeten de oudere een hoge zware zorgbehoefte score om opgenomen te worden. Dit zorgt voor veel ongeloof en teleurstelling bij de familie en/of oudere. Zij kunnen het moeilijk accepteren en begrijpen dat bovenstaande situaties niet als dringend worden gezien. Ook voor de sociale dienst zorgt dit voor veel frustraties. Zij willen de families die in deze schrijnende situaties zitten zeker helpen maar ze staan er machteloos tegen omdat ze het niet mogen.

5 Privé, VZW of OCMW rusthuis: ieder zijn eigen beleid

In dit deel bespreek ik de opnameprocedure van de drie verschillende rusthuizen.

Maar eerst wil kort het verschil aanhalen tussen een rust – en verzorgingstehuis en een rustoord voor bejaarden.

Een rust – en verzorgingstehuis of RVT is bestemd voor oudere die, na allerlei diagnostische onderzoeken alsook revalidatie en andere herstellingstherapieën geen verdere verbetering geven op de ADL – functies en voor wie de terugkeer naar huis onmogelijk wordt geacht. Kenmerkend aan deze ouderen zijn dat ze geen medische gespecialiseerde hulp nodig hebben maar eerder verplegend, verzorgend en paramedische hulp alsook andere hulpverleningen op vlak van hun ADL - functies. Een RVT is een tussenvorm tussen ziekenhuis en rusthuis. Men wil bovenvermelde oudere een aangepaste opvang geven in een thuisvervangend milieu. De nadruk wordt hier gelegd op het huiselijke karakter. (Rochtus, Schalenborg, Cassier, Vicca, 2007).

De termen rusthuis alsook rust – en verzorgingstehuis zijn verouderd en geven een negatieve weerklank. Daarom spreekt men in het heden niet meer over RVT's maar over een woon – en zorgcentrum. Deze nieuwe term hecht niet enkel belang aan het zorgaspect maar ook aan de kwaliteit van wonen en leven. (Rochtus, Schalenborg, Cassier, Vicca, 2007).

Een rustoord voor bejaarden streeft voor ouderen een thuisvervangend milieu te bezorgen indien mogelijkheden op het gebied van thuiszorg onvoldoende zijn om thuis te kunnen blijven. Hier verblijven ouderen die omwille van hun fysieke of sociale achtergrond niet in staat zijn om in hun eigen omgeving zelfstandig te functioneren. (Rochtus, Schalenborg, Cassier, Vicca, 2007).

Doorheen de tijd is het verschil tussen beide groepen stilletjes aan het verdwijnen.

5.1 Het Rustoord Vlasvand

Het Rustoord Vlasvand is een erkend privérusthuis dat plaats heeft voor 45 valide en hulpbehoevende bejaarden. 15 van deze bejaarden kunnen terecht in kamers op de gesloten afdeling van de dementerenden. De overige 30 bewoners kunnen terecht in de flatjes. Deze flats hebben niet alleen een televisie – en telefoon aansluiting maar ook een uitgebreid verpleegomroepsysteem. Dit zorgt voor een geslaagde combinatie tussen een rustoord en serviceflats. Men biedt de bewoners grote zelfstandige vrijheid die men kan vinden maar binnen het kader van een geïntegreerde dienstverlening van een rusthuis zoals 24 uur per dag verpleging/verzorging, mogelijkheid tot opname van hulpbehoevende oudere,... (Rustoord Het Vlasvand, 2008)

5.1.1 De onthaalprocedure

Indien een kandidaat – bewoner of familie meer informatie wensen over het rustoord of zich zouden willen opnemen in het rustoord vindt er steeds een onthaalprocedure plaats. Deze onthaalprocedure wordt uitgevoerd door de directrice van het rustoord alsook door de administratief – en onthaal bediende. In deze onthaalprocedure heeft men afspraken vastgelegd voor een correcte en relevante uitwisseling van informatie en gegevens. Dit houdt in dat men naar de kandidaat – bewoner en/of familie relevante informatie geeft over het rustoord. Wanneer deze kandidaat – bewoner en/of familie effectief hebben gekozen voor het rustoord wordt ook aan hen informatie opgevraagd. Aan de hand van deze informatie gaat men na of de kandidaat – bewoner binnen het bewonersprofiel past van het rustoord. Indien de kandidaat – bewoner niet voldoet aan het bewonersprofiel wordt de kandidaat – bewoner of familie doorverwezen naar een geschikter instelling. (Rustoord Het Vlasvand, 2008)

De onthaalprocedure gaat als volgt te werk (Rustoord Het Vlasvand, 2008):

Tijdens het eerste contact met een kandidaat – bewoner en/of zijn familie worden de vragen van deze persoon beantwoord en wordt er een informatiemap meegegeven waarin volgende documenten aanwezig. (Rustoord Het Vlasvand , 2008):

- Een folder,
- Een informatiefiche rustoord,
- Een tarievenoverzicht,
- Een voorbeeld van een recent weekmenu,
- Een voorbeeld van een recent activiteitenkalender,
- Een formulierenbundel ‘aanvraag tot opname’.

Wanneer het nodig zou zijn worden deze documenten ook mondeling toegelicht. Verder krijgt de kandidaat – bewoner en/of familie een rondleiding doorheen heel het rustoord en wordt er meer informatie gegeven over de algemene werking van het rustoord alsook de mogelijke dienstverleningen.

Indien de oudere en/of familie definitief kiezen om in het rustoord permanent te verblijven moet men de formulierenbundel ‘aanvraag tot opname’ volledig invullen en terug bezorgen. Aan de hand van deze formulierenbundel en enkele voorgaande gesprekken bepaalt de directrice of de oudere al dan niet in het bewonersprofiel van het rustoord past. Indien de oudere niet voldoet aan dit profiel door bijvoorbeeld zeer agressief gedrag of storend gedrag naar medebewoner nodigt men de oudere en/of familie uit tot een gesprek met de directrice en worden andere alternatieven besproken. Wanneer de oudere wel voldoet aan het bewonersprofiel wordt er een intakegesprek voorzien met de directrice

5.1.2 Het opnamebeleid

Het intakegesprek is een gesprek waarbij de hulpvraag van de familie en/of bewoner duidelijke gemaakt wordt en men een overzicht krijgt over de situatie. Aan de hand van een intakeformulier wordt het gesprek geleidt. Tijdens dit intakegesprek is het

belangrijk dat men aandachtig luistert naar het probleem. In dit gesprek wordt er meer informatie verkregen over de nieuwe bewoner dat ervoor zorgt dat het administratief dossier in orde wordt gebracht. De nieuwe bewoner en/of zijn familie krijgen ook een formulierenbundel 'sociale gegevens' mee. Deze moeten ze ingevuld terug bezorgen. Tevens wordt er ook met de nieuwe bewoner en/of familie enkele praktische afspraken vastgelegd betreffende inrichting van de kamer/flat, de verhuis en eventuele speciale zorgen. Aan de hand van de verkregen administratieve gegevens worden de volgende opnamedocumenten afgedrukt en door de nieuwe bewoner en/of familie vervolledigd en ondertekend (Rustoord Het Vlasband, 2008):

- Overeenkomst.
- Reglement van Orde.
- Volmacht voor adreswijziging.
- Inventaris.

De sleutels van de kamer/flat en brievenbus worden afgegeven alsook de toebehorende adreskaartjes. Alsook de naam van de bewoner wordt op de brievenbus als op de kamer – flatdeur geplakt. (Rustoord Het Vlasband, 2008)

Wanneer de opnamedatum bekend is wordt het verplegend en verzorgend personeel op de hoogte gebracht alsook de animatie. (Rustoord Het Vlasband, 2008)

Op de opnamedag bezoekt de verantwoordelijke verpleegkundige de nieuwe bewoner om hem/haar te begroeten en te verwelkomen. Wanneer de bewoner nog vragen heeft over de dagelijkse werking van het rustoord kan hij/ zij terecht bij de verantwoordelijke verpleegkundige. Tijdens dit bezoek wordt ook de maaltijdfiche van de bewoner ingevuld, wordt de zorgverstrekking overlopen en worden er concrete afspraken met de bewoner vastgelegd betreffende het zorgplan. Hierbij wordt er rekening gehouden met de voorkeuren van de bewoner in verband met slapen, opstaan, ... Vervolgens stelt de verantwoordelijke verpleegkundige met de verkregen gegevens een verpleegdossier, een zorgplan, een medicatiefiche en medisch dossier op. Want het is zij/hij die de behandelende arts moet contacteren en moet uitnodigen voor een bezoek zodat de KATZschaal en het medisch dossier verder in orde gebracht kan worden. (Rustoord Het Vlasband, 2008)

De onthaal – en administratief bediende brengt het administratief dossier in orde en geeft een exemplaar van de werkfiche residenten af aan het verpleeglokaal evenals een geactualiseerde residentielijst waarop de gegevens van de behandelende geneesheer staat alsook de contactpersonen die men moet contacteren bij nood. De verschillende werklijsten worden bijgewerkt met de gegevens van de nieuwe bewoner en de maaltijdfiche wordt gegeven aan de keukenverantwoordelijke. (Rustoord Het Vlasband, 2008)

Na de opname wordt de adreswijziging doorgegeven aan het gemeentebestuur van Westerlo alsook het ziekenfonds van de bewoner. Aan het ziekenfonds worden ook nieuwe klevens aangevraagd. Ook krijgt de bewoner en/of familie vanuit de administratie de nodige documenten om de zorgverzekering aan te vragen of aan te passen. Als de bewoner in aanmerking komt voor de tegemoetkoming voor bejaarden wordt deze aan het OCMW Westerlo ook aangevraagd. (Rustoord Het Vlasband, 2008)

5.2 Het Woon – en Zorgcentrum Sint Jozef

Het WZC Sint Jozef is één van de rusthuizen die bij de vzw Zusters van Berlaar behoort. Het WZC biedt aan 143 ouderen een woonplaats. In het WZC heeft men een rusthuis afdeling voor valide en semi – valide ouderen, twee RVT afdelingen voor zwaar zorgbehoevende ouderen en twee specifieke afdelingen voor dementerenden. (WZC Sint Jozef, 2008)

Naar aanleiding van mijn stage in het WZC Sint Jozef heb ik hun opnamebeleid van dicht bij mogen bijwonen. In de onderstaande tekst vindt u wat voor, tijdens en na de opname gebeurt.

5.2.1 De onthaalprocedure

Vooraleer er een kandidaat - bewoner op de wachtlijst wordt gezet of word opgenomen vind er steeds een onthaalprocedure plaats. Tijdens dit onthaal wordt er verwacht dat men als sociale dienst het eerste contactpunt is bij de zoektocht van familie en/of bewoner naar een geschikt rusthuis. Bij de ontvangst van de familie en/of bewoner is het belangrijk dat men als sociale dienst de personen op een correcte manier aanspreekt en ontvangt, maar ook relevante informatie geeft. (WZC Sint Jozef, 2002)

De onthaalprocedure gaat als volgt te werk (WZC Sint Jozef, 2002):

Tijdens de eerste aanmelding kan men via telefonisch contact een afspraak vastleggen met de sociale dienst voor een intakegesprek.

Aan de hand van een intakeformulier verzamelt men als sociale dienst relevante informatie over de kandidaat - bewoner. Men geeft ook de nodige informatie en de volgende documenten mee: een aanvraag tot opname en een beknopte infobrochure. Tijdens dit gesprek worden ook de bovenvermelde documenten verder uitgelegd.

Wanneer men als instelling de familie en/of bewoner niet de nodige hulp – en dienstverlening kan geven is het de taak van de sociale dienst om hen door te verwijzen naar andere voorziening die hier wel voor in staat is.

Wanneer men als instelling de familie en/of bewoner wel verder kan helpen wordt er een korte rondleiding gegeven door het rusthuis en op de potentiële afdeling van de kandidaat-bewoner. De volgende ruimtes worden getoond aan de familie en/of bewoner.

- T'Pleintje: Dit is een polyvalente ruimte waar de bewoners verschillende activiteiten kunnen bijwonen,
- De kapel,
- De afdeling.

Het intakeformulier wordt geklasseerd door de sociale dienst.

5.2.2 Het opnamebeleid

De opnameprocedure kan men opsplitsen in verschillende fases.

- De voorbereiding
- De opname
- De nazorg

Als sociale dienst speelt men in iedere fase van de opnameprocedure een belangrijke rol.

DE VOORBEREIDING

Als sociale dienst gaat men eerst samen met de zorgcoördinator overleggen wie eerst in aanmerking komt voor een plaats. Hierbij wordt er rekening gehouden met de volgende criteria (WZC Sint Jozef, 2002):

- De zorggraad: zwaar zorgbehoevende krijgen voorrang
- De hoogdringendheid
- De inschrijvingsdatum

Wanneer er een kamer vrij komt wordt de eerste persoon op de wachtlijst gecontacteerd. De familie en/of bewoner krijgen de mogelijkheid om de kamer te zien en er worden de nodige afspraken gemaakt. Zoals voor de opnamedatum, vervoer, Als dit gebeurd is wordt er gecontroleerd of de vooraf gekregen KATZschaal in orde is en deze aangepast dient te worden. (WZC Sint Jozef, 2002)

Indien de sociale dienst niet meer zeker is over de toestand van de bewoner, kan men als sociale dienst het besluit nemen om een afspraak te maken voor een bezoek aan de bewoner in het ziekenhuis of thuis. Dit huis – of ziekenhuisbezoek geeft meer gedetailleerde en relevante informatie over de nieuwe bewoner. Zo kan de sociale dienst zijn/haar fysieke, psychische en sociaal welbevinden beter inschatten. Ook gaat men tijdens dit huis – of ziekenhuisbezoek de fysieke en psychische toestand van de nieuwe bewoner na bij de mantelzorger, thuisverpleging of verpleging in het ziekenhuis. Met de gegeven informatie wordt er zowel een nieuwe KATZschaal als checklist nieuwe bewoner ingevuld. Nadien worden de gegevens in een kort verslag weergegeven op een opvolgformulier. (WZC Sint Jozef, 2002)

Tijdens deze voorbereiding krijgt de familie en/of bewoner ook de gelegenheid om de kamer te bekijken en in te richten alsook de administratieve opname in orde te brengen. Dit houdt in dat je als sociale dienst samen met de familie en/of bewoner de nodige opnamedocumenten in orde brengt zoals (WZC Sint Jozef, 2002):

- Checklist nieuwe bewoner en kernboek
- Overeenkomst tot opname en reglement tot opname
- Het mandaat en domiciliering
- Vragenlijst sociale dienst en kinesitherapie
- De zorgverzekering

DE OPNAME

Tijdens de opname is het de taak van de sociale dienst om de nieuwe bewoner en zijn familie op te wachten en te verwelkomen. Men begeleidt hen naar de kamer. Wanneer men aankomt op de kamer wordt er een tas koffie of thee aangeboden en is er tijd om even tot rust te komen en een gesprek te houden over de ervaring. Nadien wordt de nodige informatie gegeven aan de bewoner om hem een beetje wegwijs te maken in de kamer. Zo wordt er de volgende informatie meegegeven aan de bewoner (WZC Sint Jozef, 2002):

- Uitleg over het oproepsysteem, kleerkast en sanitaire cel.
- Uitleg over de badkamer en de baddag.
- Het maaltijdgebeuren.
- Belangrijke gewoontes van de afdeling.
- Korte uitleg over de familie – en bewonersraad.

Nadien wordt de bewoner overgedragen in de goede handen van de afdeling. Bij deze overdracht geeft men de volgende zaken af aan de hoofdverpleegkundige (WZC Sint Jozef, 2002):

- Een kopij van de identiteitskaart,
- 4 gele klevers van de mutualiteit,
- De siskaart,
- De meegebrachte medicatie,
- Het juiste medicatieschema,
- Verwijsbrief voor huisarts + verpleging,
- RX thorax.

DE NAZORG

Na de opnamedag brengt de sociale dienst een bezoek aan de nieuwe bewoner en wordt er een rondleiding gegeven aan de nieuwe bewoner in het rusthuis. (WZC Sint Jozef, 2002)

Zes weken na opname wordt het follow-up gesprek afgenomen door de sociale dienst. Het gesprek geeft de mogelijkheid voor de nieuwe bewoner en zijn familie te ventileren over hun ervaringen en gevoelens over het rusthuis en de afdeling. Het gesprek is een soort feedback van de bewoner en familie naar het rusthuis toe. Voor de sociale dienst is de feedback betreffende de opnameprocedure zeer belangrijk. Zo kan men sommigen aspecten van de procedure aanpassen naar de verwachtingen van de nieuwe bewoner en zijn familie, zodat men tot een mensvriendelijk en respectvol opnamebeleid komt. (WZC Sint Jozef, 2002)

De familie en/of bewoner hebben ook de mogelijkheid om zich te wenden naar de sociaal verpleegkundige wanneer ze problemen hebben en nood hebben aan een gesprek. Als sociaal verpleegkundige gaat men proberen de gepaste begeleiding te geven aan de hand van volgende algemene stappen (WZC Sint Jozef, 2002):

1. Een luisterend oor bieden
2. Het probleem detecteren en ontrafelen

3. zoeken naar een gepaste oplossing door het probleem eventueel te bespreken met andere disciplines
4. Een actieplan opstellen
5. Actie uitvoeren
6. Evalueren en opvolgen

5.2.3 Enkele praktijkvoorbeelden

Deze casussen heb ikzelf mogen observeren en begeleiden onder toezicht van mijn stagementor. Tijdens deze casussen spreek ik steeds in de we of wij vorm. Hiermee verwijs ik naar mezelf en mijn stagementor, Anne-Mie. De eerste casus bevat enkel het intakegesprek, de tweede casus bevat enkel het opnameproces terwijl de volgende twee casussen het volledige proces van intake tot opname beschrijft. Het doel van deze casussen is om zowel de verschillen als gelijkenissen van theorie naar praktijk aan te tonen

CASUS 1: DE ONTHAALPROCEDURE VAN DE FAMILIE W.

Via telefonisch contact heeft de familie W. een afspraak kunnen vastleggen. De familie zou graag meer informatie willen over het rusthuis en zou graag hun vader willen plaatsen op de wachtlijst. De afspraak vindt plaats om 14u.

HET INTAKEGESPREK

De familie W. wordt om 14u verwelkomd op de sociale dienst. Na een kort kennismakingsgesprek wordt het intakegesprek uitgevoerd. Aan de hand van het standaard intakeformulier wordt het volgende gesprek uitgevoerd.

De dochter en de zoon van de familie W. zijn hier aanwezig. Ze zouden graag hun vader inschrijven op de wachtlijst.

SD: U hebt ons gecontacteerd omdat u graag uw vader wilt inschrijven op de wachtlijst. Dit intakegesprek zorgt ervoor dat we een overzicht krijgen over de situatie van uw vader. Ook gaan we u meer informatie geven over het rusthuis.

Zoon: Dat is goed.

SD: Wat is de naam van jullie vader?

Zoon: Hij heet K.

SD: Wanneer is uw vader geboren en wat is zijn huidig adres?

Zoon: Hij is geboren in Herentals op 04/08/1924, maar woont nu in de Pietenstraat 15 te Hulshout. Dit is ook mijn adres. Twee jaar geleden heb ik mijn vader in huis genomen. Ik vond mijn vader niet meer geschikt om alleen te wonen. Het is niet het fysieke waar ik me zorgen om maak. Zo kan hij nog zelfstandig stappen in het huis en is hij nog continent. Maar mijn vader is op mentaal vlak sterk achteruitgegaan. Zo'n vijf jaar geleden is onze moeder gestorven. Sindsdien is mijn vader niet meer dezelfde man. Hij was een duivenmelker in hart en nieren en hij was graag buiten bezig in de tuin. Maar dat is allemaal veranderd. Hij is niet meer zo vrolijk en actief. Hij is vergeetachtig en verward geworden. Zo heeft hij moeilijkheden met het zich oriënteren in dagen. Vooral s'nachts is hij heel onrustig. Hij doolt s'nachts rond in het huis maar we kunnen nog voor hem zorgen.

Dochter: We zouden graag onze vader uit voorzorg op de wachtlijst zetten. Zodat wanneer we niet meer instaat zijn voor hem te zorgen dat hij een plaats heeft in een rusthuis die deze zorgen kunnen overnemen.

SD: Mogen wij u beiden als contactpersonen opgeven?

Beiden: Ja

SD: Dit betekent dat één van u beiden wordt opgebeld wanneer we een update willen van de gezondheidstoestand van uw vader. Maar het is ook u die wij contacteren wanneer er plaats is. Natuurlijk mogen u beiden ons steeds verwittigen wanneer het dringend begint te worden.

DE INFORMATIE OVER HET RUSTHUIS EN DE RONDLEIDING

Nadat het intakegesprek is afgerond is het ook de taak van de sociale dienst om meer informatie te geven over het rusthuis zelf. Zo bestaat het rusthuis uit zes verschillende afdelingen. De afdelingen worden elk kort besproken.

- Afdeling A: De afdeling van de zusters
- Afdeling B0: Deze afdeling vindt zich plaats op de gelijkvloers. De bewoners zijn op deze afdeling zowel op fysiek als op mentaal vlak nog zeer goed.
- Afdeling B1: Deze afdeling is een RVT afdeling. De bewoners op deze afdeling zijn zeer zwaarbehoevend. De meeste zitten in de rolstoel.
- Afdeling C: Deze afdeling is ook een RVT afdeling. Op de afdeling vindt men vooral CVA bewoners. De afdeling heeft zich hierin gespecialiseerd.
- Afdeling BB0: Deze afdeling is één van de gesloten afdeling. De bewoners op deze afdeling zijn beginnend tot licht dementerend maar fysiek nog goed.
- Afdeling BB1: Deze afdeling is ook één van de gesloten afdelingen. De bewoners op deze afdeling zijn matig tot zwaar dementerend en zijn fysiek niet meer goed.

Verder kijken we op welke afdeling de vader het beste thuis hoort. Het beschreven profiel van de vader geeft aan dat de afdeling BB0 het beste is. Het is net op deze afdeling waar de bewoners, net als hun vader beginnend tot licht dementerend zijn maar fysiek toch nog zeer goed. Zoals eerder vermeld is dit één van de gesloten afdelingen. Hiermee wil men als rusthuis een fixatiearm beleid voeren. Dit betekent dat men als bewoner vrij kan rondlopen op deze afdeling. De infrastructuur is hierop voorzien. Zo bestaat de afdeling uit een circulaire gang. Ook zijn de gangen niet te lang maar zijn er verschillende bochten en knikken in. We stellen voor een korte rondleiding door het rusthuis en op de afdeling BBO te geven. Zo gaat men een beter beeld hebben over het geheel.

Na de uitleg over het rusthuis geeft men de beknopte infobrochure en aanvraag tot opname mee. Beide formulieren worden samen met de familie W. doorgenomen. Bij de beknopte informatiebrochure is het belangrijk dat we als sociale dienst de dagprijs bespreken en overlopen wat er wel of niet inbegrepen is bij deze prijs. Bij de aanvraag tot opname is het belangrijk dat we als sociale dienst benadrukken dat niet alleen deze volledig ingevulde aanvraag tot opname ervoor zorgt dat de vader op de wachtlijst komt en zo aanspraak maakt op een vrijkomende kamer. Het is ook noodzakelijk dat de familie W. de KATZschaal op pagina 6 en 7 correct moet laten invullen door een huisarts of een verpleegkundige. We duiden het belang van deze evaluatieschaal. We leggen uit dat deze schaal de zorggraad bepaald van hun vader.

Personen met een hoge zorggraad hebben een C Forfait terwijl mr. nu waarschijnlijk een A of B forfait scoort waardoor hij langer op de wachtlijst blijft.

Vervolgens nodigen we de familie W. uit voor een rondleiding door het rusthuis.

DE RONDLEIDING

De rondleiding start bij het Pleintje. Dit is een polyvalente ruimte waar verschillende activiteiten plaatsvinden voor de bewoners. Nu is er momenteel de activiteit turnen bezig. Vervolgens wordt de kapel getoond. Hier heeft de vader de mogelijkheid om elke dag of elke week de misdienst te komen volgen. De reacties op de kapel is zeer positief. Hierna is het Trefpunt aan beurt. Dit is de cafetaria van het rusthuis. Hier heeft de familie W. de mogelijkheid om samen met hun vader iets te gaan drinken wanneer ze op bezoek komen. De rondleiding eindigt bij het bezoek aan de afdeling.

De potentiële afdeling van de vader van de familie W. is de afdeling BBO. Het is één van de gesloten afdelingen. Doormiddel van een code kan men binnen en buiten. Net zoals de afdeling zijn ook alle kamers gesloten. Zo hebben de bewoners geen toegang op de kamers van hun medebewoners. Verder tonen we er de badkamer waar de bewoners met behulp van een badlift in bad gaan. Elke bewoner heeft de mogelijkheid om één keer per week in bad te gaan. Hierna gaan we verder naar de woonruimte waar hun vader drie maal per dag gaat eten. Vervolgens gaan we door naar de reminiscentie – kamer. Deze kamer volledig ingekleed als een woonkamer van vroeger. De bedoeling van deze kamer is dat de bewoners naar hier komen om enerzijds rustig te worden en anderzijds herinneringen te stimuleren. De kamer lokt een positieve reactie uit bij de familie W. Nadien stellen we voor de circulaire gang eens uit te proberen zodat de familie een idee heeft wat dit inhoudt. Er staan overal stoelen waar de bewoners kunnen gaan zitten om uit te rusten. De familie W. vindt de gang een zeer mensvriendelijk en goed idee.

Na deze korte rondleiding nemen we afscheid van de familie. Voor meer informatie of voor onduidelijkheden in de informatie kunnen ze steeds terecht bij de sociale dienst.

CASUS 2: DE OPNAME VAN DE FAMILIE H.

Uit voorgaande gesprekken blijkt dat Mevr. H. haar tante graag dringend wilt opnemen in het rusthuis. Ze is geboren op 06/03/1939 te Mol. Haar tante is nooit getrouwd en heeft geen kinderen. Ze woont in de vogelstraat 12 te Herentals. De tante woont in bij de nicht. Op lichamelijk vlak had haar tante zeer weinig problemen maar ze was beginnend dementerend. Dus besloot mevr. H om haar tante in huis te nemen. Maar nu verblijft haar tante in het ziekenhuis van Herentals. Sinds de opname is mevr. fel achteruit gegaan. Mevr. is zeer zwaarboehoevend. Ze kan heel moeilijk opstaan en stappen. Haar dementie is ook verergerd. Als de nicht haar tante gaat bezoeken in het ziekenhuis is het onmogelijk om een gesprek te voeren. Haar nicht is niet meer in staat om de nodige zorgen aan haar tante aan te bieden. Het is te zwaar geworden voor haar. Met de toestemming van de nicht vindt er een ziekenhuisbezoek plaats bij haar tante. Volgens de verpleging is mevr. inderdaad erg zwaar zogbehoevend. De laatste tijd eet ze bijna niets meer waardoor er sondevoeding is opgestart. Ze moeten haar zowel overdag als s'nachts fixeren omdat ze heel onrustig is. Ook uit eigen observaties concluderen we als sociale

dienst van het rusthuis dat het duidelijk is geworden dat mevr. dringend opgenomen moet worden op de afdeling BB1. We plaatsen haar op de dringende wachtlijst. Omdat ze een C Forfait scoort (zwaarste zorggraad) komt ze hierdoor op de eerste plaats voor een kamer op de afdeling BB1. Via telefonisch contact geven we onze bevindingen mee aan de nicht. Onze bevindingen worden ook besproken om 11u op de briefing die plaatsvindt met de directie van het rusthuis, de verschillende afdelingshoofden en de zorgcoördinatrice. Zij gaan akkoord met ons besluit.

Er is een kamer vrijgekomen en de tante van mevr. H. komt in aanmerking voor de kamer.

DE ADMINISTRATIEVE VOORBEREIDING

Via telefonisch contact leggen we een afspraak vast met mevr. H. Mevr. H. wordt om 14u verwacht. Om de administratieve kant van de opname te vergemakkelijken, vermelden we dat mevr. H. de identiteitskaart en de siskaart van haar tante moet meebrengen alsook min. 6 klevers van de mutualiteit en haar bankrekeningnummer.

Ook de sociale dienst van het ziekenhuis te Herentals wordt op de hoogte gebracht. Zij geven aan dat mevr. met een ambulance naar het rusthuis wordt vervoerd op de afgesproken datum en tijdstip. Na dit telefonisch contact worden de volgende documenten op voorhand verzameld en de nodige gegevens ingevuld.

- De infobrochure: In deze brochure vindt men praktische informatie over het rusthuis. Deze moet bij elke permanente opname uitgedeeld worden aan de bewoner of zijn vertrouwenspersoon.
- Het reglement van orde en het ontvangstbewijs van het reglement: In het reglement van orde staat het algemeen huishoudelijk reglement volledig uitgewerkt. Er staat in wat mag of niet mag in het rusthuis. Om een bewijs te hebben dat men dit reglement ontvangen heeft en ermee akkoord gaat moet dit document ondertekend worden door de bewoner of zijn vertrouwenspersoon. Op het formulier wordt de datum en de naam van de bewoner of zijn vertrouwenspersoon ingevuld.
- De verblijfovereenkomst: De verblijfovereenkomst wordt in twee exemplaren ingevuld. Het ene exemplaar is voor de sociale dienst en het andere is voor de bewoner of zijn vertrouwenspersoon. Dit document is een soort contract dat wordt gemaakt tussen de bewoner of de vertrouwenspersoon van de bewoner betreffende zijn verblijf. Wat belangrijk is dat men de naam van de bewoner en de eventuele vertrouwenspersoon invullen maar ook de kamernummer en opnamedatum.
- De checklist nieuwe bewoner: Dit formulier gaat vooral rond de zorg van de bewoner. Deze checklist moet één maal gekopieerd worden voor de afdeling waar de nieuwe bewoner permanent gaat verblijven.
- De vragenlijst sociale dienst: Deze vragenlijst is bestemd voor de sociale dienst. Deze lijst vraagt naar het banknummer en naar waar de factuur opgestuurd mag worden. Ook wordt er gevraagd naar de was en tv, huisarts, voorkeur van ziekenhuis en contactpersonen. De algemene gegevens bovenaan het formulier wordt ingevuld.
- De domiciliëring: Dit is een bankoverschrift dat wordt meegegeven aan de bewoner of zijn vertrouwenspersoon. Ze moeten deze afgeven aan de bank. Zo

wordt de rekening van het rusthuis die per maand wordt aangerekend automatisch betaald via de bank. (Dit moet zeker duidelijk gemaakt worden) Het adres van de contactpersoon wordt op het afschrift ingevuld en ook de datum van opname.

- De vragenlijst van kinesisttherapie: Men is hier vrijuit om te kiezen. Zo worden de ziekenfondsgegevens ingevuld. Tijdens het opnamegesprek wordt ingevuld welke soort revalidatie de bewoner nodig heeft.
- Het mandaat: Dit is een document dat bestemd is voor de afdeling. Als de bewoner of zijn vertrouwenspersoon dit formulier ondertekend geeft hij/zij volmacht aan het rusthuis om de medicatie aan te vragen. Hierdoor wordt de medicatie aan het rusthuis geleverd op naam van de bewoner door een externe apotheker waarmee het rusthuis samenwerkt. Men geeft dan ook de toestemming aan de verpleegkundige om de medicatie toe te dienen en uit te delen.
- Het kernboek: In dit boekje worden verschillende aspecten bevraagd rond de bewoner, zoals de leefgewoontes, wensen, verwachtingen, mogelijkheden. Men wil door deze verkregen informatie het verblijf zo aangenaam mogelijk maken voor de bewoner. Als sociale dienst worden de persoonlijke gegevens ingevuld en word de biografie gevraagd om wat achtergrondinformatie te hebben over het leven vroeger. Er wordt ook een genogram geschetst. Dit is een soort stamboom dat de familiebanden aangeeft.
- Het document van de zorgverzekering: Het formulier wordt blanco afgedrukt van de computer. De nodige gegevens worden ingevuld. De bewoner of zijn vertrouwenspersoon moet dit document ondertekenen. Zo wordt de residentiële zorg aangevraagd voor de bewoner die het rusthuis kan gebruiken om de zorg van de bewoner te financieren. Dit brengt 125 EURO op. Het ingevulde formulier wordt daarna opgestuurd naar het aangesloten ziekenfonds van de bewoner.

DE OPNAME

Om 14u verwelkomen we de familie H. aan de inkom van het rusthuis. De tante is met de ambulance naar het rusthuis gebracht. Mevr. H. en haar man zijn de ambulance gevolgd naar het rusthuis. Haar tante wordt direct naar de afdeling gevoerd. Samen met de familie H. volgen we haar. Bij aankomst op de afdeling wordt de hoofdverpleegkundige Wendy voorgesteld aan mevr. H en haar man. Op weg naar de kamer stoppen we nog bij de badkamer. Hier wordt meer uitleg gegeven over de vaste baddag die haar tante krijgt. Nadat we mevr. H. en haar man naar de kamer hebben gebracht en de verpleging haar tante heeft geïnstalleerd bieden we de nicht en haar man iets aan om te drinken. Ze wijzen het aanbod vriendelijk af. We geven beiden meer informatie over de kamer zelf. Zo vertellen we waar ze de sanitaire cel kunnen vinden en waar de lichtknop plaatsvindt. We laten hen ook weten dat men in deze sanitaire cel zich ook een beetje kunnen manoeuvreren met een rolstoel. Nadien leggen we het belsysteem uit, maar deze begrepen ze al uit het verblijf in het ziekenhuis. We geven hen beiden ook mee dat we als rusthuis ook beschikken over een familieraad waar zij steeds deel mogen van nemen. Want ook hun mening is belangrijk.

De administratieve opname vindt hierna plaats. Als sociale dienst is het belangrijk dat we de familie H. de kans geven om te bekomen van de opnamedag. Dit betekent dat de administratieve opname niet direct plaats moet vinden op de opnamedag zelf maar we deze ook mogen uitstellen tot de volgende dag. Alles is afhankelijk van de

reactie van de nieuwe bewoner en de familie. Deze “regel” geldt ook voor de familie H. De nicht vindt dit heel vriendelijk maar zegt dat het geen probleem is en ze na de installatie van haar tante de papieren in orde komt brengen.

HET OPNAMEGESPREK: DE ADMINISTRATIVE OPNAME

Nadat de nicht samen met haar man kennis hebben gemaakt met de afdeling en gezien hebben dat haar tante in goede handen is, besluiten beide naar de sociale dienst te gaan om het papierwerk verder af te handelen.

Een half uur later ontvangen we mevr. H. en haar man op de sociale dienst. Bij het navragen van hun ervaring met de opname, reageren beiden zeer positief. De nicht vertelt ons het volgende: *“Ik ben blij dat mijn tante uit het ziekenhuis is en hier permanent kan verblijven. Ik had nooit verwacht dat het allemaal zo snel ging gaan. Zelfs mijn man is opgelucht dat ze hier is, omdat het niet meer te houden was thuis. De verzorging die ze nodig had begon ons te zwaar te worden. Zo konden we de laatste jaren nergens meer heen omdat mijn tante constante zorgen nodig had. Maar nu kunnen we op onze beide oren slapen en moeten we ons niet meer ongerust voelen omdat ze hier zeker in goede handen is. In het ziekenhuis was ze zeer onrustig en werd ze er dag en nacht vastgelegd. Ik vond dat zeer erg.”* Als sociale dienst is het belangrijk dat we de familie bewust maken van het fixatiearm beleid dat in voegen is in het rusthuis. Zo is het belangrijk dat we de familie H. hier meer informatie over geven. We vertellen de familie het volgende: *“Wanneer uw tante onrustig is, wordt ze naar de snoezelruimte gebracht. Mevr. zal enkel gefixeerd worden wanneer het personeel vindt dat haar gedrag zichzelf of anderen in gevaar brengt, natuurlijk zullen u en uw man hiervoor steeds aangesproken worden. Ze zullen haar nooit fixeren zonder uw toestemming.”*

Verder leggen we uit dat dit gesprek niet enkel bedoeld is om even te ventileren over de gevoelens van haar en haar man maar dat dit ook het administratiegedeelte bevat die bij de opname behoren. Zo worden de volgende documenten verder aangevuld en ondertekend door de familie H.:

De infobrochure

Aan de hand van deze infobrochure geven we de familie H. meer informatie over wat al dan niet inbegrepen is in de dagprijs. We vertellen dat al wat met de verzorging te maken heeft van hun tante, in de dagprijs is inbegrepen. Zo leggen we uit dat volgende diensten inbegrepen zijn:

- Het verblijf.
- De drank.
- De maaltijden waarin ook sondevoeding en specifieke dieetvoeding bij hoort, zoals suikervrije voeding voor diabeten.
- Dagelijks onderhoud van de kamers.
- Animatieactiviteiten.
- De bedlinnen.
- De zorg: Dit houdt niet alleen de eigenlijke zorg in bijvoorbeeld het wassen, maar ook de verpleegkundige zorgen zoals wondverzorging en ergotherapie.
- De kinesithérapie: deze is enkel voor de RVT bewoners.

- Het incontinentiemateriaal.
- De brandverzekering en verzekering burgerlijke aansprakelijkheid, hierdoor mag de familiale polis opgezegd worden.

Wat voor persoonlijk gebruik is zoals de kapper, de dokterskosten, de medicatie, wordt apart aangerekend op de maandelijkse factuur. De volgende diensten zijn niet inbegrepen in de dagprijs en worden apart aangerekend op de factuur:

- De dokterskosten
- De medicatie
- We vertellen de familie H. dat ze de mogelijkheid om kabeltelevisie aan te vragen voor mevr. Het bedrag van dit 'abonnement' bedraagt dan 6 euro/maand. Ze hebben ook de mogelijkheid om een telefoonlijn aan te vragen.
- We geven hen mee dat de was van het persoonlijke linnen door de familie zelf kan gedaan worden maar ook door een wasserij waarbij het WZC is bij aangesloten. De was wordt dan één keer per week opgehaald. Deze kosten komen dan op de factuur te staan. De kleding wordt door de wasserij zelf gekenmerkt. Maar kleine herstellingen zoals het aannaaien van een knoop of vervangen van een elastiek in een broek wordt verwacht dit door de familie van mevr. gedaan te worden.

Deze infobrochure wordt meegegeven aan de familie H.

Het reglement van orde, bewijs van reglement van orde en de verblijfovereenkomst

We vertellen dat dit het huishoudelijk reglement is en instaat wat mag en niet mag. De nicht ondertekent het formulier.

We hebben de verblijfovereenkomst in het dubbel en laat beide tekenen door de nicht. Één exemplaar is voor de nicht en het andere houden we als sociale dienst bij.

De identiteitskaart, de siskaart en de gele klevers

De identiteitskaart, siskaart en mutualiteitsklevers worden ook gevraagd. We vertellen dat de identiteitskaart in het rusthuis bewaard wordt aan het onthaal. Wanneer ze deze nodig zouden hebben, mogen ze deze steeds vragen aan het onthaal.

De zorgverzekering

Vroeger trok haar tante een mantelzorgpremie, omdat ze werd verzorgd door haar nicht. Nu laten we de familie H. weten dat door de permanente opname in het rusthuis verblijft, ontvangt mevr. geen mantelzorgpremie meer maar residentiële zorgpremie. Dit bedrag bedraagt 125 euro. Voor deze residentiële zorgpremie moet een nieuw aanvraagformulier ingevuld worden en moet dit ondertekend worden door de nicht.

De domiciliëring

De bankrekeningnummer wordt gevraagd en ingevuld op het afschrift.

We geven de familie H. de informatie mee dat deze factuur maandelijks word opgestuurd en automatisch word afgetrokken van de rekening. Hiervoor moet de nicht dit bankafschrift afgeven aan de bank waarbij haar tante is aangesloten. Zij zullen weten wat ze moeten doen.

De checklist van de nieuwe bewoner

We vertellen de familie H. dat dit document ons meer informatie geeft over de verzorging en naderhand overhandigd wordt aan het afdelingshoofd Wendy.

De checklist van de nieuwe bewoner is ook een standaardformulier dat gebruikt wordt in het WZC Sint Jozef. Dit formulier vormt de leidraad van het gesprek. Zo vertelt de nicht ons het volgende: *"Mijn tante werd in het ziekenhuis door twee verzorgende en/of verpleegkundigen in bed gewassen. Ze is veel te onrustig om alleen te wassen. Er moet ook zeker gebruik gemaakt worden van een tillift wanneer het gaat om verplaatsing, want ze kan weinig tot niet meer stappen. Wat betreft de tandprothese heeft ze zowel één vanboven als één vanonder maar deze deden ze in het ziekenhuis enkel in wanneer ze moest eten. De laatste tijd heeft ze ook last van haar achterwerk. Ik vermoed dat ze in het ziekenhuis een aantal doorligwonden heeft opgelopen door veel in dezelfde houding te liggen. Deze moet zeker elke dag verzorgd worden. Ook ging ze vaak zeer vroeg slapen, maar was ze al vaak heel vroeg wakker.*

Wanneer het om eten gaat is ze geen kieskeurige eter. Ze is een alleseter. Maar sinds de opname in het ziekenhuis is haar eetlust erg verminderd. Het is zo hard verminderd dat ze niet meer eet en van sondevoeding leeft. Maar wanneer de verpleegkundige terug zouden beginnen met vaste voeding is het belangrijk dat ze weten dat ze slikproblemen heeft. Daarom is het belangrijk dat ze haar voeding mixen en haar drank indikken om deze slikproblemen te voorkomen. Ook stel ik voor dat ik elke dag mijn tante eten kom geven."

Buiten de vragen over de verzorging en eetgewoontes van mevr. wordt er ook stilgestaan bij het verleden van mevr. Zo is er plaats voor een beknopte biografie van mevr. H. Bij het navragen van haar tantes biografie vertelt de nicht het volgende: *Mijn tante komt uit een rijk gezin waar ze maar met drie waren. Ze heeft nog één broer en één zus. Haar broer en zus zijn getrouwd, maar zij heeft nooit de liefde van haar leven gevonden en is nooit getrouwd. Ze hielp vroeger mee in het familiebedrijf. Ze werkte als secretaresse. Ze heeft altijd in het ouderlijke huis gewoond. Toen haar ouders ook oud en bejaard werden heeft ze steeds voor hen gezorgd. Ze was ook zeer creatief vroeger. Ze speelde piano en schilderde. Ze was ook betrokken bij verschillende organisaties zoals de bejaardenbond. Ze heeft ook jaren gewerkt als een soort vrijwilligster in het rusthuis waar haar ouders verbleven. Meer weet ik niet over haar."*

We mogen haar en haar man als contactpersonen zetten wanneer er iets zou moeten gebeuren.

Vragenlijst sociale dienst en de vragenlijst van kinesitherapie

We leggen de familie H. uit dat de vragenlijst sociale dienst op de sociale dienst wordt bewaard. Op dit document vindt men allerlei informatie terug van de bankrekeningnummer tot de naam van hun huisdokter. Ook dit formulier is een standaarddocument en wordt als leidraad gebruikt. De nicht geeft ons de volgende informatie: *“De factuur en andere dingen mogen opgestuurd worden naar mijn adres. Het pensioen van mijn tante wordt op een bankrekening gestort bij de Fortis bank. De huisdokter is nog steeds dokter X en onze voorkeur gaat naar het ziekenhuis van Herentals. Wat betreft de was, wel die zouden we graag zelf doen zo sparen we ook wat geld uit. Een TV gaan we niet zetten. Het zou er maar onnuttig staan. We weten dat ze toch geen TV kijkt.”*

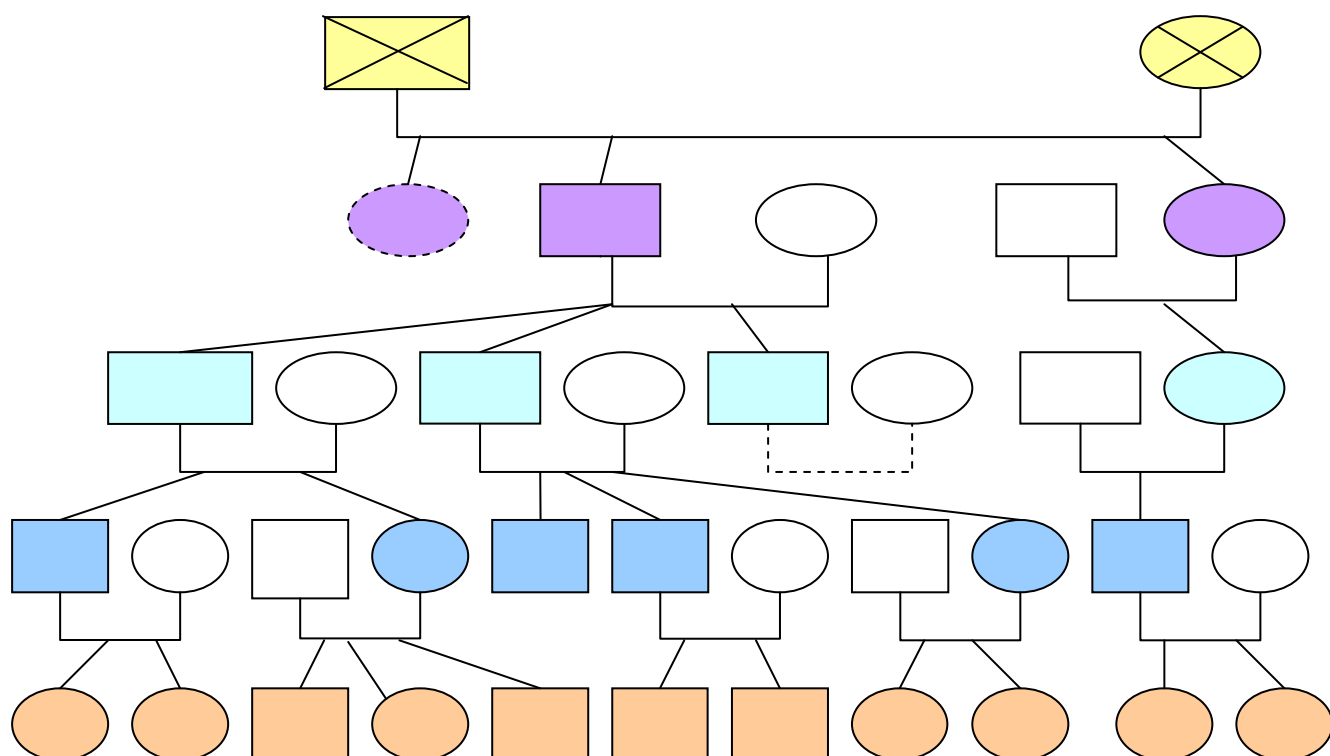
We geven de familie de volgende informatie mee: De vragenlijst van kinesitherapie wordt afgegeven aan de kinesisten. Deze vragenlijst zorgt ervoor dat zij ook een beeld hebben van haar tante maar op vlak van kinesitherapie. De nicht vindt kinesitherapie niet nodig en het formulier wordt geschrapt door de sociale dienst.

Het mandaat

We leggen de familie H. uit dat dit formulier ervoor zorgt dat wij als rusthuis de medicatie die haar tante nodig heeft kunnen bestellen. Deze medicatie wordt besteld door de hoofdverpleegkundige Wendy. Zij heeft ook de toestemming nodig om de medicatie klaar te zetten en toe te dienen. De nicht van mevr. ondertekent het formulier.

Het kernboek

We vertellen de familie H. dat dit kernboek, allerlei persoonlijke vragen bevat over haar tante. Dit boekje wordt op de afdeling bewaard. Dit boekje zorgt ervoor dat we meer weten over haar tante als persoon. We zouden graag meer weten over het leven en de familie van haar tante. *“Mijn tante komt uit een rijke familie. Ze hadden een eigen familiebedrijf dat handelde in porselein. Ze heeft nog één broer en één zus. Zij was de oudste en haar zus de jongste. Buiten mijn moeder is ook mijn oom getrouwd, beiden kregen kinderen. Mijn tante is nooit getrouwd en had natuurlijk ook geen kinderen. Ikzelf ben enig kind maar heb nog drie neven. Alle vier werden we graag gezien door onze tante omdat zijzelf geen kinderen had. Net zoals mij zijn mijn twee oudste neven getrouwd en hebben ze allebei kinderen. Mijn jongste neef woont samen met zijn vriendin. Ikzelf heb één zoon, mijn eerste neef heeft een zoon en een dochter, mijn tweede neef heeft twee zonen en een dochter. Mijn derde neef heeft nog geen kinderen. Zelf ben ik een trotse oma van twee kleindochters. Ook mijn twee neven zijn beiden opa geworden. Zo is mijn eerste neef een trotse opa van drie kleindochters en twee kleinzonen terwijl mijn tweede neef opa is geworden van twee kleinzonen en twee kleindochters. Na deze informatie ziet het genogram van haar tante als volgt uit:*

Nadat het kernboek met de nodige gegevens is ingevuld is de opname afgesloten voor de familie H. We vertellen hen dat wanneer ze met vragen zitten of op gesprek willen komen ze steeds welkom zijn op de sociale dienst.

De nazorg

Na de opname van de tante van mevr. H. is de opname nog niet afgerond voor de sociale dienst. Zo moet men de opname op administratief vlak verder afwerken en vindt er een opvolgingsgesprek plaats na zes weken.

HET ADMINISTRATIEF DOSSIER

Wanneer men het administratief dossier in orde heeft gebracht en al de nodige documenten naar de afdeling en andere medewerkers heeft gedaan. Moet ook de naam van de tante van de familie H. op het overzichtsbord komen van zowel op de algemene bewonerslijst aan de inkom als op die van de afdeling.

Dit administratief dossier houdt het volgende in:

- Eerst en geval moet men de identiteitskaart 4 maal kopiëren.
 - 1 exemplaar voor de afdeling
 - 1 exemplaar voor de pastorale dienst
 - 1 exemplaar voor Pater Frits
 - 1 exemplaar voor animatie
- Op elke kopie van de identiteitskaart moeten onderstaande gegevens vermeld worden:

- De naam of roepnaam van mevr.
- De afdeling en kamernummer
- De opnamedatum
- De volgende documenten moeten naar de afdeling BB1 waar mevr. verblijft:
 - Een gekopieerd exemplaar van de checklist van mevr.
 - Het kernboek
 - Het mandaat
- Het administratief dossier wordt bij elkaar gehouden door een blauwe kaft. Op dit kaft plakt men een sticker met de volgende gegevens op:
 - IRIS nummer
 - De naam van de mevr.
 - De afdeling + kamernummer
 - De opnamedatum

Het dossier bestaat uit enkele vaste documenten:

- Een checklist nieuwe bewoner met daarom de gele klever van de mutualiteit waarbij de mevr. is aangesloten.
- Een vragenlijst.
- Één exemplaar van de verblijfovereenkomst.
- Een bewijs van reglement van orde.
- Één exemplaar van de identiteitskaart of siskaart.

Deze bovenvermelde documenten worden in een bepaalde rangorde gerangschikt.

- Het dossier wordt daarna afgegeven aan Ann (administratieve medewerker). Zij werkt dit dossier verder af. Zij zorgt ervoor dat de gegevens op een werkfiche wordt overgezet en stelt de factuur op.
- De zorgverzekering: Het ingevulde formulier wordt opgestuurd naar het aangesloten ziekenfonds van mevr.
- De naam van mevr. wordt toegevoegd aan de lijst van de bewoners van de afdeling BB1 en aan de volledige bewonerslijst aan de inkomhal.
- Enkele dagen nadien heeft Ann de gegevens verder verwerkt en krijgen we het dossier van mevr. terug.
- Het dossier wordt geklasseerd. De dossiers zitten alfabetisch gerangschikt. Op het kaftje waarin het dossier van mevr. komt staat op de flap het IRIS nummer/De naam van de bewoner. Bijvoorbeeld: 1069/ Mevr. H. VAN DEN DIJCK (fictieve naam)

HET OPVOLGINGSGESPREEK

Het opvolgingsgesprek vindt steeds plaats op de afdeling waar de nieuwe bewoner zich bevindt. Tijdens dit gesprek is niet alleen de nieuwe bewoner aanwezig maar ook de aandachtspersoon of hoofdverpleegkundige en familie.

Via telefonisch contact leggen we een afspraak vast met de nicht van mevr. We zouden samen met haar en de aandachtspersoon van haar tante een gesprek houden wat zij van de afdeling en van het rusthuis vinden. Er wordt een afspraak om 15u vastgelegd met de nicht.

We nemen ook contact op met de dienst en vragen of de aandachtspersoon van mevr. ook aanwezig kan zijn. De aandachtspersoon kan aanwezig zijn en ook met haar wordt een afspraak vastgelegd om 15u.

Het gesprek vindt plaats op de afdeling op de kamer van mevr. H.

Aan de hand van een standaard formulier van een opvolgingsgesprek wordt het volgende gesprek gehouden tussen de sociale dienst, de nicht en de aandachtspersoon van mevr.:

SD: Dag mevr. H

Mevr. H.: Dag

SD: Dit is Karen, zij is de aandachtsverzorgende van uw tante. Hebben jullie elkaar al ontmoet?

Mevr. H.: Ja, zeker dat. Zij zorgt ervoor dat mijn tante niets te kort komt.

Karen: Daar komt het op neer. We hebben elkaar al verschillende malen gesproken.

SD: OK, Mevr. H. Wij hebben Karen uitgenodigd omdat zij ons meer kan vertellen hoe de dag van uw tante er uit ziet en hoe ze is als u niet aanwezig bent. Zo hebben we een totaal beeld, hoe zowel u als uw tante deze zes weken tot nu toe hebben ervaren. Dit gesprek geeft ons als rusthuis een soort feedback die ervoor zorgt dat wij zo mensvriendelijk de mensen blijven ontvangen en verzorgen. Daarom is dit gesprek zo belangrijk.

Mevr. H.: Ik begrijp het, ik zou jullie graag van dienst zijn.

SD: Hebt u voldoende informatie gekregen over het rusthuis?

Mevr. H.: Tijdens onze eerste kennismaking hebben we zeker voldoende informatie gekregen. Jullie beiden waren zeer vriendelijk en lieten me ook mijn verhaal doen. Dit gaf me direct een gevoel van vertrouwen. Ook de rondleiding vond ik een zeer goed initiatief. Het gaf me een idee hoe het rusthuis eruit zag en wat het te bieden had. De rondleiding op de afdeling gaf me een beter beeld over de werking van op de dienst en het gaf me een idee hoe een kamer eruit zou zien. Zo kon ik al denken hoe ik het wou decoreren zodat mijn tante zich er thuis zou voelen.

SD: Stond er voldoende informatie in, in de infobrochure en de beknopte infobrochure?

Mevr. H.: Ja zeker, we hebben de beiden infobrochure thuis nog eens rustig doorgenomen en met de uitleg die jullie gaven hadden we voldoende informatie.

SD: Hoe denkt u dat uw tante de opnamedag heeft ervaren?

Mevr. H.: Ik denk dat mijn tante de opname goed heeft ervaren. Ze zag er toch tevreden uit. Meer kan ik u er niet over vertellen.

Karen: Ik wil hierbij aanvullen dat mevr. ook heel goed heeft meegewerkt nadat mevr. is vertrokken. Ze is echt een lieve dame, we hebben echt geen last met haar. Zoals mevr. zegt lijkt mevr. H. gelukkig. Soms lacht ze.

Mevr. H.: Dat heb ik ook al gemerkt dat ze soms een glimlach op haar gezicht heeft. Dit heeft ze maanden niet meer gedaan. Ik ben echt blij dat ze hier in het rusthuis verblijft. Ze wordt er goed verzorgd en echt verwend.

SD: *Dat is altijd fijn om te horen. Mogen we u vragen hoe u de opnamedag heeft ervaren?*

Mevr. H.: *Ik heb de opname zeer goed ervaren. Om eerlijk te zijn keek ik er echt naar uit. Ik had vanaf de dag dat ik haar op de wachtlijst had gezet niet kunnen wachten voordat ze hier kon opgenomen worden. Nu was die dag eindelijk zo ver. Ik voelde me zo opgelucht, het was net of er een zware last van mijn schouder viel. Natuurlijk is mijn tante geen last. Zo mag u het zeker niet begrijpen. Ik bedoel maar dat ik blij ben dat ze hier zit en ik en mijn man weer tijd hebben voor ons beiden.*

SD: *Hoe voelde uw man zich?*

Mevr. H.: *Hij was net zoals ik heel opgelucht en blij. Hij kon ook zelf niet geloven dat mijn tante voor altijd werd opgenomen.*

SD: *Wat was er moeilijk bij de opnamedag?*

Mevr. H.: *Doordat we zo hard hadden uitgekeken naar die dag hadden we geen problemen met deze dag.*

SD: *Wat verliep er vlotter dan verwacht?*

Mevr. H.: *Alles eigenlijk.*

SD: *Waren er dingen die we anders moeten doen?*

Mevr. H.: *Neen, eigenlijk niet we waren heel tevreden. Jullie hebben ons beiden goed ontvangen en begeleid. We zijn jullie hier heel dankbaar voor. Door jullie was de overgang naar thuis naar een rusthuis gemakkelijker.*

SD: *Wat een mooi compliment zeg. Hoe was uw algemene indruk over het verblijf op de afdeling?*

Mevr. H.: *De afdeling is erg huiselijk en het personeel is zeer vriendelijk en zorgzaam. De snoezelruimte en de veranda geven een meerwaarde aan de afdeling. Zo heb ik nog met haar in de snoezelruimte gezeten omdat ze onrustig was. Ze vindt het er erg fijn en ze is in de korte tijd zeer kalm geworden. Ook vind ik het fijn dat het verzorgend personeel haar via de tillift in de rolstoel zet en ermee naar de veranda gaat. Volgens mij geniet ze hier echt van. Ik ben ook zeer tevreden over de verzorging die ze krijgt. Ik vind dat het personeel heel flink hun best doen om haar het zo comfortabel te maken. Ik merk dat ze sinds het verblijf hier in het rusthuis veel beter is en veel gelukkiger lijkt dan tijdens haar verblijf in het ziekenhuis. Zo is de sondevoeding gestopt en eet ze terug vaste voeding en dat is toch al een goed teken.*

Karen: *De doorligwonden van mevr. zijn toch al een stuk beter. Mevr. werkt zeer goed mee. Ze is zelfs een paar kilo bijgekomen in de laatste weken.*

Mevr. H.: *Ik ben echt tevreden over de afdeling. De bewoners worden hier echt in de watten gelegd door het personeel.*

SD: *Het is fijn dat u tevreden bent over onze afdeling en rusthuis. Het geeft ons een zeer goed gevoel en weten we dat we goed bezig zijn. Bent u ook betrokken bij de familieraad.*

Mevr. H.: *Zeker dat.*

SD: *Bent u daar ook tevreden over?*

Mevr. H.: *Ja, er wordt echt rekening gehouden met wat wij te zeggen hebben.*

SD: *Ok. Karen kunt u misschien vertellen hoe dat de dag eruit ziet voor de tante van mevr.?*

Karen: *Jazeker, mevr. wordt elke morgen rond 9u gewassen. Nadat ze is gewassen wordt ze naar de veranda gereden en wordt haar medicatie en eten gegeven. Ze wacht er even en krijgt de hostie wanneer de zuster langskomt. Nadien wordt ze meestal voor de tv gezet waar ze met de anderen naar de tv kijkt. Dit doet ze tot het middageten. Deze wordt aan haar gegeven door mevr. H. Na het middageten leggen*

we haar terug in bed voor een middagdutje en beginnen we ook aan onze middagtoer. Dit houdt in dat we de mensen verversen. We halen haar terug uit bed rond 13.30u. Als er activiteiten zijn op deze afdeling zorgen we ervoor dat ze er betrokken bij word.

SD: Wat voor activiteiten doen jullie dan?

Karen: Een van onze activiteiten is dat wanneer het echt warm, mooi zonnig weer is, we met een aantal van onze bewoners gaan wandelen. Zodat ze ook kunnen genieten van het mooie weer.

SD: Dat is fijn.

Mevr. H.: Ja, dat apprecieer ik ook dat jullie tijd maken voor de bewoners. Ik begrijp dat het niet eenvoudig voor mensen zoals mijn tante te zorgen maar ik zie dat jullie er alles aan doen dat mijn tante geniet van de dag.

SD: Wat gebeurt er daarna?

Karen: Dan zetten we haar terug in de veranda omdat we merken dat ze hier erg van geniet. Daar blijft ze zitten tot aan het avondeten dat rond 17 u wordt gegeven. Als ze haar boterhammen op heeft zetten we haar weer voor de tv.

SD: Wat doet u wanneer mevr. onrustig word?

Karen: Dan zetten we haar even in de snoezelruimte. Daar wordt ze direct kalm van. Rond 19u is mevr. meestal aanwezig voor het bezoek.

Mevr. H.: Ja, dat is waar. We proberen elke dag te komen rond een uur of 19u. We rijden haar dan naar haar kamer. We blijven dan tot ze in bed moet.

SD: Wanneer wordt mevr. in bed gelegd?

Karen: Rond 20u leggen we haar in bed en valt ze altijd direct in slaap.

SD: Zo mevr. H. nu weet u ook hoe de dag van uw tante er ongeveer uitziet. Bent u hier tevreden mee of zijn er dingen die u wilt veranderen?

Mevr. H.: Nee hoor, ik ben zeer tevreden met deze regeling.

SD: Ok, dat was het dat we wilden weten. We zouden jullie beiden willen bedanken voor jullie tijd.

Het opvolgingsgesprek wordt nadien in een kort verslag weergegeven op de sociale dienst. Zowel het korte verslag als het opvolgingsformulier worden in het administratief dossier van mevr. geklasseerd.

CASUS 3: VAN INTAKE TOT OPNAME VAN DE FAMILIE J.

Via telefonisch contact neemt de familie J. contact op met de sociale dienst. Ze zouden graag hun moeder op de wachtlijst zetten. De afspraak wordt om 10u vastgelegd.

De onthaalprocedure

HET INTAKEGESPREK

Om 10u verwelkomen we de familie J. op de sociale dienst. Na een kort kennismakingsgesprek beginnen we aan het intakegesprek. Het intakegesprek wordt gehouden met de zoon van mevr. J. Het standaard intakeformulier is de leidraad doorheen het gesprek. Het volgende gesprek wordt gehouden:

SD: U hebt ons gecontacteerd omdat u graag uw moeder op de wachtlijst wil zetten. Dit gesprek zorgt ervoor dat we een overzicht krijgen over de situatie van uw moeder

en is het de gelegenheid waar we u meer informatie geven over het rusthuis, aan de hand van enkele documenten, zoals deze infobrochure en een korte rondleiding. Zo hebt u ook een beter beeld over ons rusthuis.

Zoon: ok

SD: Wat is de naam van uw moeder?

Zoon: Mijn moeder heet H.

SD: Wanneer is uw moeder geboren en waar woont ze nu momenteel?

Zoon: Ze is geboren op 19/06/1924 te Lier. Ze woont nog steeds zelfstandig te Lier, maar uit een gesprek dat ik met mijn moeder heb gehouden heeft ze mij duidelijk gemaakt dat ze het niet meer ziet zitten, zelfstandig te wonen. Het huis is te groot en ze voelt zich zo eenzaam. Mijn vader is nog maar net enkele maanden gestorven en ze heeft het verdriet nog steeds niet verwerkt. Sindsdien heeft ze zichzelf ook helemaal laten gaan.

SD: Wat bedoelt u met helemaal laten gaan?

Zoon: Ze is fysiek erg verzwakt. Hierdoor wordt ze elke ochtend en avond gewassen door de verpleegkundigen van het Wit Gele Kruis. Het is zelfs zo ver gekomen dat ze het niet altijd meer voelt wanneer ze naar toilet moet. Op mentaal vlak weet ze alles nog heel goed. Ze schaamt zich over het probleem dat ze het niet steeds voelt wanneer ze naar toilet moet.

SD: Hoe zit het met haar sociale contacten?

Zoon: Ze heeft geen contact meer met mijn zus. Dit is gekomen door een fikse ruzie. Volgens mij heeft ze het verdriet van mijn vader nog totaal niet kunnen verwerken. Dit merk je ook aan haar. Het kan haar precies allemaal niet meer schelen. Je ziet dat ze zich eenzaam voelt. Deze eenzaamheid heeft moeder afgesloten van de buitenwereld. Terwijl ze vroeger zo helemaal niet was. Ze was een zeer open vrouw en ze was een echte bezige bij. Zo was ze altijd bij allerlei activiteiten betrokken. Ze was bij de bond van gepensioneerde, deed regelmatig uitstappen met vriendinnen en met ons. Ze las ook heel graag en was ook zeer creatief bezig. Zo breide ze graag truien voor haar kleinkinderen en wanneer ze op bezoek kwam knutselde ze samen met haar kleinkinderen, maar dat doet ze nu niet meer wat echt jammer is. We missen haar.

SD: Hebt u dit al verteld tegen uw moeder?

Zoon: Ja, maar ze antwoordt niet en vermijdt ons. Maar misschien veranderd het wel wanneer ze in het rusthuis komt. We hebben er een goede kijk op, omdat ze juist de stap heeft gezet om zich op de wachtlijst te zetten. Volgens mij ziet ze er naar uit om naar hier te komen. Zo praat ze er regelmatig over en er verblijven enkele vriendinnen van haar hier.

SD: Dat is zeker goed nieuws. Zouden we u mogen opschrijven als contactpersoon. Zo gaan we u verwittigen wanneer er plaats is en wanneer we onze wachtlijst gaan updaten. Dit betekent dat we u gaan opbellen om u te vragen hoe de toestand van uw moeder op dat moment is.

Zoon: Dat wil ik graag. Dit zijn mijn gegevens.

DE INFORMATIE VAN HET RUSTHUIS EN DE RONDLEIDING

Het intakegesprek is afgerond. We geven mr. J. meer informatie over het rusthuis. We geven hem een korte schets van het rusthuis. Hierbij leggen we uit dat we leefgroep gebonden werken. Dit wil zeggen dat de mensen met hetzelfde profiel samenwonen. Zo zal men geen dementerende terugvinden tussen bewoners die zeer goed zijn. Beiden wonen op aparte afdelingen. Hieruit vloeiende geven we mr.

J. meer informatie over de zes afdelingen die we hebben in ons rusthuis. Zo heeft het rusthuis twee gesloten afdelingen waar de dementerende bewoners verblijven. Dit is gedaan voor hun eigen veiligheid, maar ook voor de veiligheid van anderen. Al de ander vier afdelingen zijn open, waarvan één afdeling voorbehouden is voor de zusters.

Aan de hand van de beknopte infobrochure leggen we de dagprijs uit. We vertellen de zoon wat er inbegrepen is in de dagprijs en wat niet. Aan de hand van de aanvraag tot opname leggen we de zoon uit dat zijn moeder op de wachtlijst wordt geplaatst wanneer hij deze volledig ingevulde aanvraag tot opname binnenbrengt. Dit kan hij doen via post of hij kan deze ook binnenbrengen. Wat hem het beste past. We laten hem pagina 6 en 7 zien waar de KATZschaal op staat. We benadrukken hoe belangrijk deze schaal is. Deze schaal is een evaluatieschaal die de zorggraad bepaald van zijn moeder. Dit bepaald hoe snel zijn moeder in aanmerking komt voor een kamer. Hij moet deze laten invullen door een arts of een verpleegkundige. Dit mag de verpleegkundige zijn van het Wit Gele Kruis.

Uit het intakegesprek zien we dat zijn moeder het profiel heeft dat het beste past met het bewonersprofiel op de afdeling B1. Op deze afdeling zijn de bewoners lichamelijk zorgbehoevend. Mevr. zelf past binnen dit profiel. Zo is ze zelf zorgbehoevend.

Nadat de informatie gegeven is rond het rusthuis nodigen we mr. J. uit voor een rondleiding door het huis. Zo maakt hij kennis met het rusthuis. De rondleiding begint aan het Pleintje, de polyvalente ruimte die gebruikt wordt om allerlei activiteiten uit te voeren. Zo gaat men binnenkort een modeshow geven. We gaan verder naar de kapel waar zijn moeder de kans heeft om dagelijks of zelf wekelijks naar de mis te gaan. Vervolgens gaan we verder naar de afdeling B1. We starten hier de rondleiding op de afdeling met de woonruimte waar zijn moeder drie maal per dag samen met haar medebewoners kan eten. Vervolgens wordt de badkamer getoond waar de bewoners één maal per week een bad krijgen. Met behulp van een badlift. Als laatste wordt er een kamer getoond van een bewoonster. Iedere kamer bestaat uit een sanitaire cel met een toilet en een lavabo. Achter hem staat er een ruime ingebouwde kast waarin zijn moeder zeker voldoende opbergruimte zal hebben. Ook is het belangrijk dat we vermelden dat de lichte meubels die in deze kamer staan zoals het bed van het rusthuis zijn maar dat hij vrij is om de kamer wat op te fleuren met schilderijen, meubeltjes, ... om de kamer wat huiselijker te maken, hierbij eindigt de rondleiding.

We nemen afscheid van mr. J. en vertellen dat hij ons steeds mag contacteren wanneer hij iets niet begrepen heeft, met vragen zit of de toestand van zijn moeder veranderd is en dringend is beginnen te worden.

De opname

Enkele maanden na het intakegesprek krijgen we een telefoontje van mr. J. Uit het gesprek blijkt dat de toestand van zijn moeder verslechterd is. Momenteel is mevr. opgenomen in het ziekenhuis van Herentals. Na een zware val, is het onmogelijk voor haar om nog lange afstanden te stappen. Hiervoor gebruikt ze een rolstoel. De zoon zou haar graag dringend willen laten opnemen.

Na een overlegvergadering met de directie, de zorgcoördinatrice en Patricia, het afdelingshoofd van de afdeling B1 komen we tot besluit om mevr. op te nemen.

DE ADMINISTRATIEVE VOORBEREIDING

Via telefonisch contact delen we mr. J. mee dat er een kamer is vrijgekomen voor zijn moeder. We leggen samen met de zoon een datum en tijdstip af. We delen hem ook mee dat hij de identiteitskaart en siskaart, min. 6 klevers van de mutualiteit en de bankrekeningnummer van zijn moeder moet meebrengen. Dit vergemakkelijkt de administratieve kant van de opname.

Na het telefonisch contact met de zoon worden de volgende documenten voorbereid:

- De infobrochure.
- Het reglement van orde en het ontvangstbewijs van het reglement.
- De verblijfovereenkomst.
- De checklist nieuwe bewoner.
- De vragenlijst sociale dienst.
- De domiciliëring.
- De vragenlijst van kinesisttherapie.
- Het mandaat.
- Het kernboek.
- Het document van de zorgverzekering.

HET OPNAMEGESPREK: DE ADMINISTRATIEVE OPNAME

Om 11u verwelkomen we de familie J. op de sociale dienst. Uit initiatief van de familie J. vindt het opnamegesprek nu plaats. Ze zouden nu graag al het "papierwerk" afhandelen en de kamer installeren, zodat hun moeder bij aankomst een gezellige kamer heeft en ze meer tijd aan haar kunnen besteden.

Het opnamegesprek vindt plaats met de twee zonen en een schoondochter.

De volgende documenten worden samen met de familie doorgenomen, verder aangevuld en ondertekend:

De infobrochure

Aan de hand van deze infobrochure leggen we de familie J. uit wat er inbegrepen is in de dagprijs. We vertellen hen dat volgende diensten zijn inbegrepen in de dagprijs:

- Het verblijf.
- De drank.
- De maaltijden waarin ook sondevoeding en specifieke dieetvoeding bij hoort, zoals suikervrije voeding voor diabeten.
- Dagelijks onderhoud van de kamers.
- Animatieactiviteiten.
- Het bedlinnen.

- De zorg: Dit houdt niet alleen de eigenlijke zorg in bijvoorbeeld het wassen, maar ook de verpleegkundige zorgen zoals wondverzorging en ergotherapie.
- De kinesithérapie: Deze is enkel voor de RVT bewoners.
- Incontinentiemateriaal
- Brandverzekering en verzekering burgerlijke aansprakelijkheid, hierdoor mag de familiale polis opgezegd worden.

Al deze aspecten hebben allemaal te maken met de verzorging van hun moeder. De volgende diensten zijn niet inbegrepen in de dagprijs en worden apart aangerekend op de factuur:

- De dokterskosten.
- De medicatie.
- We vertellen de familie J. dat ze de mogelijkheid hebben om kabeltelevisie aan te vragen voor mevr. Het bedrag van dit 'abonnement' bedraagt dan 6 euro/maand. Ze hebben ook de mogelijkheid om een telefoonlijn aan te vragen.
- We geven hen mee dat de was van het persoonlijke linnen door de familie zelf kan gedaan worden maar ook door een wasserij waarbij het WZC is bij aangesloten. De was wordt dan één keer per week opgehaald. Deze kosten komen dan op de factuur te staan. De kleding wordt door de wasserij zelf gekenmerkt. Maar kleine herstellingen zoals het aannaaien van een knoop of vervangen van een elastiek in een broek wordt verwacht dit door de zonen en schoondochter van mevr. gedaan te worden.

Omdat dit de eerste keer is dat de familie J. te maken hebben met een rusthuis vragen ze zich af wat hun moeder allemaal nodig heeft. In de infobrochure staat een standaardlijst van kledij en wasgerief voor een week. Natuurlijk is deze afhankelijk van persoon tot persoon.

Kledingsstuk	Hoeveelheid	Kledingsstuk	Hoeveelheid
Handdoeken	6	Washandjes	6
Onderhemdjes	4	Onderbroeken	10
Overhemden	6	Truien	6
Sokken/Kousen	8	BH	3
Kleedjes	6	Jasjes of vestjes	3
Jas voor winter	2	Sjaal	1
Badjas	1	Nachtkledij	6
Lange broeken	6	Zakdoeken	20
Riem	Indien nodig		
Schoenen	1 paar gesloten schoenen, die gemakkelijk zijn.		
Pantoffels	1 paar gesloten schoenen, die gemakkelijk zijn.		
Toiletgerief	Zeep, Tandenborstel, Kam, eventueel scheermachine voor mevr.		

Figuur 1: Kledij en wasgerief voor één week.²

² WZC Sint Jozef. (2008). *Infobrochure WZC Sint Jozef*. WZC Sint Jozef: Wiekevorst.

Het reglement van orde en het ontvangstbewijs van het reglement van orde

We leggen de familie uit dat in het reglement van orde het volledig huishoudelijk reglement is uitgewerkt. Er staat in wat mag of niet mag in het rusthuis. Men moet het thuis maar eens rustig doornemen. Om een bewijs te hebben dat de zij dit reglement ontvangen hebben en hiermee akkoord gaan ondertekend de zoon in functie van vertrouwenspersoon van zijn moeder dit document.

De verblijfovereenkomst

De zoon ondertekend beide documenten in de naam van zijn moeder. Één exemplaar mag hijzelf bijhouden en het andere houdt de sociale dienst bij.

De checklist nieuwe bewoner

We leggen de familie uit dat we nu dieper gaan in de zorg voor zijn moeder. Zo geeft de checklist, het personeel van de afdeling B1 een overzicht welke zorgen hun moeder nodig heeft en wat haar gewoontes zijn. Hier kunnen ze dan rekening mee houden. Deze checklist wordt achteraf afgegeven aan het afdelingshoofd van de afdeling B1, namelijk Patricia.

De checklist nieuwe bewoner is een standaardformulier dat we gebruiken als leidraad voor het gesprek. De familie vertelt ons het volgende: *“Onze moeder kan zeker en vast door één verzorgende en/of verpleegkundige aan de lavabo gewassen worden. Fysiek is ze niet al te goed. Ze kan een beetje stappen maar lange afstanden doet ze met de rolstoel. Ze draagt tandprotheses zowel vanboven als vanonder en hoort niet goed meer aan haar rechter oor. Maar ze draagt geen hoorapparaat, dus moeten de verpleegkundigen wel harder praten als ze haar iets willen vragen. Het is ook belangrijk dat ze haar overdag als s’nachts een verband aandoen. Ook zouden we graag willen dat de pedicure langskwam. Dit hoeft maar één keer per maand te gebeuren. Vroeger was onze moeder een trotse dame en dit willen we nu ook zo houden. Ze hechtte veel belang aan haar uiterlijk. De kapster hoeft niet langs te komen. Mijn vrouw zou graag haar haren komen inrollen wanneer ze een bad heeft gekregen. Het is hier wel belangrijk dat ze haar dan verwittigen.”* Zo vertellen we de schoondochter dat de bewoners een vaste baddag hebben.

“Onze moeder ligt rond 21u toch al in haar bed en is tussen 7u -7u30 toch al terug wakker. Ze is altijd een vroege vogel geweest, ook toen we nog klein waren. Ze zou ook heel veel deugd hebben aan een middagdutje. Vroeger deed ze dit niet maar nu heeft ze er veel geniet van.”

Niet alleen wordt er aandacht geschonken aan de verzorging en haar slaapgewoontes maar vraagt men ook naar de eetgewoontes en hobby's van mevr. De familie geeft ons de volgende informatie: *“Onze moeder volgt geen specifiek dieet en heeft zeker geen last van slikproblemen. Ze eet graag vis maar niet graag spruitjes. Wat betreft het drinken bij het brood, drinkt ze graag koffie. Bij het middagmaal drinkt ze graag plat water. Volgens ons is ze maar een kleine eter. Ze eet 2 sneetjes witte boterhammen. We zouden graag hebben dat ze in de leefruimte gaat zitten om te eten. Zo heeft ze nog wat sociaal contact met andere bewoners. Als we terugblikken naar vroeger moet ik vertellen dat ze vroeger een zeer actieve vrouw*

was. Ze was aangesloten bij de bejaardenbond en ging regelmatig op stap. Ze was erg goed in handwerk en naaien. Wanneer ze tijd had maakte ze vaak eigen kledij of kledij voor haar kinderen. Maar sinds de dood van onze vader is ze minder actief geworden en kwam ze nog maar amper het huis uit. Ze is echt levensmoe en voelt zich erg eenzaam. Toen onze vader nog leefde keek ze wel vaak naar TV en had zowat haar vaste feuilletons maar buiten dat had ze nog weinig interesses voor andere dingen”

“Als huisarts heeft ze dokter X. We zouden hem graag behouden. Je mag ons zeker als contactpersonen noteren. Ze zeggen dat van ze met vieren zijn. Maar hun andere broer is overleden en met onze zus heeft ze al jaren geen contact meer gehad”

De identiteitskaart, de Siskaart en de gele klevers van de mutualiteit

De identiteitskaart, siskaart en mutualiteitsklevers worden ook gevraagd. We vertellen dat de identiteitskaart in het rusthuis bewaard word aan het onthaal. Wanneer ze deze nodig zouden hebben, mogen ze deze steeds vragen aan het onthaal.

De vragenlijst sociale dienst en de vragenlijst kinesithérapie

We leggen de familie uit dat de vragenlijst sociale dienst op de sociale dienst blijft en dat het ons meer informatie geeft van hun bankrekeningnummer tot de huisarts van hun moeder. Zo geeft de zoon de volgende informatie: *“De rekening wordt het best naar mij opgestuurd (oudste zoon). We zouden graag de eigen huisarts behouden en onze moeder laten opnemen in het ziekenhuis van Herentals wanneer er iets zou gebeuren. De was doen we graag zelf en we zouden ons graag abonneren voor distributie in de kamer, zodat onze moeder haar liefde voor Vlaamse series misschien aangewakkerd wordt.”*

We geven de familie de volgende informatie mee: De vragenlijst van kinesithérapie wordt afgegeven aan de kinesisten. Deze vragenlijst zorgt ervoor dat zij ook een beeld hebben van hun moeder maar op vlak van kinesithérapie. De beide zonen verkiezen gangrevalidatie als kinesithérapie voor hun moeder.

Het mandaat

We leggen de familie J. uit dat dit formulier gaat over de medicatie van mevr. Dit formulier geeft het rusthuis de toestemming om medicatie te bestellen op naam van hun moeder, de medicatie klaar te zetten voor haar en ook toe te dienen wanneer ze dit zelf niet meer kan. Maar voor al deze handelingen hebben we de goedkeuring en toestemming van haar of haar familie nodig. Natuurlijk mag ze de medicatie die ze nog overheeft van haar verblijf in het ziekenhuis zeker gebruiken. De zoon ondertekent het formulier.

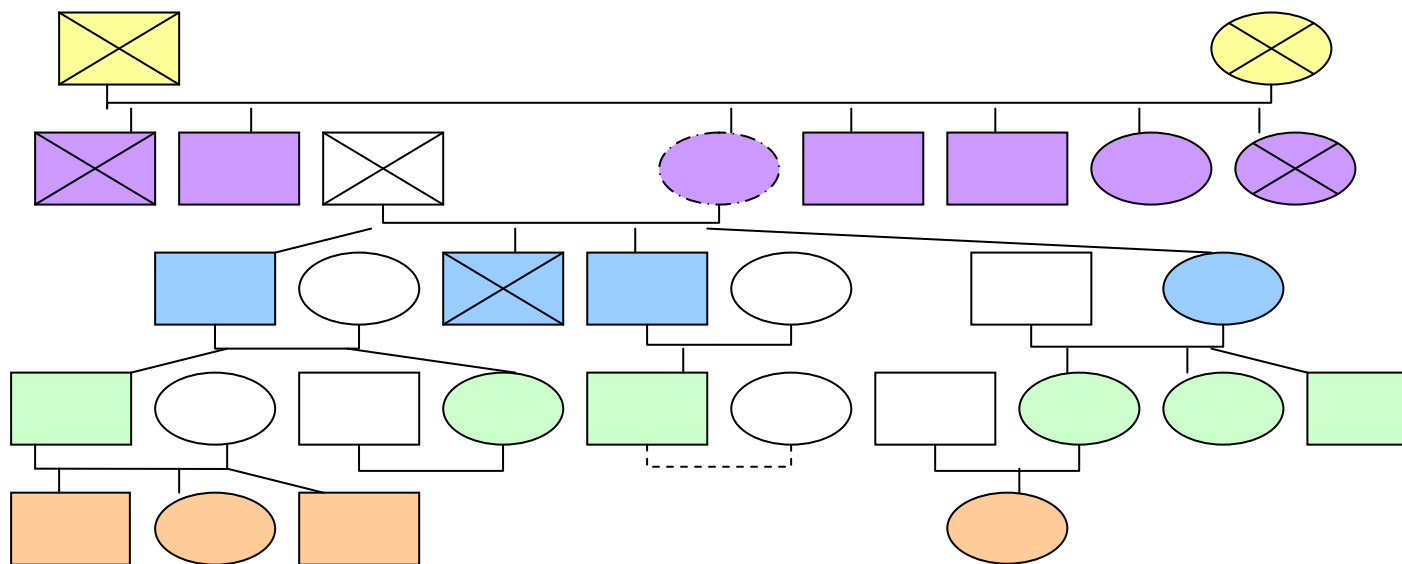
Het kernboek

We vertellen de familie J. dat dit kernboek, allerlei persoonlijke vragen bevat over hun moeder. Dit boekje wordt op de afdeling bewaard. Dit boekje zorgt ervoor dat we meer weten over hun moeder als persoon. We zouden graag haar biografie weten en haar stamboom. De rest kan de familie samen met hun moeder verder aanvullen. De

zonen vertellen ons het volgende verhaal: *“Onze moeder is in Wiekevorst zelf geboren en heeft haar hele leven hier gewoond. Enkele maanden geleden is onze vader gestorven. Hij was 86.*

Zoals vele oudere van die tijd is ze tot haar veertien naar school gegaan. Sindsdien heeft ze steeds haar ouders geholpen op de boerderij. Op de leeftijd van achttien trouwde ze met onze vader Y, samen kregen ze ons en nog onze broer en zus. Onze moeder heeft nooit gewerkt. Ze was een huisvrouw die steeds klaarstond voor haar kinderen. Van ons alle vier heeft ze nog maar contact met twee. Met onze zus is het contact misgelopen door een familiale ruzie en onze broer is gestorven.

Vervolgens leggen we de familie uit dat we een schets gaan maken van de stamboom van hun moeder zodat we meer weten over het vroegere leven van mevr. De zonen vertellen ons het volgende verhaal: *Onze moeder is afkomstig uit een boerengezin van zeven kinderen. Ze was de derde oudste. Van dit boerengezin schiet er nog één tante en drie ooms over. Onze jongste tante was al op zeer jonge leeftijd overleden. We hebben haar nooit gekend. Op achttienjarige leeftijd is onze moeder getrouwd met vader. Samen hebben ze ons vier gekregen. Onze broer J. is door een verkeersongeval helaas overleden. We hebben hier allemaal veel verdriet van gehad. We hebben ook nog een zus maar door een fikse ruzie binnen het gezin is de band tussen onze moeder en onze zus zwaar beschadigd. Ze praten niet meer met elkaar. Wij zijn beiden getrouwd. Zo heeft de ene zoon twee kinderen, namelijk een jongen en een meisje. Hijzelf is grootvader van twee jongens en een meisje. De andere zoon heeft één zoon. Zijn zoon woont samen met zijn vriendin. Hun zus heeft ook kinderen, namelijk twee dochters en een zoon. Haar oudste dochter is getrouwd en is net bevallen van een dochtertje. Na deze informatie ziet het genogram als volgt uit:*

Nadat de nodige gegevens in het kernboek zijn ingevuld begeleiden we de familie J. naar de afdeling B1 waar we de hoofdverpleegkundige Patricia voorstellen. Nadien gaan we samen met de familie naar de kamer van hun moeder. Hier tonen we de ingebouwde kast en de sanitaire cel. We leggen het volgende uit: In de sanitaire cel is er niet alleen een lavabo en toilet terug te vinden maar ook een linnenmand die ze ter beschikking krijgen van het rusthuis waar ze de was in kwijt kunnen. Ook

persoonlijke dingen mogen mee gebracht worden bijvoorbeeld een favoriete kast, een paar schilderijtjes en foto's die de kamer was huiselijker te maken. Natuurlijk mag de kamer niet overvol staan zodat het moeilijkheden geeft voor het onderhoudspersoneel om de kamer proper te maken. Hierna nemen we afscheid van de familie J. en laten hen rustig de kamer inrichten.

DE OPNAME

Om 14u verwelkomen we de familie J. Na een korte kennismaking met hun moeder begeleiden we mevr. samen met haar familie naar de bestemde afdeling. Tijdens deze rit leggen we mevr. uit dat de afdeling waar ze verblijft op het eerste verdiep bevindt. Verder vertellen we mevr. dat dit een afdeling is waar dat de mensen net zoals haar zorgbehoevend zijn en de meeste in een rolstoel zitten. Mevr. vraagt of de mensen mentaal nog goed zijn. We leggen haar uit dat de meeste bewoners op deze afdeling mentaal goed zijn maar niet fysiek.

Op de afdeling aangekomen stellen we mevr. voor aan Patricia de hoofdverpleegkundige van de afdeling. Na deze korte introductie laten we mevr. de woonkamer zien en vertellen we haar dat ze hier drie maal per dag zal eten en ze haar eigen vaste plaats aan tafel zal krijgen. *Ze zegt tegen haar kinderen dat ze daar mevr. W. ziet zitten. Zij woonde vroeger ook in de buurt.* We gaan verder en laten mevr. en haar familie de badkamer zien. Hier vertellen we haar dat ze één keer per week ik bad zal gaan. Ze krijgt dan een vaste dag waar ze dan in bad kan. Ze noemen dit hier de baddag. We stellen mevr. gerust dat er niets kan gebeuren. Zo vertellen we haar dat ze via de badlift in het bad gaat en dat het bad speciaal is gemaakt en deze naar boven en naar beneden kan. Mevr. zegt: *Ik vind het erg leuk dat ik in bad kan. Vroeger deed ik dit ook regelmatig en ik kan daar zo van genieten.* Na deze korte omweg nemen we mevr. en haar familie mee naar haar kamer.

Als we aan de kamer zijn gekomen zien we dat de familie de TV al heeft geïnstalleerd. In de kamer laten we mevr. en haar familie even tot rust komen. Na enkele minuten rond te kijken in de kamer geeft mevr. haar goedkeuring voor de kamer. Ze is blij dat haar TV er staat, zo kan ze haar 'feuilletons' s'avonds toch terug beginnen volgen.

We vragen of mevr. en haar familie iets willen drinken. Mevr. heeft wel dorst en vraagt water. Haar beide zonen en de schoondochter zouden graag koffie willen. We gaan het water en de koffie zelf halen in de keuken.

Nadat we mevr. en haar familie iets te drinken hebben gegeven leggen we de volgende aspecten uit:

- Het oproepsysteem: We vragen of ze weet hoe het systeem werkt. Mevr. zegt dat ze het kent van het ziekenhuis. Maar ze vertelt ons ook wanneer ze belde in het ziekenhuis het min. 30 minuten duurde voordat ze haar kwamen helpen. De oudste zoon beaamt dit ook. We stellen mevr. gerust dat het hier niet zo lang duurt voordat ze hulp krijgt. We maken haar ook duidelijk dat wanneer ze belt ze niet direct iemand kan verwachten omdat er ook andere bewoners zijn die de hulp van de verzorgende en/of verpleegkundige nodig hebben. Mevr. begrijpt dit en zegt: *Als ik maar geen half uur moet wachten is het goed en lacht.*

- De kast: We vertellen mevr. dat ze in deze grote kast al haar kleren kwijt kan.
- De sanitaire cel: We laten zien waar de lichtknoop zich bevindt in de badkamer. We laten ze het kastje zien waarin ze al haar badkamerspulletjes in kwijt kan, maar ook de wasmand waar ze haar vuile was kan indoen zodat haar familie de was kan doen.

Na deze kleine rondleiding geven we mevr. en haar familie nog meer informatie over de bewoners - en familieraad. De familie had nog een laatste vraag voor ons. Ze vroegen zich af hoe het zat met de bezoeken. Zo laten we hen weten dat we in het rusthuis geen bezoeken hebben en dat ze vrij zijn om hun moeder te komen bezoeken wanneer ze maar willen. Zo zijn de deuren om 7u s'ochtends open en sluiten ze na 20u. Wanneer ze dan binnen willen moeten ze aanbellen aan de voordeur. Een personeelslid laat ze dan binnen. We zeggen ook dat men dit systeem heeft ingeschakeld om meer veiligheid te bieden naar de bewoners toe. De familie zou met de feestdagen hun moeder graag mee naar huis nemen om het daar te vieren. Nu was hun vraag of dit mogelijk was. We delen de familie mee dat dit zeker een mogelijkheid is. Het enige waar men op staat is dat men Patricia op tijd verwittigd zodat ze mevr. kunnen voorbereiden maar ook zodat het personeel weet dat ze weg is. We laten ze ook weten wanneer mevr. later dan 20u thuis komt dat dit ook geen probleem is.

Nadien nemen we afscheid van de familie en mevr. We laten hen nu over aan de goede zorgen van de afdeling.

De nazorg

Na de opname van de moeder van de familie J. is de opname nog niet afgerond voor de sociale dienst. Zo moet men de opname op administratief vlak verder afwerken en vindt er een opvolgingsgesprek plaats na zes weken.

HET ADMINISTRATIEF DOSSIER

Dit administratief dossier houdt het volgende in:

- Eerst en geval moet men de identiteitskaart 4 maal kopiëren.
 - 1 exemplaar voor de afdeling
 - 1 exemplaar voor de pastorale dienst
 - 1 exemplaar voor Pater Frits
 - 1 exemplaar voor animatie
- Op elke kopie van de identiteitskaart moeten onderstaande gegevens vermeld worden:
 - De naam of roepnaam van mevr.
 - De afdeling en kamernummer
 - De opnamedatum
- De volgende documenten moeten naar de afdeling B1 waar mevr. verblijft:

- Een gekopieerd exemplaar van de checklist van mevr.
 - Het kernboek
 - Het mandaat
- Het administratief dossier wordt bij elkaar gehouden door een blauwe kaft. Op dit kaft plakt men een sticker met de volgende gegevens op:
 - IRIS nummer
 - De naam van de mevr.
 - De afdeling + kamernummer
 - De opnamedatum

Het dossier bestaat uit enkele vaste documenten:

- Een checklist nieuwe bewoner met daarom de gele klever van de mutualiteit waarbij de mevr. is aangesloten.
- Een vragenlijst.
- Één exemplaar van de verblijfovereenkomst.
- Een bewijs van reglement van orde.
- Één exemplaar van de identiteitskaart of siskaart.

Deze bovenvermelde documenten worden in een bepaalde rangorde gerangschikt.

- Het dossier wordt daarna afgegeven aan Ann (administratieve medewerker). Zij werkt dit dossier verder af. Zij zorgt ervoor dat de gegevens op een werkfiche wordt overgezet en stelt de factuur op.
- De zorgverzekering: Het ingevulde formulier wordt opgestuurd naar het aangesloten ziekenfonds van mevr.
- De naam van mevr. wordt toegevoegd aan de lijst van de bewoners van de afdeling B1 en aan de volledige bewonerslijst aan de inkomhal.
- Enkele dagen nadien heeft Ann de gegevens verder verwerkt en krijgen we het dossier van mevr. terug.
- Het dossier wordt geklasseerd. De dossiers zitten alfabetisch gerangschikt. Op het kaftje waarin het dossier van mevr. komt staat op de flap het IRIS nummer/De naam van de bewoner.

Elke morgen vindt er een briefing plaats met de verschillende afdelingshoofden, de directrice, de zorgcoördinator, de chef-kok van de keuken, de verantwoordelijke voor de technische dienst, de verantwoordelijke voor het onderhoud, de boekhouder. Wanneer er een nieuwe opname is zoals bij mevr. J. word dit op de briefing vermeld.

HET OPVOLGINGSGESPREEK

Via telefonisch contact leggen we een afspraak vast met de jongste zoon. De afspraak vindt plaats om 14u. Zijn oudste broer kan niet aanwezig bij het gesprek. We leggen de jongste zoon uit dat we graag met hem, zijn moeder en Mieke de aandachtspersoon van zijn moeder een gesprek willen houden. Om te weten hoe zij deze zes weken hebben ervaren op de afdeling en in het rusthuis. We nemen ook

contact op met de aandachtspersoon van mevr. maar zij is spijtig genoeg niet aanwezig. We vragen ook mevr. J. of ze even tijd heeft en we leggen het concept uit van het gesprek.

Aan de hand van een standaardformulier van het opvolgingsgesprek vindt het volgende gesprek met de sociale dienst, de jongste zoon en mevr. plaats:

SD: Goedendag mr. en mevr. J. We hebben ook gevraagd of Mieke aanwezig kon zijn maar ze is er vandaag niet. Dus zal het gesprek gebeuren tussen ons vier.

Mevr. en Mr. J: Dat is niet erg.

SD: Dit gesprek vindt plaats bij elke nieuwe opname. We zouden graag weten wat jullie beiden vinden van het rusthuis en de afdeling. Eerst en vooral hoe gaat het met u mevr. J?

Mevr. J.: Goed, goed. Ik heb net met de anderen zitten kaarten en heb gewonnen.

SD: Aa, dat is fijn zeg. En hoe voelt u zich mr. J.

Mr. J. : Ik voel me uitstekend. Het leven gaat weer zijn gewone gang.

SD: Ok, Mogen we u vragen of u voldoende informatie en uitleg hebt gekregen tijdens het eerste gesprek?

Mr. J.: Tijdens dat eerste gesprek hebben jullie alles duidelijk uitgelegd. Doordat mijn broer de infobrochure en de rondleiding had gekregen vertelden hij uitgebreid hoe het rusthuis eruit zag en wat we konden verwachten. Ik vond het fijn dat jullie beiden tijdens de opname ons ook een rondleiding gaven doorheen het huis en op de afdeling. Zo kreeg ik ook een beeld van waar mijn moeder terecht was gekomen. Dat is wat ik jullie kan vertellen. Jullie kunnen ook beter mijn oudste broer bellen als jullie hier meer informatie van willen.

SD: Dat zullen we zeker doen. Mevr. J. Hoe hebt u de opnamedag ervaren? Wat voelde u precies?

Mevr. J.: Wel, ik was in het begin natuurlijk zeer zenuwachtig en nieuwsgierig om naar hier te komen,

SD: Waarom was u zenuwachtig?

Mevr. J.: Omdat het rusthuis mijn keuze was en ik niet wist wat te verwachten. Op het moment dat ik hier was aangekomen namen mijn zenuwen af.

SD: Hoe kwam dat?

Mevr. J.: Dit kwam omdat ik niet alleen het gezelschap had van mijn kinderen maar ook dat ik de andere bewoner die me kwam ontvangen herkende. De meesten woonde vroeger in mijn beurt. Dat zorgde ervoor dat mijn zenuwen verminderde.

SD: Vond u dat wij u voldoende informatie gaven over het rusthuis en de afdeling?

Mevr. J.: De rondleiding die ik kreeg op de afdeling en achteraf in het rusthuis, gaven me een beter beeld wat ik allemaal kon doen in het rusthuis.

SD: Hoe hebt u deze opnamedag ervaren mr. J.?

Mr. J.: De opnamedag was voor mij een dag die ik niet meer zal vergeten. Zo was ik erg ontroerd van het verwelkomingcomité van mijn moeder. Ik zag ook meteen dat haar zenuwen een beetje getemperd werden. Als ik ooit in een rusthuis kom, zou ik ook zo ontvangen willen worden (al lachend).

SD: Wat vond u moeilijk aan deze opnamedag mevr. J.?

Mevr. J.: Het moeilijkste deel van de dag was dat mijn kinderen die avond naar huis vertrokken en me alleen achterlieten in mijn kamer.

SD: Waarom had u het daar moeilijk mee?

Mevr. J.: Omdat dit de eerste keer was dat ik alleen was in mijn nieuwe kamer. Het was nog even aanpassen maar het gevoel werd al snel weggenomen toen ik bezoek

kreeg van een medebewoonster. Zo hebben we een hele tijd zitten praten over vroeger en nodigden ze me uit om mee te doen aan de bingo die er morgen zou plaatsvinden op de afdeling.

SD: Bent u op de uitnodiging op in gegaan?

Mevr. J.: Jazeker, sindsdien neem ik deel aan bijna alle activiteiten en heb ik bijna elke avond bezoek van een medebewoner of ga ik bij hen op bezoek.

SD: Waren er dingen die vlotter gingen dan u had verwacht mevr. J.?

Mevr. J.: Ik had niet verwacht dat ik me zo snel ging aanpassen en me hier zo zou amuseren. Ik geniet er zelfs van dat de verpleegsters mijn bed opdekken en al andere huishoudtaken doen die ik vroeger deed. Zo heb meer tijd voor mezelf en anderen. Natuurlijk had ik het hier in het begin ook moeilijk mee maar ik heb ermee leren omgaan. Het is ook door al de activiteiten die ik doe, dat ik er geen tijd voor heb. (al lachend)

SD: Waren er volgens u dingen die we anders moesten aanpakken, mevr. J.?

Mevr. J.: Nee, niet echt. Ik ben en was tevreden.

SD: En u mr. J. Wat was er moeilijk voor u tijdens de opnamedag?

Mr. J.: Ik had het vooral moeilijk voor de opname. Het was de dag dat we afscheid namen van ons ouderlijk huis. Ik besepte toen dat het huis waarin we zoveel mooie herinneringen hadden meer dan een huis was. Ik was ook onder de indruk toen mijn moeder hier werd verwelkomd. Het was vanaf toen dat ik besepte dat mijn moeder aan een nieuw leven ging beginnen. En dat gaf me een goed gevoel. Maar ik maakte me ook zorgen over het feit dat mijn moeder misschien wel moeilijkheden had bij het zich aanpassen aan de gewoontes van het rusthuis.

SD: Wat liep volgens u vlotter dan verwacht, mr. J.?

Mr. J.: Niet alleen de opname liep zeer vlot maar ik verschoot hoe snel mijn moeder was aangepast aan het rusthuis. Dat had ik nooit verwacht.

SD: Waren er volgens u misschien bepaalde dingen die wij anders beter hadden gedaan?

Mr. en Mevr. J.: Neen

SD: Wat was uw algemeen gevoel en indruk over het verblijf van de afdeling, mevr. J.?

Mevr. J.: De afdeling vind ik heel praktisch ingericht. De woonkamer vind ik gezellig. Ook vind ik het heel aangenaam om in bad te gaan. Ik word echt in de watten gelegd door de verzorgende of verpleegkundigen. Ik ben blij dat ik op deze afdeling woon. Zo doe ik ook regelmatig mee aan de activiteiten die worden georganiseerd bijvoorbeeld turnen. Zo blijf ik een beetje in beweging. Ik heb me hier nog niet verveeld. Ik voel me zelfs minder eenzaam en het eten is zeer lekker.

SD: Wat was uw eerste indruk en gevoel over de afdeling, mr. J.?

Mr. J.: De afdeling is echt een geschikte plaats voor mijn moeder. Sinds haar opname is ze echt opengebloeid. Zo zoekt ze meer contact met haar medebewoners en doet ze mee aan verschillende activiteiten. Ze lijkt hier gelukkiger dan thuis

Mevr. J.: Dat ben ik ook.

SD: Dat is fijn om te horen. Mevr. J., kan u misschien vertellen hoe uw dag hier in het rusthuis eruit ziet.

Mevr. J.: Zeker dat, elke morgen wordt ik wakker gemaakt en wordt ik gewassen aan de lavabo. Nadien neem ik plaats in de woonkamer om samen met de anderen te eten. Nadat ik gegeten heb, wordt ik meegenomen door de kinsist om even te stappen in de gang. Nadien is het tijd om naar beneden te gaan en brengen ze me naar de mis. Na de mis blijf ik in mijn kamer om wat te lezen of te breien. Dan is het weer tijd om te gaan middageten. Nadat ik lekker heb gegeten, wordt ik naar mijn

kamer gebracht zodat ik mijn middagdutje kan doen. Een uurtje later of zo begint men met de verzorging, namelijk mij naar toilet brengen enz... Vervolgens is er steeds een activiteit die ik meedoe en wordt ik naar ginds gebracht. Nadien is het koffietijd. Wanneer dat gedaan is breng ik een bezoekje aan een bewoonster of zij aan mij. Als we uitgebabbeld zijn neem ik weer eventjes tijd voor mezelf en kijk ik wat tv of brei ik wat. Dit doe ik meestal totdat het avondeten is opgediend. Als het avondeten daar is word ik terug naar de woonkamer gebracht waar ik samen met de andere eet. Nadat ik goed heb gegeten brengt mevr. A. me steeds een bezoek. Ze blijft totdat mijn zonen me komen bezoeken. Mijn zonen blijven me even gezelschap houden en vertrekken dan weer. Nadien is het tijd om mijn feuilletons te volgen zoals familie. Rond een uur of 20.30u brengen ze me in bed en kijk ik verder tv naar andere programma's zoals mijn restaurant, de Pfaffs,... Dat is zowat mijn dagje.

SD: U hebt blijkbaar een drukke dag. We zijn blij dat u zich niet verveeld. Ok, dat was het dat we wilden weten. We zouden jullie beiden willen bedanken voor jullie tijd.

Het opvolgingsgesprek wordt nadien in een kort verslag weergegeven op de sociale dienst. Zowel het korte verslag als het opvolgingsformulier worden in het administratief dossier van mevr. geklasseerd.

CASUS 4: VAN INTAKE TOT OPNAME VAN DE FAMILIE G.

Via telefonisch contact neemt de familie G. contact op met de sociale dienst. Ze zouden graag hun vader dringend willen laten opnemen. De afspraak wordt vastgelegd om 11u.

De onthaalprocedure

HET INTAKEGESPEK

Om 11u verwelkomen we de familie G. op de sociale dienst. Na een kort kennismakingsgesprek gaan we over naar het intakegesprek. Het intakegesprek vindt plaats met de twee dochters van mr. G. Naar aanleiding van het standaard intakeformulier vindt het volgende gesprek plaats:

SD: Als ik het goed begrijp zouden jullie graag jullie vader dringend willen laten opnemen. Tot onze spijt moeten we u meedelen dat dit niet zo gemakkelijk gaat. We kunnen hem wel op de dringende wachtlijst zetten van een bepaalde afdeling, dit is afhankelijk van de situatie van jullie vader. Het is net daarom dat we dit intakegesprek nu houden. Zo krijgen we een overzicht over de situatie van uw vader. Het is ook daarom dat we u beiden heb uitgenodigd voor dit gesprek. Wat is de naam van jullie vader en wat is zijn geboortedatum – en plaats?

Dochter: Onze vader heet E. Hij is geboren op 12/05/1921 in Herentals.

SD: Wat is zijn huidige adres en waar verblijft hij nu?

Dochter1: Hij woont in de Jacobsstraat 24 in Heist Op Den Berg maar verblijft nu in het ziekenhuis van Y. Hij is er opgenomen voor een amputatie van zijn rechter onderbeen. Hij ligt er al een paar maanden. Sinds deze ziekenhuisopname is hij volgens ons zeer depressief geworden en levensmoe. De laatste weken weigert hij zelfs te eten. Hierdoor is hij ettelijke kilo's vermagerd. We kunnen het leed van onze vader niet langer aanzien en willen hem zo snel mogelijk uit het ziekenhuis. Zelf zijn

we niet in staat om voor hem te zorgen. Voordat we contact opnamen met dit rusthuis zijn we al naar andere rusthuizen geweest om hem daar ook op te geven.
SD: U hebt net verteld dat uw vader zijn rechter been werd geamputeerd, wat is de reden hiervan?

Dochter: Onze vader is een diabeet. Doordat hij zijn diabetisch dieet niet zo echt nauw nam, is zijn been zeer slecht doorbloed. Zijn been was aan het afsterven. Samen met ons en onze vader hebben de dokters de beslissing genomen om het been te amputeren.

SD: Hoe gaat jullie vader om met de amputatie van zijn rechter been?

Dochter: Hij heeft er al vrede meegenomen dat dit been weg is, maar hij heeft veel schrik dat het ander been ook moet verdwijnen.

SD: Voelt hij nog dat hij moet plassen?

Dochter: Ja, dat voelt hij nog maar bij ons laatste bezoek aan onze vader in het ziekenhuis lag hij zeer nat in bed en rook hij sterk naar urine. Dit komt omdat hij moeilijkheden heeft met het aanleggen van zijn urinefles. In het ziekenhuis hebben ze hem door enkele accidenten een verband aangedaan maar dit zorgt voor hem om meer moeilijkheden bij het aanleggen van zijn urinefles.

SD: Hoe is hij op mentaal vlak?

Dochter: Op mentaal vlak is hij nog goed. Hij is goed aanspreekbaar, maar zoals we in het begin vertelden is hij nu depressief en levensmoe. Zijn interesses voor bijvoorbeeld het wielrennen is verminderd en hij weigert te eten. We denken dat dit komt door de opname van het ziekenhuis. Hij zit er altijd maar alleen. Hoewel we hem dagelijks gaan bezoeken zien we dat hij depressiever aan het worden is. Hij is ook de laatste tijd verbaal agressief naar ons toe, terwijl hij dit voor de opname niet had. Hij is altijd een zeer lieve vader geweest. Zo mochten we van hem beide verder studeren om een betere toekomst te hebben dan hem.

SD: U vertelt net dat hij verbaal agressief uit de hoek kan komen. Komt dit regelmatig voor wanneer u op bezoek bent?

Dochter: Neen, het is met periodes. Soms is hij ook terug de lieve oude papa van vroeger maar dit kan om de haverklap veranderen en kan hij ons uitschelden voor het minst wat we doen.

SD: Is hij enkel verbaal agressief of durft hij ook wel eens fysiek gaan?

Dochter: Neen, het blijft bij verbaal. We denken dat het komt door de opname in het ziekenhuis. Het heeft hem depressief en levensmoe gemaakt. Ook mist hij onze moeder. Beiden zijn nog nooit zolang van elkaars zeiden gescheiden. Dit zorgt ervoor dat hij dit afreageert op ons. Natuurlijk trekken we het ons niet veel aan maar toch doet het pijn wat hij soms zegt. We herkennen onze eigen vader niet meer. Hij is nu een heel ander persoon. Dit vinden we echt erg, maar kunnen er jammer genoeg niets aan doen. Daarom denken we dat het best is dat onze vader zo snel mogelijk weg is uit het ziekenhuis voordat hij helemaal wegwijnt.

SD: We kunnen begrijpen dat het zwaar is om jullie vader zo hard achteruit zien te gaan. We gaan al het mogelijke proberen te doen om hem te helpen. We zullen proberen hem op de dringende wachtlijst te zetten en hopen dat er zo snel mogelijk een kamer vrijkomt. Meer kunnen we niet doen.

Dochter: Dat is al een grote hulp. We zijn u al heel dankbaar dat u naar ons verhaal wilt luisteren en hem een plaatsje wilt geven op uw wachtlijst.

SD: Om even verder in te pikken op de relatie die u beiden met u vader heeft. U vertelde me net dat hij altijd een lieve papa is geweest voor jullie. Kunnen jullie misschien hier iets meer over vertellen?

Dochter: Jazeker, onze vader is altijd zeer trots op ons geweest. We waren beide zijn oogappels. Als we problemen hadden stond hij steeds klaar voor ons. Hij deed alles om ons gelukkig te maken en dat heeft hij steeds gedaan tot nu.

SD: Hebt u dit beiden al eens besproken met uw vader?

Dochter: Ja, dat hebben we al zoveel gedaan maar hij reageert er gewoon niet op. Beiden denken we dat hij het wel beseft maar er zelf niets aan kan doen.

SD: U hebt ook verteld dat uw vader en moeder nog nooit van elkaars gescheiden zijn geweest, alleen nu?

Dochter: Ja, voordat onze vader werd opgenomen in het ziekenhuis heeft hij steeds samengewoond met ons moeder. Hij had na deze ziekenhuisopname ook gehoopt om weer terug naar huis te mogen. We vrezen echter dat de nodige zorgen te zwaar zullen zijn voor onze moeder. Ook zij heeft problemen met haar gezondheid. We zijn ervan overtuigd dat onze moeder niet meer in staat is om voor haar man te zorgen. Vader snapt de toestand, maar heeft het moeilijk om zijn vrouw "achter te laten". We begrijpen dit al te goed. Zo zijn ze toch bijna 60 jaar samen.

SD: Dit is natuurlijk verstaanbaar. Zouden we u beiden mogen noteren als contactpersoon? We bellen u op wanneer we onze wachtlijst bewerken en bellen één van u beiden op wanneer er een kamer vrijkomt voor uw vader.

Dochter: Dat is goed, dit zijn onze gegevens.

DE INFORMATIE OVER HET RUSTHUIS EN DE RONDLEIDING

Bij de afronding van het intakegesprek geven we de familie G. meer informatie over het rusthuis. We vertellen hen het volgende: *Het rusthuis heeft zes afdelingen. Elke afdeling heeft een eigen leefgroep waar men mee werkt. Concreet betekend dit dat bewoners met dezelfde problematiek samen zitten. Door de informatie die we te horen kregen lijkt de afdeling B1 een geschikte afdeling voor jullie vader. Op deze afdeling zijn de bewoners zorgbehoevend en zijn ze net als jullie vader rolstoelgebonden. We stellen voor na deze informatieoverdracht een korte rondleiding te geven door het rusthuis, zodat ze er een beter beeld erover hebben.*

Aan de hand van de beknopte infobrochure geven we de familie G. meer informatie over de dagprijs. Zo laten we hen weten dat de dagprijs voor een eenpersoonskamer 44 euro bedraagt. In deze dagprijs zijn alle benodigheden aangerekend die nodig zijn voor de zorg van hun vader zoals het verblijf, het eten en drinken, het onderhoud van zijn kamer, incontinentiemateriaal,... Het zijn net de persoonlijke gebruiken die niet inbegrepen zijn in de dagprijs zoals de dokterskosten, tv, telefoon, medicatie, de kapster,....

We geven de familie G. ook de aanvraag tot opname mee. We benadrukken dat ze pagina 6 en 7 waar de KATZschaal opstaat, door een arts moeten laten invullen. Dit mag ook de huisarts zijn. Deze schaal is zeer essentieel omdat het de zorggraad van hun vader bepaalt. Maar het is pas wanneer de aanvraag tot opname binnen is, dat ze hun vader op de dringende wachtlijst kunnen zetten.

Nadat we meer informatie hebben gegeven over het rusthuis en de nodige documenten hebben meegegeven starten we onze rondleiding. We zetten de rondleiding in bij 't Pleintje. We leggen de familie G. uit dat dit een polyvalente ruimte is dat gebruikt kan worden door animatie om hun activiteiten uit te oefenen voor de bewoners. Zo is er binnenkort een filmavond waar men de serie Dagboek van een

herdershond afspeelt. Vervolgens laten we de kapel zien. De bewoners hebben de mogelijkheid om dagelijks of wekelijks de mis te volgen.

De rondleiding gaat verder op de afdeling. Hier tonen we de familie G. de woonkamer waar hun vader drie maal per dag kan gaan eten. Natuurlijk heeft hij ook de mogelijkheid om dit op zijn kamer te doen. Nadien gaan we verder naar de badkamer. Hier leggen we uit dat alle bewoners één maal per week in bad gaan. Met behulp van een badlift worden de bewoners in bad gezet. We laten ook weten dat dit bad speciaal is ontworpen. Zo kan het bad naar omhoog en omlaag en word het na iedere badbeurt ontsmet. De dochter zegt: *vader kan veel deugd hebben van een goed warm bad*. Vervolgens wordt er een kamer getoond en word de volgende uitleg gegeven: De familie G. mag de kamer inrichten naar eigen smaak. De lichte meubels zoals het bed, de nachtkast, de tafel en de relax zijn eigendom van het rusthuis. Natuurlijk hebben de zussen ook de mogelijkheid een andere zetel mee te brengen. Nu vroegen de dochters zich af of dat ze de WC-stoel van hun vader zouden mogen meenemen. Deze stoel hebben ze speciaal voor hem gekocht zodat hij gemakkelijker naar toilet kon gaan. We geven aan dat ze de WC-stoel zeker en vast mogen meebrengen. Dit zal dan zijn persoonlijke WC-stoel worden. Na de rondleiding leiden we de zussen naar de uitgang van het rusthuis en nemen we afscheid.

De opname

DE ADMINISTRATIEVE VOORBEREIDING

Enkele weken na het intakegesprek nemen we weer contact op met de familie G. Hun vader staat op de eerste plaats voor een vrijkomende kamer op de afdeling B1. We stellen een datum en tijdstip vast voor de opname van hun vader. We laten hen ook weten dat ze de identiteitskaart en siskaart, min. 6 klevers van de mutualiteit alsook de bankrekeningnummer van hun vader moeten meenemen zodat de administratieve kant van de opname vlot verloopt.

Na het telefonisch contact worden volgende documenten klaargenomen en worden de nodige gegevens ingevuld:

- De infobrochure.
- Het reglement van orde en het ontvangstbewijs van reglement van orde.
- De verblijfovereenkomst.
- Checklist nieuwe bewoner.
- De vragenlijst
- De domiciliëring.
- Vragenlijst voor kinesithérapie.
- Het kernboek.
- De zorgverzekering.

HET OPNAMEGESPREK: DE ADMINISTRATIEVE OPNAME

Om 10 u verwelkomen we de familie G. op de sociale dienst. Het opnamegesprek vindt plaats met beide dochters.

Door een misverstand, weten de dochters niet dat ze nu hun vader ook moesten meenemen. Hierdoor vindt het opnamegesprek nu plaats. Het ziekenhuis te Herentals wordt ook verwittigd. Hun vader wordt om 14u met de ambulance naar het rusthuis gebracht. Maar de dochters maken zich zorgen over de kledij van hun vader. Ze vragen zich af of deze samen met hun vader hier arriveert. We bevestigend dit, de verpleegkundigen zullen zijn kledij zeker meegeven. Doordat één van de dochters moet babysitten op haar kleinzoon kan ze niet aanwezig zijn om haar vader te komen ondersteunen tijdens de opname, maar de andere dochter gaat dit in haar plaats doen, dit maakt het voor hun vader misschien gemakkelijker om het proces te verwerken. Beide dochters vinden dat het allemaal heel snel is gegaan, van intake tot opname. Ze vindt dit zeker niet erg en zijn blij dat hun vader opgenomen kan worden omdat hun vader heel ongelukkig was in het ziekenhuis. Hij werd er helemaal depressief en de zorgen waren ook niet wat het moest zijn.

Na het misverstand opgelost te hebben worden de volgende documenten aan de familie G. uitgelegd, samen verder aangevuld en ondertekend:

De infobrochure

Aan de hand van de infobrochure leggen we uit wat wel en niet bij de dagprijs hoort. Zo vertellen we de familie G., dat wat nodig is voor de verzorging van hun vader inbegrepen is bij de dagprijs. Hiermee laten we hen weten dat de volgende aspecten hiertoe behoren.

- Het verblijf.
- De drank
- De maaltijden waarin ook sondevoeding en specifieke dieetvoeding bij hoort, zoals suikervrije voeding voor diabeten.
- Dagelijks onderhoud van de kamers.
- Animatieactiviteiten.
- Het bedlinnen.
- De zorg: Dit houdt niet alleen de eigenlijke zorg in bijvoorbeeld het wassen. Maar ook de verpleegkundige zorgen zoals wondverzorging en ergotherapie.
- De kinesithérapie: Deze is enkel voor de RVT bewoners.
- Incontinentiemateriaal.
- Brandverzekering en verzekering burgerlijke aansprakelijkheid, hierdoor mag de familiale polis opgezegd worden.

We leggen hen ook uit dat persoonlijke kosten apart aangerekend worden op de maandelijkse factuur. Dit wil concreet zeggen dat onderstaande aspecten niet tot de dagprijs zijn inbegrepen:

- De dokterskosten.
- De medicatie.
- Bijkomende kameraccommodatie: De dochters hebben de mogelijkheid om kabeltelevisie aan te vragen voor hun vader. Het bedrag van dit 'abonnement' bedraagt dan 6 euro/maand. Ze hebben ook de mogelijkheid om een telefoonlijn aan te vragen.
- De was van het persoonlijke linnen.

Omdat de familie G. moeilijk kunnen schatten wat ze nodig hebben per week, toon ik hen de tabel (zie p. 41) die ook ze ook in de infobrochure kunnen terug vinden. We maken hen duidelijk dat dit maar een standaard tabel is en dat dit afhankelijk is van persoon tot persoon.

We vertellen dat ze de infobrochure maar eens rustig moeten doornemen. Wanneer ze vragen hebben mogen ze steeds langskomen.

Het reglement van orde en het ontvangstbewijs van het reglement van orde

Het volgende document dat we in orde brengen is het reglement van orde. We vertellen de familie G. dat hierin het huisreglement volledig uitgeschreven staat. Ze kunnen dit thuis eens doornemen. We laten één van de zussen het ontvangstbewijs ondertekenen.

De verblijfovereenkomst

Beide exemplaren worden door één van de zussen ondertekend die als vertrouwenspersoon fungeert voor hun vader. We geven hen één exemplaar mee en houden het ander.

Identiteitskaart, siskaart en gele mutualiteitsklevers

Voor we verder gaan met de administratieve vragen we hen de identiteitskaart, de siskaart en de gele klevers van hun vader.

We leggen de familie G. uit dat de identiteitskaart bewaard wordt door het rusthuis. Ze kunnen deze altijd opvragen aan het onthaal maar moeten ze altijd terugbrengen. Een dochter vraagt hoe het zit met het aanvragen van een nieuwe pas. We laten hen weten dat zij deze zelf kunnen laten maken maar dat wij dit ook doen. De siskaart wordt op de afdeling bewaard, zodat zij de medicatie kunnen bestellen.

De checklist nieuwe bewoner

We leggen de familie uit dat we nu dieper ingaan op de zorg voor hun vader. Zo heeft het personeel van de afdeling B1 een overzicht welke zorgen hij nodig heeft en wat zijn gewoontes zijn. Hier kunnen ze dan rekening mee houden. Deze checklist wordt achteraf afgegeven aan het afdelingshoofd van de afdeling B1, namelijk Patricia.

Deze checklist nieuwe bewoner is ook een standaardformulier. Deze geeft de leidraad aan van het gesprek. De familie G. vertelt ons het volgende: *In het ziekenhuis wordt onze vader steeds in bed gewassen door één verpleegkundige. Er wordt gebruik gemaakt van een tillift wanneer ze hem willen verplaatsen van het bed in de rolstoel. Omdat hij moeilijkheden heeft bij het steunen op één been. Zijn tanden zijn nog allemaal gezond. Hij draagt een hoorapparaat in zijn rechter oor. We zouden ook graag de nadruk leggen op de wondzorg die hij nodig heeft. Zo is zijn amputatiewond nog helemaal niet genezen en het zou heel goed moeten verzorgd worden. Door zijn diabetes genezen zijn wonden zeer traag en maakt hij snel kans*

om infecties op te lopen aan zijn wond. Dat hebben de verpleegkundigen ons toch verteld. Dit heeft ervoor gezorgd dat we ons ook zorgen maken over het andere been. Dat been moet ook heel goed in het oog gehouden worden omdat zowel wij als onze vader schrik hebben ook dit been te verliezen. We zouden ook graag hebben dat er geen pedicure langskomt bij onze vader omdat een kleinkind van hem dit graag zou komen doen. Zij heeft hiervoor geleerd en doet het gratis. Wat altijd mooi is meegenomen. Maar de kapper mag wel komen, dit hoeft maar één keer per maand. Onze vader heeft niet al te veel haar en het groeit ook niet snel. Wat betreft de kledij is het best dat ze hem aankleden in bed. Dat deden ze in het ziekenhuis ook. We vroegen ons ook af of onze vader elke ochtend normale kledij aankrijgt. We vertellen dat hij overdag gewone kledij aan heeft en dat ze 's avonds hem zullen helpen omkleden in zijn pyjama. Dit is een grote opluchting. In het ziekenhuis had hij steeds zijn pyjama aan. Wat maar een triestig beeld gaf over onze vader, maar als hij zijn gewone kledij terug zou aanmogen zou hij zich toch wat beter voelen. Hij zou er weer als nieuw uitzien, want kledij doet wel veel aan de uitstraling van een persoon en zeker bij onze vader. Hij is altijd een keurige man geweest die zich goed verzorgde. Maar sinds hij in het ziekenhuis zit is dit erg verminderd. Wanneer dit vuil was werd deze niet altijd in de was gedaan maar werden ze soms terug aangedaan. Wat zeker niet proper is. Hij kan ook niet alleen naar toilet, daarom hebben ze in het ziekenhuis hem een urinefles aangeboden. Hij is hier niet al te handig mee. Daarom deden ze hem zowel overdag als s'nachts een verband aan omdat hij veel ongelukjes had. Soms gebeurde het ook wel eens dat niet alleen zijn verband nat was maar ook zijn broek. We denken dat dit komt doordat ze het verkeerde materiaal gebruiken. We willen niet dat dit hier ook gebeurd, want onze vader schaamt zich er wel voor. We stellen hen gerust door te vertellen dat we een incontinentieverpleegkundige of verzorgende hebben en zij staan in voor het incontinentiemateriaal. Samen met het team wordt dan gezien welk incontinentiemateriaal geschikt is voor hun vader. We zouden toch graag hebben dat ze hem zowel overdag als s'nachts een verband aan doen, gewoon uit voorzorg.

Bij het nagaan van het slaapritme van hun vader, vertellen de dochters ons het volgende: *Vader ging vroeger vaak laat slapen. Vaak was het 21.30u voordat hij in bed kroop, maar sinds zijn opname in het ziekenhuis ligt hij om 21u al in bed. Wat betreft het opstaan is hij steeds een vroege vogel geweest. Hij was vaak al om 7u wakker. Overdag nam hij eigenlijk nooit een middagdutje maar sinds hij in het ziekenhuis ligt heeft hij dit wel gedaan. Eerlijk gezegd heeft hij hier wel deugd van.*

Bij het nagaan van de maaltijdgewoonten, allergieën en hobby's komen we het volgende te weten: *“Onze vader is een diabetespatiënt. We zouden graag willen dat onze vader in de gezamenlijke woonkamer gaat zitten om te eten. Zo ontmoet hij ook andere mensen. Hij eet graag vis en eet niet graag spruiten en spinazie. Voor het ontbijt en avondmaal eet hij in het ziekenhuis vaak 4 sneden bruin brood en drinkt hij koffie met melk. Volgens ons heeft hij geen last van allergieën. Hij is erg geïnteresseerd in wielrennen. Zo volgt hij Tom Boonen vaak op TV. Hij ging vroeger ook graag kaarten met een aantal vrienden. Vroeger ging vader elke zondag naar de mis omdat het vroeger verplicht was. Maar sinds enkele jaren geleden is hij ermee gestopt. We zouden graag zijn eigen huisarts behouden.”*

De vragenlijst sociale dienst en vragenlijst kinesisttherapie

We leggen de familie uit dat de vragenlijst sociale dienst op de sociale dienst blijft en dat het ons meer informatie geeft van hun bankrekeningnummer tot de huisarts van hun vader. De dochters geven ons de volgende informatie mee: *De rekeningen, belastingsbrieven,... mogen naar mij (de oudste dochter) worden opgestuurd. Ik regel alles voor mijn vader. Vader zou graag zijn eigen huisarts behouden. Dit is dokter X. Als voorkeur ziekenhuis zouden we graag bij het ziekenhuis van Herentals blijven, omdat dit het dichtst bijzijnde is en we zeker niet tevreden zijn over het ziekenhuis waar hij nu verblijft. De was zelf doen is voor ons zeer moeilijk. Is het misschien mogelijk dat het rusthuis dit doet?* We leggen de familie G. uit dat dit zeker en vast gaat. Zo werkt het rusthuis samen met een bepaalde firma. De was word dan één maal per week opgehaald en moet men min. een week wachten voordat de was is gedaan. De kosten van de was worden aangerekend op de factuur. Ze moeten de kleding van hun vader niet zelf merken dat wordt voor hen gedaan. Maar als er bijvoorbeeld een knoop los is van een hemd dan zijn zij het die het moeten maken. *Dat is goed, dan laten we de was door jullie doen. Dat is ook wel vele gemakkelijker voor ons. We zouden ook graag zowel een telefoonlijn als TV aanvragen zodat we ook eens kunnen bellen naar onze vader en hij de koers kan volgen op TV.* We geven de familie de volgende informatie mee: De vragenlijst van kinesitherapie wordt afgegeven aan de kinesisten. Deze vragenlijst zorgt ervoor dat zij ook een beeld hebben van hun vader maar op vlak van kinesitherapie. *Dochter: We kunnen deze kinesitherapie beter laten. Het zou vader te hard uitputten.*

De domiciliëring (bankvoorschrift)

We leggen aan de familie G. uit dat ze dit bankoverschrift moeten bezorgen aan de bank. Dit is belangrijk voor de domiciliëring. Zo gaat de maandelijkse betaling van de factuur automatisch af van de rekening.

De zorgverzekering

Het volgende document dat we hen voorleggen is dat van de zorgverzekering. We geven hen de volgende informatie mee. Doordat hun vader is opgenomen in het rusthuis komt hij in aanmerking voor de zorgverzekering. Hij krijgt 125 euro omdat hij verzorgd wordt in een rusthuis. Dit noemt men de residentiële zorgpremie.

Het mandaat

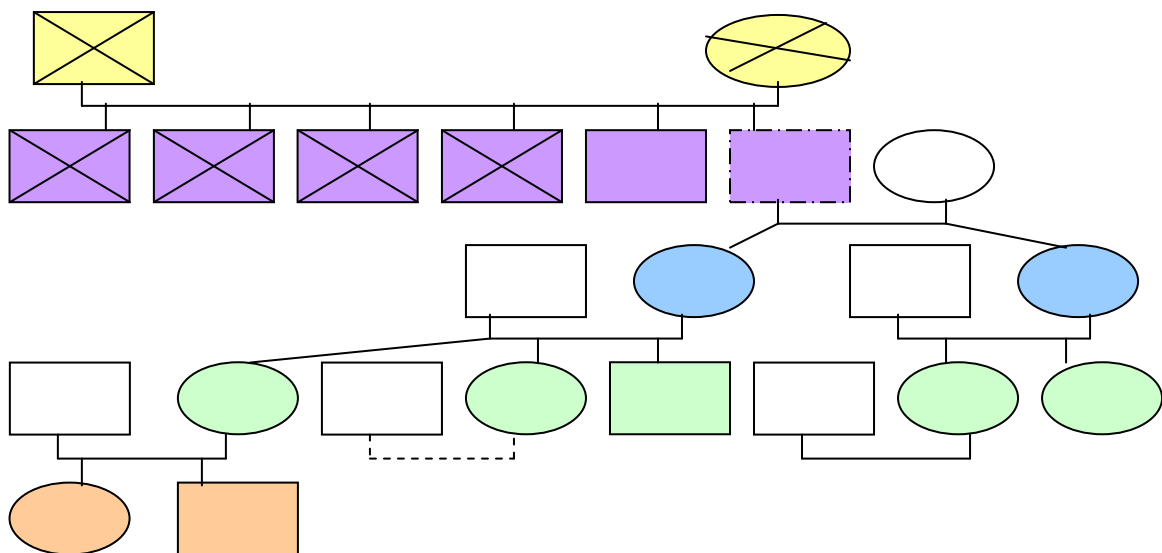
Het volgende document is het mandaat. We leggen uit aan de familie G. dat het mandaat ervoor zorgt dat wij als rusthuis de verantwoordelijkheid krijgen om de medicatie te bestellen op naam van hun vader maar dat de verpleegkundige deze ook mogen uitdelen aan hem. De dochter die als vertrouwenspersoon in aangesteld ondertekent het mandaat.

Het kernboek

We laten de familie G. weten dat het kernboek ervoor zorgt dat we meer achtergrondinformatie hebben over hun vader. Zo staan er vragen in van zijn hobby's tot zijn geloofsovertuiging. Dit boekje wordt bewaard op de afdeling. Dit geeft hen

meer informatie over de persoonlijkheid van hun vader. Deze informatie vergemakkelijkt niet alleen het overgangsproces maar zorgt ook voor een goede band tussen hun vader en het personeel van op de afdeling. We zouden graag meer informatie willen over het levensverhaal en de familie van hun vader. De rest van het boekje kunnen ze samen met hun vader invullen. Zo vertellen de dochters ons het volgende verhaal: *Onze vader is net zoals vele tot zijn veertiende naar school gegaan. Hij moest daarna helpen bij zijn vader in de slagerij. Op zijn achttiende is hij begonnen als lasser bij de spoorwegen. Dit heeft hij heel zijn leven gedaan. Rond zijn twintigste is hij getrouwd met onze moeder. Zij leeft nog steeds en woont nu alleen. Samen hebben ze ons gekregen. Wij zijn erg graag gezien door onze vader. We mochten beide verder studeren. Zo ben ik als oudste dochter een administratief werkster bij een firma en ben ik als jongste dochter, leerkracht.*

Verder leggen we de familie G. uit dat we graag meer informatie willen over hun familie. Met deze informatie tekenen we een soort stamboom. De familie G. vertelt ons het volgende: *Vader kwam uit een echt boerengezin van 6 kinderen. Het waren allemaal zonen. Al hun ooms waren getrouwd. Hun vader was de jongste van het gezin. Van zijn vijf broers is er nog maar één in leven. Allemaal hebben ze kinderen gekregen. Hun vader en moeder kregen hun beiden.* De oudste dochter vertelt: *Ik ben ook getrouwd en heb zelf drie kinderen. Ik ben zelfs al een trotse oma. Mijn oudste dochter is getrouwd en heeft zelf twee kindjes. Mijn andere dochter is samen met haar vriend en mijn jongste zoon woont nog thuis en is nog vrijgezel.* De jongste vertelt: *Ikzelf ben ook getrouwd en heb twee kinderen. Ik heb een jongen en een meisje. Mijn zoon is net getrouwd en mijn dochter gaat nog steeds studeren.* Het genogram van mr. G. ziet er als volgt uit:

DE OPNAME

Om 14 u verwelkomen we de familie G. (dochter en kleindochter) samen met mr. G. in de inkomhal van het rusthuis. Mr. wordt niet alleen door ons als sociale dienst ontvangen maar ook door een bewoonster van het rusthuis die ook een kennis van hem is. Zijn jongste dochter wordt er helemaal emotioneel van. Ze verschuilt zich achter een hoekje omdat ze haar tranen niet meer kan bedwingen. Ze wil haar vader niet laten merken dat ze het heel moeilijk heeft met de opname. Ze moet sterk zijn

voor hem. Nadat we de dochter hebben getroost en haar bemoedigende woorden hebben toegesproken gaan we verder met de opname. We richten onze aandacht naar haar vader. We verwelkomen hem in het rusthuis en we stellen onszelf voor. Mr. geeft een zeer vriendelijke indruk. Hijzelf is verrast met het verwelkomingcomité dat hij heeft gekregen. Na deze verwelkoming begeleiden we mr. en zijn familie naar de afdeling. Bij aankomst op de afdeling stellen we zowel mr. als de familie voor aan Patricia de hoofdverpleegkundige. Na deze korte introductie heeft de familie nog verschillende vragen voor Patricia. We stellen voor dat de familie rustig de tijd neemt om een gesprek te voeren met Patricia. Als sociale dienst splitsen we ons op. Anne – mie blijft bij de dochter en kleindochter en ik ga met hun vader al naar de kamer. De dochter en de kleindochter vinden dit een goed idee. Zo laat ik mr. G. even kennismaken met de afdeling. Ik toon hem de woonkamer waar hij drie maal per dag zal eten. Ik zeg hem ook dat hij de kans heeft om te kaarten als hij dit wil. Bij deze opmerking fleurt zijn hele gezicht op en zegt hij: *dat ga ik zeker doen*. Nadien laat ik hem de badkamer zien en leg ik hem uit dat hij één keer in de week in het bad zal gaan. Hij gaat hierbij een vaste dag krijgen. Mr. vertelt het volgende: *Ik kijk er erg naar uit om nog eens een bad te nemen. Het is zo lang geleden en ik kan er zo van genieten*. Vervolgens ga ik verder naar zijn kamer. Op het plakkaatje staat alvast zijn naam. Mr. is erg nieuwsgierig. Ik leid hem verder naar binnen. Hij vraagt: *Zou u me even aan het raam kunnen zetten zodat ik het uitzicht kan zien?* Ik doe dit en hij zegt: *Wat heb ik een mooi uitzicht, beter dan dat ik had in het ziekenhuis*. Nadien laat ik hem het oproepsysteem zien en vraag ik hem of hij het kent? Hij antwoordt: *Na een lange periode in het ziekenhuis door te brengen ben ik vertrouwd geraakt met het systeem*. Vervolgens laat ik hem nog zijn ruime kast zien en zijn sanitaire cel, waar ik hem het licht toon. Als ik hem terug in de kamer rijdt merk ik op dat hij heel stil is geworden en hij tranen in zijn ogen heeft gekregen. Ik vraag hem of het gaat met hem. Hij knikt, hij laat mij het volgende weten: *Ik heb het gewoon wat moeilijk. Het is een grote aanpassing*. Op dat zelfde moment komt zijn dochter en kleindochter samen met Anne – Mie binnen. Beide zien we aan de reactie van de dochter, dat zij het ook heel moeilijk heeft. We nemen de beslissing om mr. en zijn familie rustig alleen te laten bekomen. We nemen afscheid en zeggen wanneer er iets is ze ons steeds kunnen contacteren. We laten ze achter in de goede handen van het afdelingspersoneel.

De nazorg

Voor de familie G. is de opname afgesloten, maar voor de sociale dienst eindigt dit wanneer het administratief dossier ook in orde is en er een opvolgingsgesprek is gehouden. Dit opvolgingsgesprek vindt plaats zes weken na de opname met de nieuwe bewoner, zijn familie en zijn aandachtspersoon.

HET ADMINISTRATIEF DOSSIER

Net zoals de vorige opname gaat dit als volgt:

Dit administratief dossier houdt het volgende in:

- Eerst en geval moet men de identiteitskaart 4 maal kopiëren.
 - 1 exemplaar voor de afdeling

- 1 exemplaar voor de pastorale dienst
- 1 exemplaar voor Pater Frits
- 1 exemplaar voor animatie
- Op elke kopie van de identiteitskaart moeten onderstaande gegevens vermeld worden:
 - De naam of roepnaam van mr.
 - De afdeling en kamernummer
 - De opnamedatum
- De volgende documenten moeten naar de afdeling B1 waar mr. verblijft:
 - Een gekopieerd exemplaar van de checklist van mr.
 - Het kernboek
 - Het mandaat
- Het administratief dossier wordt bij elkaar gehouden door een blauwe kaft. Op dit kaft plakt men een sticker met de volgende gegevens op:
 - IRIS nummer
 - De naam van de mevr.
 - De afdeling + kamernummer
 - De opnamedatum

Het dossier bestaat uit enkele vaste documenten:

- Een checklist nieuwe bewoner met daarom de gele klever van de mutualiteit waarbij de mevr. is aangesloten.
- Een vragenlijst.
- Één exemplaar van de verblijfovereenkomst.
- Een bewijs van reglement van orde.
- Één exemplaar van de identiteitskaart of siskaart.

Deze bovenvermelde documenten worden in een bepaalde rangorde gerangschikt.

- Het dossier wordt daarna afgegeven aan Ann (administratieve medewerker). Zij werkt dit dossier verder af. Zij zorgt ervoor dat de gegevens op een werkfiche wordt overgezet en stelt de factuur op.
- De zorgverzekering: Het ingevulde formulier wordt opgestuurd naar het aangesloten ziekenfonds van mr.
- De naam van mr. wordt toegevoegd aan de lijst van de bewoners van de afdeling B1 en aan de volledige bewonerslijst aan de inkomhal.
- Enkele dagen nadien heeft Ann de gegevens verder verwerkt en krijgen we het dossier van mr. terug.
- Het dossier wordt geklasseerd. De dossiers zitten alfabetisch gerangschikt. Op het kaftje waarin het dossier van mevr. komt staat op de flap het IRIS nummer/De naam van de bewoner.

Elke morgen vindt er een briefing plaats met de verschillende afdelingshoofden, de directrice, de zorgcoördinator, de chef-kok van de keuken, de verantwoordelijke voor de technische dienst, de verantwoordelijke voor het onderhoud, de boekhouder. Wanneer er een nieuwe opname is zoals bij mr. G. word dit op de briefing vermeld.

HET OPVOLGINGSGESPREEK

Omdat deze opname zeer emotioneel geladen was voor zowel mr. G. als voor zijn dochter nemen we het initiatief om na een week eens te horen hoe het met mr. G. is gesteld. Hiervoor nemen we contact op met mr. G. zelf.

Aangekomen op de kamer van mr. G. leggen we hem uit dat we graag een gesprek willen houden over hoe zijn verblijf tot nu toe is verlopen. Zo wordt het volgende gesprek gehouden:

SD: Goedendag mr. G., Hoe gaat het?

Mr. G.: Goed, goed (barst nadien in tranen uit)

SD: (Troost mr. G.) Zou u er graag over willen praten?

Mr. G.: Ik heb het al zolang voor mezelf gehouden, ik kan het niet meer. Zullen jullie naar me willen luisteren?

SD: Zeker, het is daarom waarom we hier zijn.

Mr. G.: Ik heb het zo moeilijk met het feit dat ik hier permanent verblijf. Weten jullie dat ik er zelf niet heb voor gekozen om naar hier te komen.

SD: We dachten dat u dit had besproken met uw kinderen?

Mr. G.: Dat is ook zo, maar het niet mijn eigen keuze. Ik heb me neergelegd bij de beslissing van mijn kinderen. Omdat ik weet dat het onmogelijk was om nog naar huis te gaan. Door deze beslissing heb ik mijn geliefde vrouw alleen achtergelaten in ons huis. Ik voel me er heel slecht bij. Weet u, mijn vrouw is een sterke vrouw maar de laatste jaren gaat het ook niet al te best meer met haar gezondheid. We zijn nu al ongeveer 60 jaar samen. Ik zou voor haar zorgen. Ik heb het haar beloofd (hij laat bij deze woorden een traan), maar hoe kan ik dit nu doen als ik hier zit. Oh, als ik er maar aan denk word ik verdrietig van. Ik zie haar zo graag en wil haar echt niet kwijt.

SD: U zult haar niet kwijt geraken. Ze heeft de mogelijkheid om bij u op bezoek te komen?

Mr. G.: Ik weet dat ze nog op bezoek kan komen maar dat is niet hetzelfde.

SD: Hebt u dit al verteld aan uw vrouw of aan uw beide dochters?

Mr. G.: Mijn vrouw weet ervan. Ze probeert mijn leegte zo goed mogelijk op te vullen door dagelijks langs te komen. Ik geniet echt van haar bezoek. Maar met mijn dochters kan ik er niet over praten.

SD: Zouden uw dochters het niet begrijpen?

Mr. G.: Ja dat wel, maar ik wil hen geen zorgen laten maken over hun vader. Beiden hebben het al druk met hun eigen leven. Ik wil hen niet tot last te zijn.

SD: Zou u misschien willen dat wij het bespreken met uw dochters?

Mr. G.: Neen, liever niet. Maar ik ben jullie heel dankbaar dat jullie de tijd namen om naar mijn verhaal te luisteren. Ik voel me al iets beter omdat ik mijn hart even kon luchten.

SD: We wensen u veel sterkte en wanneer u nood hebt om te praten laat u het ons maar gerust weten.

Mr. G.: Dat zal ik zeker doen.

Na het bezoek bij mr. G. bellen we zijn jongste dochter op. Aan haar reactie aan de telefoon merken we dat ze zich niet goed voelde. Zo vertelde mevr. ons het volgende verhaal aan de telefoon: *Ik voel me nog steeds niet goed bij de opname van mijn vader. Het heeft een grote impact gehad om mijn emoties. Ik kan er me moeilijk bij neerleggen dat hij is opgenomen. Over laatst hebben we contact gehad met de hoofdverpleegkundige Patricia zij vertelde me het volgende: Mijn vader had deze morgen een ongelukje begaan. Hij had namelijk tegen een verzorgende of verpleegkundige gezegd dat 'ze hem helemaal moesten wassen, want hij betaald hier de volle pot voor.' Ik ben helemaal overstuur geworden van dit incident. U moet weten dat we geen mensen zijn die denken dat ze beter zijn dan anderen en ze geld te veel hebben. Zo zijn we niet. (Ze blijft dit verschillende malen herhalen.) Mijn vader is de laatste jaren erg brutaal geworden niet alleen ten opzichte van ons, maar ook ten opzichte van anderen. Zo heeft zich ditzelfde incident voorgedaan, maar in het ziekenhuis. Ik wil hier niet weer hetzelfde meemaken. Ik voel me er slecht bij als hij zoiets doet of zegt. Ik heb schrik dat ze ons anders gaan bekijken. Ik heb schrik dat ze denken dat we mensen zijn met 'een dikke nek', terwijl we dit echt niet zijn. (Dit benadrukt ze steeds weer.) Het is ook de laatste tijd dat ik me buitengesloten voel. Waarom is ons niet duidelijk. De jongste dochter heeft het zeer moeilijk en zou graag een individueel vertrouwensgesprek willen.*

Omdat we het fijne van deze situatie willen weten informeren we ons ook bij Patricia de hoofdverpleegkundige. We briefen haar het gesprek door dat we hebben gehad met mr. G. Patricia vertelt ons het volgende: *Ik wist dat hij het moeilijk had maar wist niet dat het probleem zo diep zat. Ik ben blij dat jullie mij op de hoogte hebben gebracht. Zelf zullen wij niet veel kunnen doen aan een dergelijk situatie. Het enige wat we kunnen is mr. ondersteunen en een luisterend oor aanbieden zoals jullie hebben gedaan. We vertellen Patricia ook over het voorval dat de dochter ons via telefonisch contact verteld heeft. Zij vertelt ons het volgende: Mr. G. wou vandaag niet meewerken. Hij heeft inderdaad gezegd dat ze hem moesten wassen, omdat hij de volle pot betaald. Maar ik zei ook dat we naar dergelijke opmerkingen niet luisteren. Ik snap de reactie van mr. wel. Het is allemaal nieuw voor hem. Hij moet er nog aan wennen. Ik heb deze situatie ook aan de beide dochters vermeld omdat ik vind dat ze het recht hebben om dat te weten. Beide dochters waren zeer bezorgd. De jongste dochter begreep niet waarom haar vader zoiets zou zeggen. Ze verontschuldigde zich voor de uitspraak van haar vader. De oorzaak van deze bezorgdheid is de volgende: Zo had een verpleegkundige in het ziekenhuis verteld dat 'ze hem niet lang zou moeten gaan bezoeken in het rusthuis, omdat hij daar toch snel zal gaan weggewijnen.' Maar volgens de ergotherapeut heeft hij met de activiteit Kranten lezen heel goed meegewerkt. Daar nam hij spontaan initiatief om contact te leggen met anderen. Hij wordt door de ergotherapeut als lief en vriendelijk omschreven.*

We hebben ook een kort gesprek gehad met de oudste dochter van mr. G. Zij vertelde ons het volgende: *Ik kan alles veel beter relativeren, dan mijn zus. Ik maak me er niet zo druk over. Natuurlijk mag mijn vader zoiets niet zeggen. Ik weet wanneer dat iemand iets zelf nog kan hierin gestimuleerd moeten worden. Ik ga hem hier nog over aanspreken.*

Een paar dagen nadien vroegen we hoe het ging met mr. G en zijn familie. Zo antwoordde Patricia het volgende: *Het gaat al veel beter met zowel de dochter als*

mr. G. Mr. G zit nog in een dipje maar gaat met kleine stapjes vooruit. Zijn vrouw komt dagelijks op bezoek en daar fleurt hij helemaal van op. Zijn jongste dochter is in het weekend nog langs geweest met haar kinderen. Zij vertelde me dat ze het wat moeilijk had, omdat het allemaal zeer snel is gegaan. Maar nu is ze al wat bekomen. Haar kinderen en haar man hebben haar goed opgevangen en jullie telefoontje heeft haar ook erbovenop geholpen. Ze weet dat ze zich niet al te veel zorgen mag maken, maar ze kan er niets aan doen zo is ze.

5.3 Het Rustoord – RVT Ter Vest (Balen)

Het rustoord – RVT Ter Vest is een OCMW rusthuis. Het is een residentiële opvang voor ouderen die omwille van sociale of fysieke problemen niet meer in staat zijn om nog zelfstandig te wonen. In het rusthuis zijn er momenteel 94 woongelegenheden, waarvan er nu 54 erkend zijn als RVT en 40 als ROB. (RVT Ter Vest, OCMW Balen, 2002)

Naar aanleiding van mijn stage vorig jaar, in dit rusthuis heb ik het opnamebeleid van dichtbij mogen meemaken. Omdat het Rustoord – RVT Ter Vest een OCMW rusthuis is gelden er enkele voorwaarden en voorrangsregels. (RVT Ter Vest, OCMW Balen, 2002)

Personen die ten minste 25 jaar in Balen zijn gedomicilieerd, waarvan ze de laatste twee jaar zijn opgeschreven op de wachtlijst van het rusthuis krijgen voorrang bij een opname in het rusthuis. Alle gegronde afwijkingen worden besproken en beslist op de raad van het OCMW. Hier boven op moet deze oudere ook voldoen aan enkele voorwaarden, namelijk: (RVT Ter Vest, OCMW Balen, 2002):

- De oudere moet de leeftijd van 60 jaar hebben bereikt. Uitzonderingen zijn mogelijk.
- De oudere moet zich door een arts naar keuze laten onderzoeken en dit kunnen staven met een medisch verslag alsook een radiologisch onderzoek. Daarbij moet er ook nog aangetoond worden dat de oudere niet aan een besmettelijke ziekte lijdt en moeten ze over een medisch verslag beschikken over zijn/haar algemene toestand.
- Wanneer de oudere medicatie inneemt moet hij/haar ook een medicatiefiche overhandigen.
- De oudere dient zich er ook ertoe te verbinden in de mate van zijn/haar financiële middelen waarover zij beschikken, alle kosten van hun verblijf te betalen zoals dit nader beschreven is in hun individuele overeenkomst die vooraf is afgenomen.

5.3.1 De onthaalprocedure

Indien een oudere zich wilt laten opnemen of zich wil laten inschrijven in het rusthuis vindt er steeds een onthaalprocedure plaats. Tijdens deze onthaalprocedure streeft de sociale dienst ernaar om de oudere en/zijn familie relevante informatie te geven over de werking van het rusthuis. Alsook de oudere op de meest geschikte afdeling te plaatsen en een zo groot mogelijke zorg op maat te geven. (RVT Ter Vest, 2008)

De onthaalprocedure gaat als volgt te werk (RVT Ter Vest, 2008):

In het eerst contact met de familie en/of oudere vindt er een informatief contact plaats. Tijdens dit gesprek krijgt de familie en/of oudere meer informatie over het rusthuis, alsook een rondleiding en praktisch informatie over de kamer. Hierbij ontvangen ze een informatienota waarin alle informatie nog eens beknopt wordt uitgelegd. Ze hebben ook de mogelijkheid om de oudere op de wachtlijst te plaatsen.

5.3.2 Het opnamebeleid

Het opnamebeleid wordt hier ook onderverdeeld in drie delen namelijk (RVT Ter Vest, 2008):

- De voorbereiding
- De opname
- De evaluatie

DE VOORBEREIDING

Nadat er een kamer is vrij gekomen wordt de eerste kandidaat op de dringende wachtlijst besproken binnen het opnameteam. In dit overleg wordt er beslist welke afdeling geschikt is voor deze kandidaat – bewoner. Wanneer dit is gebeurd wordt via telefonisch contact de familie en/of oudere op de hoogte gebracht en wordt er een afspraak gemaakt voor een opnamegesprek. Tijdens dit gesprek worden er financiële, sociale en medische gegevens opgevraagd om het opnamedossier samen te stellen. De familie en nieuwe bewoner ontvangt een huishoudelijk reglement en een onthaalbrochure van het rusthuis. Om de nieuwe bewoner een goede ontvangst en begeleiding te geven is het ook belangrijk dat ook het rusthuis goed geïnformeerd wordt. Voor deze informatie heeft het rusthuis de formulierenbundel 'Bewonerszorg' opgesteld. Hierdoor kan men de nieuwe bewoner een zorg op maat geven. Als laatste wordt er een medisch attest meegegeven dat ingevuld moet worden door de arts. Zowel de formulierenbundel 'Bewonerszorg' alsook het medisch attest moeten terug binnengebracht worden.

De familie en/of kandidaat – bewoner krijgen een rondleiding in het rusthuis. Tijdens de rondleiding worden volgende ruimtes getoond (RVT Ter Vest, 2008):

- De eetzaal.
- Cafetaria 1 met speelhoek.
- De animatieruimte.
- De kinesitherapieruimte.
- Cafetaria 2 met bar.
- Het kapsalon.
- De afdeling.

Tijdens de voorbereiding vindt niet alleen een opnamegesprek met de familie en/of oudere plaats maar neemt de OCMW raad de beslissing tot opname. Aan de hand van een voorafgaand administratief, medisch, sociaal en financieel onderzoek neemt de OCMW raad zijn beslissing. Wanneer de oudere niet beschikt over voldoende

middelen en inwoner is van Balen moet men een onderhoudsplicht regelen bij de kinderen en moet men de oudere en/of familie een hypotheek opnemen op hun onroerend goed in naam van het OCMW. Indien men geen inwoner is van Balen moet men aan het OCMW van de woonplaats, een waarborgstelling aanvragen. De beslissing wordt bewaard in het administratief dossier. (OCMW Balen, 2002)

In samenspraak met de hoofdverpleegkundige legt men de opnamedag vast. Naderhand word de nieuwe bewoner en zijn familie op de hoogte gebracht. (RVT Ter Vest, 2008)

De dag voor de opname kan de familie de kledij brengen en de kamer inrichtten. (RVT Ter Vest, 2008)

DE OPNAME

Tijdens de opnamedag wordt de nieuwe bewoner en zijn familie ontvangen door de sociale dienst. Vervolgens krijgen ze een rondleiding doorheen het huis door ergo of animatie. Daarna worden de nieuwe bewoner en zijn familie verder begeleidt naar de afdeling waar ze: (RVT Ter Vest, 2008)

- Kennismaken met de hoofdverpleegkundige.
- Praktische informatie krijgen van de sociale dienst over de kamer.
- Samen met hoofdverpleegkunde de verzorgingsgegevens bespreken door de formulierenbundel 'Bewonerszorg'.

Vervolgens vind er samen met de familie nog een korte bespreking over het financieel en sociaal dossier plaats op de sociale dienst. (RVT Ter Vest, 2008)

De opnamedag wordt afgesloten met een drankje dat aangeboden wordt in de cafetaria. (RVT Ter Vest, 2008)

DE EVALUATIE

De hoofdverpleegkundige heeft een evaluatiegesprek met de bewoner en/of familie drie maanden na opname.

Ook vind er maandelijks een multidisciplinaire vergadering plaats waarin men de ervaringen van de bewoner en familie bespreken en centraal stellen.

5.3.3 Enkele praktijkvoorbeelden

Tijdens mijn stage heb ik verschillende opnames mogen observeren en uitvoeren samen met Anne-Marie. Zij is de zorgcoördinator van het rusthuis maar ze staat ook in voor de opnamedienst. Jammer genoeg heb ik nooit een volledige opname kunnen volgen. Net zoals in het WZC Sint Jozef spreek ik hier ook in de wij – vorm.

CASUS 1: HET INFORMATIEF CONTACT VAN DE FAMILIE T.

Via telefonisch contact neemt de familie T. contact op met de opnamedienst. De familie zou graag meer informatie willen over het rusthuis. De afspraak wordt vastgelegd om 11u.

DE INFORMATIE OVER HET RUSTHUIS

Om 11u ontvangen we de familie T. op de sociale dienst. Het informatief contact vindt plaats met de zoon van mr. T. en zijn vrouw. Na een kort kennismakingsgesprek vindt aan de hand van de informatienota het volgende gesprek plaats:

SD: Als we het goed begrepen hebben zou u meer informatie willen over het rusthuis.

Mr. T.: Dat klopt.

SD: Ok, we zullen u even een korte schets geven wat u kunt verwachten tijdens dit gesprek. We gaan u eerst meer informatie geven over de algemene werking van het rusthuis. U mag gerust vragen stellen wanneer het niet duidelijk is. Vervolgens geven we een rondleiding doorheen het hele rusthuis. U hebt ook de mogelijkheid om uw vader op de wachtlijst te plaatsen.

Mr. T.: Dat ziet er goed uit.

SD: Ok, laten we beginnen. Binnen het rusthuis beschikken wij over 94 woongelegenheden voor ouderen. Deze woongelegenheden zijn verdeeld over drie verdiepingen. Op het eerste verdiep zijn de bewoner het meest zwaarbehoevend. Het verplegend – en verzorgend personeel op deze verdieping gaan hun zorgpakket zo goed mogelijk proberen af te stemmen op de noden en de behoeften van de bewoner. Zij worden ook bijgestaan door een ergotherapeut en een animatrice die helpen bij de maaltijdbegeleiding. Op het tweede verdiep vindt men bewoners die nog zelfredzaam zijn mits ze hulp krijgen voor bepaalde zorgen. En het derde verdiep is voorbehouden voor bewoners die nog volledige valide en zelfredzaam zijn. Zij kunnen wanneer het nodig is hulp inroepen van het personeel.

Mr. T.: Dus de afdelingen in het rusthuis zijn eigenlijk verbonden aan de hulp die de ouderen nodig hebben.

SD: Dat klopt.

Mr. T.: Ok, dat is goed. Want in sommige rusthuizen zitten de dementerende samen met de ouderen die nog goed zijn. Ik vind dat om eerlijk te zijn erg storend. Het is al een positief punt dat dit hier niet zo is. Ik heb ook gezien dat jullie zo'n mooie cafetaria hebben. Het geeft een zeer aangenaam gevoel als we hier binnenkwamen.

SD: Dank u, Ja we hebben enkele jaren geleden een nieuwe cafetaria geplaatst. De cafetaria is open op dinsdag, donderdag en zondagnamiddag. U hebt dan de gelegenheid om iets te drinken. Ook de refter, het lokaal voor kinesithérapie, de animatieruimte en het kapsalon vinden hier ook plaats. Op elk verdiep vindt u niet alleen de kamers terug van de bewoners maar beschikken zij ook over een ruime living met tv, toiletten en sanitaire voorzieningen maar dit alles zal u allemaal duidelijk worden tijdens de rondleiding die we straks gaan doen.

Mr. T.: Dat is goed.

SD: Als we overgaan naar de verblijfskosten ziet u dat de dagprijs verschilt naargelang u inwoner bent van Balen of niet. Dit komt omdat wij een OCMW – rusthuis zijn. Woont u vader misschien in Balen?

Mr. T.: Ja, hij woont hier al heel zijn leven.

SD: Omdat uw vader inwoner is van Balen is de prijs 37,39 euro per dag. Binnen deze dagprijs is de huur van de kamer inbegrepen alsook de dagelijkse verzorging die uw vader nodig heeft, het incontinentiemateriaal, de was, de strijk en klein verstelwerk. De medische, paramedische, en farmaceutische verstrekkingen bvb: de dokterkosten zijn niet inbegrepen in de dagprijs alsook bijkomende kameraccommodatie zoals kabeltelevisie, telefoon, niet. Ook voor de kapster, pedicure en droogkuis moet u bijbetalen.

Mr. T.: Ok, dat is goed.

SD: Hebt u misschien nog vragen, vooraleer we overgaan tot de informatie over de werking van de opnameprocedure?

Mr. T.: Nee, alles is duidelijk.

SD: Ok, wat gebeurt er nu tijdens de opnameprocedure. We leggen dit nu ook graag uit zodat u ook weet waaraan u zich kan verwachten wanneer u vader hier in het rusthuis zou worden opgenomen.

Mr. T.: Ok.

SD: Zoals we u eerder hebben verteld hebt u de mogelijkheid om uw vader op de wachtlijst van het rusthuis te plaatsen. Wij beschikken als rusthuis over twee verschillende wachtlijsten namelijk een gewone wachtlijst waarop u uw vader kan laten opschrijven wanneer u uw vader op de wachtlijst wil zetten maar nog niet wenst op te nemen. De andere wachtlijst is de dringende wachtlijst hier is uw vader zeer hulpbehoevend. Wenst u uw vader misschien op de wachtlijst te zetten?

Mr. T.: Ja, we zouden hem graag op de gewone wachtlijst zetten. Mijn vader kan zich nu nog goed behelpen maar men weet nooit wanneer dit zou kunnen veranderen. We willen gewoon voorbereid zijn voor die tijd.

SD: We begrijpen het.

Mr. T.: Hoe lang zouden wij moeten wachtten als onze vader op de wachtlijst zou staan?

SD: Hoe lang u moet wachtten is afhankelijk van hoe hulpbehoevend u vader is. Hiervoor bestaat er een bepaalde schaal die deze hulpbehoevendheid meet. Afhankelijk van deze schaal en de datum van aanvraag moet u kort of lang wachtten. De meesten moeten ongeveer een jaar wachtten voordat ze kunnen opgenomen worden. Voor dementerende is de wachttijd wat langer.

Mr. T.: Ok, wat gebeurt er als onze vader over een plaats zou beschikken?

SD: Als er een plaats zou vrijkomen voor uw vader zouden we u zo snel mogelijk verwittigen om het opnamedossier in orde te maken. Dit dossier bevat allerlei financiële, sociale en medische gegevens over uw vader. De nodige gegevens worden dan doorgegeven aan het verplegend – en verzorgend personeel die instaan voor de verzorging van uw vader. Deze gegevens blijven vertrouwelijk. Als het gaat raden wij u aan om de inrichting van de kamer voor de opname van uw vader te doen. Omdat wij een OCMW rusthuis zijn beslissen wij niet alleen wie opgenomen wordt of niet. De raad van het OCMW beslist hier ook in. Maar u moet u geen zorgen maken, de aanvragen die wij tot nu toe hebben ingediend zijn steeds goedgekeurd.

Mr. T.: Dat is een geruststelling.

SD: Na deze toestemming vindt er de opnamedag plaats. Op die dag zal uw vader en u door ons opgevangen worden. En maakt u en uw vader kennis met de hoofdverpleegkundige en wordt de opname afgerond met een drankje in de cafetaria. Nu hebt ons net laten weten dat u uw vader uit voorzorgen wilt laten opschrijven op de wachtlijst. Kunt u misschien iets meer vertellen over de situatie van uw vader op dit moment?

Mr. T.: Mijn vader is al vijf jaar weduwnaar en woont alleen. Hij is zowel fysiek als mentaal nog goed voor zijn leeftijd. Hij laat het huishouden doen door de poetsdienst en laat de dienst warme maaltijden zijn eten brengen. Hij zegt dat hij nu moet genieten van het leven voordat het gedaan is. Mijn vader is geen held in het koken en poetsen. Dat was altijd mijn moeder haar rayon. Hij is ook nog zeer actief zo zit hij bij de bond van de gepensioneerde. Hierdoor maakt hij veel uitstappen. Hij gaat ook elke woensdag en zaterdag kaarten met andere. Elke maandag en vrijdag gaat hij wandelen bij de wandelclub en elke zondag komt hij bij ons eten. Ook wij gaan hem regelmatig halen als mijn vrouw moet gaan winkelen of we een uitstapje maken naar de zee.

SD: Uw vader lijkt precies nog een zeer sterke man. Hoe oud is hij?

Mr. T.: Hij is er juist 80 geworden, maar als je hem ziet denk je nog dat hij 70 is.

SD: Weet hij dat u hem komt opzetten op de wachtlijst?

Mr. T.: Ja, het was zelfs zijn idee. Omdat hij in de krant had gelezen dat de plaatsen in het rusthuis erg schaars aan het worden waren. Daarom moesten we van hem naar hier komen. Omdat hij graag hier zijn dagen zou willen slijten. Hij kent hier veel volk.

SD: Aa, ok. Wij geven u deze vragenlijst mee. Hierin vragen we meer informatie over de sociale gegevens van uw vader. We zouden u willen vragen deze in te vullen en terug te sturen. Deze vragenlijst zal u jaarlijks in de bus krijgen als we u mogen opgeven als contactpersoon.

Mr. T.: Dat mag u zeker, dit zijn mijn gegevens en deze zijn van mijn vrouw.

SD: De vragenlijst wordt jaarlijks opgestuurd zodat ook wij op de hoogte zijn van de situatie van uw vader. Nu zouden we u ook willen vragen of u ons wilt contacteren wanneer u uw vader op de dringende wachtlijst wil plaatsen.

Mr. T.: Dat zullen we zeker doen.

SD: Ok, ik geef u deze vragenlijst mee en ook deze informatienota waarin alle uitleg die ik nu gegeven heb nog eens in het kort wordt uitgelegd.

Mr. T.: Dank u wel

SD: Mogen we u nu uitnodigen voor de rondleiding.

Mr. T.: Dat mag u zeker.

DE RONDLEIDING

Nadat het informatief contact is afgerond nodigen we de familie T. uit voor een rondleiding doorheen het rusthuis. We starten aan de inkomhal waar de nieuwe cafetaria is gebouwd. Deze cafetaria is open op dinsdag, donderdag en zondagnamiddag telkens van 14u tot 17u. Deze cafetaria wordt draaiende gehouden door de vrijwilligers die hier aan de slag zijn. Doorheen de wandelgangen van het rusthuis en in de cafetaria vind men deze prikborden. Hierop kan men allerlei informatie vinden zoals de activiteitschema van animatie en ergo, verslagen bewonersraad, familierraad,... De kranten van het rustoord en informatie over de werking van het rusthuis kunt u ook hier terugvinden in de leeshoek. Vervolgens laten we het kapsalon zien waarin de kapster de haren doet van de bewoner. Natuurlijk kan men ook zelf de haren van de vader verzorgen en mogen ze ook gebruik maken van het kapsalon. De sleutel is te verkrijgen bij het onthaal. We zetten de rondleiding verder naar de kinesistruimte. In deze ruimte vinden allerlei toestellen plaats zoals een hometrainer. We proberen de bewoners zo veel mogelijk aan te moedigen om aan sport te doen, dus is er een fietskaart in omloop. Zo kunnen bewoners voor elke 15 minuten dat ze fietsen een stempel krijgen van de kinesist die

hier is en krijgen ze na tien beurten een gratis drankje. Vervolgens gaan we verder naar de animatieruimte. Deze ruimte wordt gebruikt door animatie. Hier kunnen ze hun activiteiten uitvoeren. Zo hebben de bewoners elke maandag de mogelijkheid om te komen koken. We gaan verder naar de tweede kleine cafetaria waar er een speelruimte is voor de kinderen. De eetruimte is een zaal waar de bewoners die nog goed zijn de mogelijkheid hebben om samen met andere bewoners te komen eten. De maaltijden worden om 8u, 12u en 17u opgediend. Maar het is ook polyvalente ruimte dat gebruikt wordt voor grote activiteiten, bvb voor een modeshow. Om 15u gaat men ook langs met de koffietoer maar deze wordt gegeven op de afdeling zelf.

Op de afdeling laten we de familie T. kennismaken met de postbussen. Op elke afdeling heeft elke bewoner een persoonlijke brievenbus aan de verpleegpost. De facturen en informatie van het rustoord worden via deze brievenbussen aan de bewoner en familie bezorgd. Aan elke kamer hangt er een foto van de bewoner. Het dient als een soort herkenningspunt voor de bewoner. Men mag zelf kiezen of men een foto wil hangen of niet. Als we een kamer van een bewoner binnengaan, laten we de inrichting van de kamer zien. Op deze gemeubelde kamer is er de mogelijkheid nog enkel klein meubilair te plaatsen zoals een tv en tv – kastje, ladekastje, ijskastje,... De zetel die aanwezig is mag vervangen door een relaxzetel van thuis. Op voorwaarde dat deze gemakkelijk te onderhouden is. Ook moet men in de inrichting van de kamer rekening houden met het onderhoud van de kamer en de verzorging. De tv die men op de kamer plaatst, moet een keuringsattest hebben, waarop vermeld staat dat de tv in goede staat is. Voor het gebruik van de tv betaalt men 3,72 euro per maand voor het abonnement van de kabel. Ook vind er in elke kamer een prikbord plaats waarop de bewoner informatie krijgt over de animatiekalender van het rustoord. Verder laten we de familie de woonkamer zien met de tv en de eetruimte. De rondleiding wordt beëindigd bij het tonen van de badkamer waar de bewoner één maal per week een bad krijgt met behulp van een badlift.

Na deze korte rondleiding begeleiden we de familie T. naar de uitgang. Hier nemen we afscheid en laten hen weten dat ze steeds terecht kunnen op de sociale dienst wanneer er iets onduidelijk is. Wij klasseren de inschrijving van de wachtlijst in de juiste map.

CASUS 2: DE OPNAME VAN DE FAMILIE D.

Een jaar geleden heeft de dochter van mevr. D. haar moeder op de dringende wachtlijst geplaatst. Haar moeder was dementerend en is doorheen de wachttijd ook zwaar hulpbehoevend geworden. Ze staat op de eerste plaats op de dringende wachtlijst. Volgens de binnengebrachte KATZschaal komt ze in aanmerking voor een kamer op de eerste verdieping. De formulierenbundel 'Bewonerszorg' werd ook al binnengebracht.

DE PRAKTISCHE VOORBEREIDING

Er is een kamer vrijgekomen op de eerste verdieping, de situatie van mevr. D. word besproken door het opnameteam. Ze is de geschikte kandidaat-bewoner die past in het profiel van zowel het rusthuis als van de voorbehouden kamers op de eerste verdieping. Samen met de hoofdverpleegkundige leggen we een opnamedatum vast.

Vervolgens nemen we contact op met de dochter en delen de opnamedatum mee. We vragen haar of ze zes mutualiteitsklevers, het maandinkomen van haar moeder en de identiteitskaart van haar moeder zou willen meebrengen. Dit zou de administratieve opname vlotter laten verlopen. We vertellen haar ook dat ze de mogelijkheid heeft om de kamer van haar moeder in te richten.

De opname vindt plaats de week hierna om 10 u.

Ook intern laten we weten dat er een nieuwe bewoner wordt opgenomen. Hiervoor wordt er zes maal een nota gemaakt met de naam van de nieuwe bewoner en de kamernummer. Ze worden opgehangen in: de personeelsrefter (2X), de wasserij, de sociale dienst, het onthaal en de keuken.

Daarna kijken we de kamer na of het technisch allemaal in orde is.

DE ADMINISTRATIEVE VOORBEREIDING

De volgende documenten worden klaargenomen en de nodige gegevens worden ingevuld en uitgedeeld.

- De vragenlijst 'Bewonerszorg': De vragenlijst geeft meer informatie over de levensgewoontes van de nieuwe bewoner. Ze wordt twee maal gekopieerd. De originele vragenlijst wordt afgegeven aan ergo of animatie. 1 kopie wordt toegevoegd bij het medisch dossier dat wordt afgegeven aan het verplegend en – verzorgend personeel van de afdeling. Het andere kopie wordt verdeeld over verschillende dienstverleningen: pagina één tot en met pagina vijf is voorbehouden voor het onderhoud, pagina twee is voorbehouden voor het sociaal dossier en pagina zes is voorbehouden voor het keukenpersoneel. De overige papieren worden versnipperd.
- Het medisch dossier: Hierin staan de medische gegevens van de nieuwe bewoner en wordt afgegeven op de afdeling. De nodige gegevens worden ingevuld zoals de naam, de voornaam, de geboorteplaats en – datum, de burgerlijke staat, In het medisch dossier vindt men de vragenlijst 'bewonerszorg' en de KATZschaal. Er moeten ook twee mutualiteitsklevers worden aan toegevoegd.
- Het administratief dossier: Hierop staan alle algemene gegevens. Ook hierop moeten de nodige gegevens worden ingevuld en is samen met het medisch dossier voorbestemd voor de afdeling.
- Het mapje RIZIV: Dit mapje bevat alles rond de zorgverzekering. Op het mapje wordt de opnamedatum vermeld en vermeld waar de herkomst is van de nieuwe bewoner bvb. Thuis. In het mapje moet er een kopie zitten van de identiteitskaart en moet het voorzien zijn van een mutualiteitsklever aan de voorkant.
- De onthaalbrochure: Hierin vindt men informatie terug over de algemene werking van het rusthuis.
- Het opnamedossier of financieel/sociaal dossier: Hierin zit alle informatie rond de financiële en familiale situatie van de bewoner. In dit opnamedossier vindt men volgende vaste documenten terug:

- De inventaris kamermeubelen: Op dit document worden de kamermeubels opgesomd die ter beschikking zijn. Deze drukken we twee maal af. Het moet beiden ondertekend worden door de familie en/of bewoner.
- De financiële overeenkomst: De financiële overeenkomst voor het verblijf.
- Bericht van domiciliëring: Dit is de financiële verbintenis van de verblijfovereenkomst. Dit moet ondertekend worden door familie en/of bewoner. Ze moeten deze afgeven aan hun bank.
- De zorgverzekering: Net zoals het WZC Sint Jozef hebben de bewoners van het RVT Ter Vest ook recht op de zorgverzekering. Hier worden de gegevens van de bewoner ingevuld alsook de rubriek 4 (invullen door familie), rubriek 5 (ja aanvinken) en rubriek 6 (neen aanvinken)
- Het distributief formulier: Dit formulier geeft het rusthuis de volmacht op medicatie uit te delen. Dit moet ondertekend worden door de familie en/of bewoner.
- Het inlichtingenbulletin: Dit heeft te maken of iemand recht heeft op een bestaansminimum of niet. Het document wordt nog zelden gebruikt. Het rijksregisternummer moet er alleen op vermeld worden.
- De financiële gegevens betreffende inkomsten moeten officieel worden bewezen. Dit kan aan de hand van bankuitreksels.

DE OPNAME

Om 10u verwelkomen we samen met de ergotherapeut, de hoofdverpleegkundige en de animatrice de familie D. De opname vindt plaats met de dochter en haar man. Na een kort kennismakingsgesprek met de moeder wordt ze op vraag van de dochter naar de kamer gebracht door de animatrice en de hoofdverpleegkundige. Mevr. D. en haar man krijgen een rondleiding doorheen het huis van de ergotherapeut. Zij laat de kinesistruimte zien en zegt dat de bewoners hier de mogelijkheid kunnen hebben om te fietsen. Door de komst van de fietskaart willen ze de bewoners stimuleren met het sporten. Vervolgens laat ze de animatieruimte zien waarin animatie haar activiteiten uitvoert zoals naaien. Verder gaat ze naar de oude cafetaria met speelhoek. Ze gaat door naar de eetruimte waar de bewoners gezamenlijk kunnen eten als ze niet op de afdeling wensen te eten. Hierna gaan ze naar de afdeling waar mevr. D. naar de kamer wordt gebracht van haar moeder. Haar moeder is al volledig geïnstalleerd door de hoofdverpleegkundige en de animatrice. Terwijl de ergotherapeut mevr. D. en haar man wegwijs heeft gemaakt in het rusthuis en ze naar de afdeling heeft gebracht wachtten we ze daar samen op met de hoofdverpleegkundige en de animatrice. De hoofdverpleegkundige neemt het nu over. Ze laat mevr. D. en haar man de kamer zien en legt de volgende aspecten uit:

- De sanitaire cel: Ze laat haar weten waar de lichtknop staat en waar ze de was kan indoen als het vuil is alsook het kastje waarin ze verschillende badspulletjes in kwijt kan.
- Het oproepsysteem: Ze vraagt of ze het systeem kent. De dochter zegt dat ze het kent en dat de hoofdverpleegkundige het niet meer moet uitleggen.
- De kast: Ze laat ook de kast zien aan de dochter waar ze al de kledij van haar moeder kan opbergen.

Vervolgens overloopt en bespreekt de hoofdverpleegkundige samen met de dochter en haar man de gegevens die ze heeft gekregen over de verzorging van haar

moeder. Als de hoofdverpleegkundige alle nodige gegevens heeft nodigen we de dochter uit om samen de administratieve papieren in orde te komen brengen.

HET OPNAMEGESPREK: DE ADMINISTRATIEVE OPNAME

We verwelkomen de familie D. op de sociale dienst. We vragen hoe het met hen gaat? Ze zijn blij dat hun moeder vandaag wordt opgenomen. Beiden hadden ze de hoop al opgegeven. De verzorging voor haar moeder begon echt door te wegen. De dochter is ervan overtuigd dat haar moeder hier gelukkiger zal zijn dan thuis. We leggen hen uit dat nu de administratie van de opname van haar moeder aan bod gaat komen.

We vragen de zes mutualiteitsklevers, het maandinkomen van haar moeder, de identiteitskaart van haar moeder.

We leggen de volgende documenten uit aan de familie D. en laat ze ook ondertekenen:

De infobrochure

Aan de hand van de infobrochure leggen we de familie T. uit wat wel of niet inbegrepen is in de dagprijs. Zo laten we de familie weten dat de volgende dienstverleningen inbegrepen zijn in de dagprijs:

- De huur van de kamer.
- De dagelijkse verzorging en incontinentiemateriaal.
- De was, strijk en klein verstelwerk: Het is belangrijk dat u de was van de moeder laten tekenen. Hierop moet dan OCMW Balen en de naam van uw moeder komen. U kunt dit zelf doen maar wij kunnen het ook doen voor u. Dit zal u 0,10 euro kosten per twee naamlintjes. Aan u de keuze? *Ik heb liefst dat jullie het doen.*

De kosten die we net hebben opgesomd zijn kosten die vooral met de verzorging van uw moeder heeft te maken. Bijkomende kosten zijn de medische, paramedische en farmaceutische verstrekkingen zoals de dokterskosten. Omdat uw moeder een zware zorgbehoevend is en hoog scoort op de KATZschaal is heeft zij een RVT – bed. Dit zorgt voor een tal van voordelen. Zo zijn de prestaties die de kinesist komt uitvoeren van het rusthuis inbegrepen in de dagprijs. Alsook de prestaties van de pedicure. Andere kosten zoals de kapper, kabeltelevisie, telefoon en droogkuiswas zijn dat niet.

Vervolgens vindt u ook een voorbeeld terug in de infobrochure van de planning van de ergotherapeut en animatie. U kunt ook het huishoudelijk reglement van ons rusthuis erin terugvinden. We raden aan deze eens rustig door te nemen thuis.

De inventaris kamermeubelen

We leggen de familie uit dat op dit formulier alle meubels staan dat op de kamer staat van hun moeder en eigendom zijn van het rusthuis. Het document is twee keer afgedrukt. Beide worden ondertekend door de dochter.

De financiële overeenkomst:

In dit formulier staat in dat de dochter akkoord gaat dat wanneer ze niet meer in staat is voor het verblijf van haar moeder te betalen dat het OCMW er mag tussenkomen.

Het bericht van domiciliëring

We vertellen de familie dat ze maandelijks een factuur zullen ontvangen. Om ervoor te zorgen dat het bedrag automatisch afgetrokken wordt van de rekening moet men dit formulier binnen brengen bij de bank. Zij weten wat ze moeten doen.

De zorgverzekering

Vroeger trok haar moeder de mantelzorgpremie, omdat ze werd verzorgd door haar dochter. Nu laten we de familie D. weten dat door de permanente opname in het rusthuis verblijft, ontvangt mevr. geen mantelzorgpremie meer maar residentiële zorgpremie. Dit bedrag bedraagt 125 euro. Hiervoor moet een nieuw aanvraagformulier ingevuld worden. Rubriek 4 moeten zijzelf invullen en moet dit formulier ondertekend worden door de dochter.

Het distributief formulier

We leggen de familie uit dat dit formulier ons als rusthuis de toestemming geeft de medicatie die haar moeder nodig heeft te bestellen en het ook toe te dienen. De dochter ondertekent het formulier.

Het inlichtingenbulletin

We laten het inlichtingenbulletin zien en vertellen dat dit formulier ervoor zorgt dat men recht heeft voor een bestaansminimum. Het document wordt nu nog maar zelden tot niet meer gebruikt.

De financiële gegevens betreffende inkomsten

We zeggen dat we officiële bewijzen moeten hebben van de inkomsten van haar moeder zodat we kunnen aantonen dat haar moeder haar verblijf zelf kan betalen. Dit moeten we doen omdat het rusthuis een OCMW rusthuis is en er soms personen zijn die niet toekomen met hun spaarcenten of pensioen en waarvan het OCMW er dan moet tussenkomen. Hiervoor hebben we de inkomsten nodig. De dochter begrijpt het en laat weten dat haar moeder zeker en vast moet toekomen en toont ons de bankafschriften waarvan we een kopij van maken.

Na deze laatste gegevens is de opname hier op de sociale dienst afgerond. We nodigen mevr. D. en haar man uit om iets te gaan drinken in de cafetaria samen met de ergotherapeut en animatie die hen dan verder zullen begeleiden.

NA DE OPNAME

Na de opname worden de mutualiteitsklevers geplakt op de volgende documenten:

- Het medisch dossier.
- Het administratief dossier.
- Het RIZIV mapje.
- Het opnamedossier.

Daarna wordt het volledig ingevuld medisch - en administratief dossier naar de eerste verdieping gebracht. Het RIZIV mapje met de aanvraag van de zorgverzekering wordt naar de rustoordadministratie gebracht. En het opnamedossier wordt geklasseerd bij de andere dossiers van de bewoner.

Jammer genoeg heb ik in heel mijn stage geen opvolgingsgesprek samen met de hoofdverpleegkundige kunnen volgen. En kan ik hier ook geen praktijkvoorbeeld van geven.

6 Een opname in een rusthuis: De psychosociale aspecten

6.1 Thuis is waar men zich goed voelt: De stap naar een rusthuis

Als men kijkt naar de voorkeur die de oudere hebben op vlak van wonen dan ziet men dat ze verkiezen om niet alleen zo lang mogelijk zelfstandig te wonen, maar dat ze ook graag wonen in een omgeving waar ze hun eigen leven kunnen leven. Dit geldt ook wanneer ze zorgbehoevend worden. Deze voorkeur is een gekend fenomeen. (Vanden Boer, 1998)

In de onderstaande tekst volgen enkele beschouwingen volgens Vanden Boer (1998) rond de omstandigheden en situaties die ouderen en hun familie ertoe aanzetten om te verhuizen naar een woonvorm dat beter past bij de mogelijkheden en beperkingen van de oudere. Dit kan een serviceflat of rusthuis zijn. Ik beperk het tot de keuze: wonen in een rusthuis.

Volgens De Vleesschouwer (1996) gaat er niets boven het wonen in het eigen huis, zelfs niet het wonen in een rusthuis. Maar moet men in een aantal situaties keuzes maken in functie van de zorgen die de oudere nodig heeft of om de draagkracht van de nabestaanden in stand te houden.

6.1.1 Veiligheid en autonomie als drijfveren bij het zoeken naar de meest passende leef – en woonomgeving

Men kiest het beste voor een woonplaats die past bij de persoonlijke mogelijkheden van de oudere. Dit wil zeggen dat men de beste kansen creëert op zelfstandig functioneren wanneer van de oudere zich zowel op emotioneel vlak als gedragsmatig vlak zich goed voelt in de omgeving. Maar een ideale omgeving voor de oudere bestaat niet (Vanden Boer, 1998)

Door de jaren heen is de diversiteit tussen de mensen toegenomen, hierdoor neemt de individuele behoeften toe. Vanden Boer (1998) vindt het belangrijk dat men op die diversiteit inspeelt. Want iedere oudere heeft zijn eigen woonvoorkeur en een bepaalde leeftijd. Het zijn net deze twee aspecten die een rol spelen in het zoeken naar een passende woonomgeving voor de oudere. Daardoor moeten er verschillende omgevingen beschikbaar zijn voor en van oudere. Dit wil concreet zeggen dat veiligheid en autonomie belangrijke drijfveren zijn in het zoeken naar een passende leef – en woonomgeving voor oudere. Zo is de autonomie van sommige oudere afhankelijk van hun fysieke en psychisch welzijn. Het is net door deze afhankelijkheid dat de ouderen zich moeten herkennen in de keuzes die ze maken. Daardoor moet men deze keuzemogelijkheid ter beschikking stellen. Deze keuzemogelijkheid geeft de oudere het gevoel dat ze toch nog meetellen en iets te zeggen hebben. Dit versterkt het gevoel van zelfstandigheid die ze door hun afhankelijkheid hebben verloren.

6.1.2 Ieder zijn eigen redenen

De oudere gaan niet graag weg uit hun vertrouwde leefomgeving omdat ze gehecht zijn aan het huis waarin ze wonen. Meestal wonen de oudere al een lange tijd in dezelfde woning. Elke verhuizing beleeft de oudere als een stukje verlies van hun eigen identiteit (Vanden Boer, 1998).

Uit een onderzoek van Van de Molen (1990) blijkt dat oudere willen verhuizen naar een rusthuis of in de toekomst willen verhuizen naar een rusthuis doordat er negatieve aspecten zijn in hun huidige woning. Voorbeelden zijn: Een te grote woning, onvoldoende hulp, alles is te ver afgelegen, te veel trappen. Uit een ander onderzoek blijkt dat oudere ook voor een verhuis naar een rusthuis kiezen wanneer ze gezondheidsproblemen hebben en daaraan gekoppeld een te zware belasting is voor de naaste omgeving van de oudere. (Vanden Boer, 1994, 1996)

Volgens Verliefde, Baerten (2006) zijn er verschillende redenen waarom oudere zich laten opnemen. Maar in de praktijk zijn er drie redenen die de kroon spannen, namelijk: Het veilig wonen verdwijnt, de partner is overleden of er is een opname in het ziekenhuis geweest. Natuurlijk is een combinatie van deze situaties ook mogelijk. Uit eigen ervaring moet ik Verliefde, Baerten (2006) gelijk geven. Tijdens de verschillende intakegesprekken en opnamen waren het vaak deze redenen waarom men zich wou laten opnemen.

De meeste mensen willen zoals eerder vermeld zolang mogelijk zelfstandig wonen. Maar als de zelfredzaamheid van de oudere verminderd is, is dit niet altijd meer mogelijk. Hierdoor gaat hun gevoel van onveiligheid toenemen. Dit kan zowel gebeuren bij de oudere zelf, maar ook bij zijn/haar familie of andere die instaan voor de zorg. Wanneer de partner is overleden veranderd de positie van echtgenoot/echtgenote naar weduwnaar/weduwe. Dit is een zeer zwaar verlies. Hierbij moet de oudere een emotioneel proces doorgaan. Maar ook de vraag naar de zin van het leven komt boven water. Vaak hebben de oudere na de dood van hun partner hun levenslust verloren. Ze willen geen nieuw leven meer opbouwen en geen nieuwe sociale contacten meer aanleggen. Hierdoor kan eenzaamheid te boven komen. (Verliefde, Baerten, 2006)

Hoe ouder men wordt, hoe meer we kans hebben op gezondheidsproblemen. Door deze redenen hebben oudere een grotere kans om sneller opgenomen te worden in het ziekenhuis dan jongere. Het is soms zo dat na het ontslag van de oudere, de zorg veel te zwaar is geworden om thuis verder te zetten met of zonder hulp van thuisverpleging. Wanneer dit voorkomt geven Verliefde, Baerten (2006) een belangrijke tip mee naar de kinderen toe van de oudere. Ze zeggen het volgende: *“Als er nagedacht wordt over een mogelijke opname, is communicatie met de huisarts fundamenteel. Als zoon of dochter mag men de huisarts aaspreken met hun vragen en zorgen. Het is vaak samen zoeken naar de beste oplossing voor moeder of vader”* (Verliefde, Baerten, 2006).

6.1.3 De zoektocht naar een rusthuis

Uit eigen ervaring blijkt dat het meestal de familie is die de zoektocht naar een rusthuis inzetten.

Tijdens deze zoektocht houdt de familie rekening met verschillende factoren zoals: Is het rusthuis betaalbaar en wat ontvangt men voor deze prijs? Hoe is de infrastructuur, is er groen aanwezig, ziet het er netjes uit? Is de afstand niet te groot? Hoe is de zorg? Hoe zijn de maaltijden? (Verliefde, Baerten, 2006).

Verliefde, Baerten (2006) geven de volgende praktische tips mee om de zoektocht naar het ideale rusthuis voor de oudere te vergemakkelijken:

- Bij het eerste bezoek is het mogelijk dat men een echt “thuisgevoel” heeft, doordat bijvoorbeeld een sociaal verpleegkundige zeer vriendelijk is.
- Men moet rekening houden met de wachtlijst. Is het nodig om vader of moeder op de wachtlijst te zetten? Wanneer komt er een plaats vrij?
- Bij het bezoeken van een rusthuis is het ook een goed om door de ogen van de vader of moeder te kijken. Hoe zou je moeder het hier vinden? Kunnen ze van haar kamer een thuis maken? Denk je dat je moeder nieuwe contacten kan opbouwen in het rusthuis? ...

De bovenvermelde vragen geven volgens Verliefde, Baerten (2006) enkel subjectieve waarnemingen mee, maar ook zij zijn belangrijk. Zeker wanneer men het welbevinden van de oudere centraal zet. Op deze manier is men gevoelsmatig bezig en dat is ook niet objectief meetbaar.

Een ander leuk gegeven vindt men op de site van het Seniorennet. Hier vindt men ook informatie over hoe een opname voor te bereiden. Ze geven enkele praktische tips zoals (Seniorennet, 2007):

- Degelijke informatie inwinnen over rusthuizen of rust – en verzorgingstehuizen in de eigen omgeving.
- En vooral ouderen inspraak verlenen over een mogelijke opname en een goede begeleiding bieden.

Ze geven ook enkele tips wat men zeker moet weten zoals: De dagprijs, eigen dokterskeuze, eigen kamer met sanitair en eigen meubelen, bezoeken, ontspanningsmogelijkheden, bewoners – en/of familieraad, opnamevoorwaarden: contract en waarborg, wat bij verslechtering van de gezondheidstoestand, kortverblijf en dagopvangmogelijkheden, erkenning door het ministerie, wachtlijst. (seniorennet, 2007)

6.2 De stap naar een rusthuis: een zware beslissing

Een korte getuigenis: Mijn moeder heeft geleefd in een rusthuis

'Ik wil alles op een rij zetten na de crematie van mijn moeder en mijn verhaal uitschrijven. Ik denk dat het verhaal begint bij het overlijden van mijn vader. Mijn vader was tachtig jaar toen hij stierf aan kanker. Mijn moeder is vijf jaar jonger dan hem en ze heeft het verlies schijnbaar goed verwerkt. Omdat ze niet goed te been is, blijkt de eenzaamheid het probleem. Enige jaren na het overlijden is het of dat ze zich meer en meer opsluit. Drie jaar geleden heb ik samen met mijn broer, mijn zus Katrijn samen met onze moeder beslist dat alleen thuis blijven niet meer kon. Het was geen gemakkelijke beslissing om haar te laten opnemen in Ochtendrust. (Verliefde, Baerten, 2006)

Voordat men een besluit heeft genomen om zich op te laten nemen in een rusthuis heeft men eerst een lang proces moeten doorlopen waarbij men de voor – en nadelen heeft afgewogen. De meeste ouderen zouden nog graag zolang mogelijk thuis blijven, maar hoe lang gaan ze dit nog kunnen is de vraag waar elke oudere mee bezig is. (de Moei, 1992)

Ook voor de familie is de beslissing geen eenvoudige keuze. Zij mogen doorheen het proces ook niet vergeten worden.

6.2.1 Een gevoel van verlies

Als de oudere uiteindelijk vaststelt dat het thuis niet meer kan en men zich moet laten opnemen gaat dit vaak gepaard met een dubbelgevoel. Enerzijds moet men afscheid nemen van het leven thuis, anderzijds gaat men een nieuw leven tegemoet. Er verandert veel, zowel voor de oudere als zijn familie. Zo wordt er een kans geboden om een nieuw leven te beginnen, niet meer thuis maar in een rusthuis. (Verliefde, Baerten, 2006)

Het niet meer thuis kunnen blijven kan men als een soort verlies ervaren. Hoe men dit verlies ervaart is afhankelijk van hoe sterk deze persoon in het verleden met verandering omging. Vaak is dit niet het eerste verlies dat de oudere en zijn familie meemaken. (Verliefde, Baerten, 2006)

De Mönnink (2000) beschrijft het ervaren van verlies in de levenscyclus van een mens. Hij onderscheidt zes levensgebieden, namelijk: het lichaam, de psyche, relaties, ouderschap, werk, huis en haard. Door het verlies van de vermelde aspecten of de opstapeling ervan gaat men volgens Verliefde, Baerten (2006) het gevoel van zelfstandigheid verliezen. Hierdoor gaat men zich afhankelijk voelen van anderen, emotioneel kan dit heel zwaar zijn. Iemand die zijn hele leven zelfstandig heeft geleefd en opeens afhankelijk is van anderen, kan dit ervaren als verlies. Hoewel de meeste ouderen hun familie en verzorgende dankbaar zijn voor de steun die ze krijgen, blijft het emotioneel zeer zwaar en kan de oudere het soms moeilijk plaatsen. Het verlies van zelfstandigheid is permanent. Er is geen weg meer terug. Eenmaal afhankelijk als oudere, altijd afhankelijk. Dit verlies van zelfstandigheid

beïnvloedt de oudere op verschillende vlakken van zijn persoonlijkheid. Zo betekent de stap naar een rusthuis niet alleen dat de oudere verlies doet aan materiële zaken. Neen, dit gaat vele verder. Zo neemt men ook afscheid van de dromen, de verwachtingen, het gevoel van veiligheid, de zelfstandigheid en vrijheid dat men had. Het besef dat men bepaalde dromen en verwachtingen niet meer kan verwezenlijken, kan het gevoel van vertrouwen aantasten in zichzelf, maar ook in anderen. Hierdoor kan men het geloof in zichzelf verliezen waardoor sommige ouderen een negatief beeld over zichzelf gaan hebben. Ze voelen zich waardeloos, omdat ze afhankelijk zijn van anderen.

Hoe iemand op het verlies van zelfstandigheid reageert, is afhankelijk van hoe hij op vroegere verlieservaringen heeft gereageerd. Het verwerken van verlies is geen eenvoudige opdracht, ook niet voor ouderen. Vaak denken we dat ouderen al veel hebben meegemaakt en hierdoor het verlies van zelfstandigheid, thuis,... sneller gaan verwerken. Niets is minder waar. Elk nieuw verlies is pijnlijk en emotioneel, zowel voor jong als oud (Verliefde, Baerten, 2006).

Volgens Verliefde, Baerten (2006) komt verlies nooit alleen. Ze zeggen: *“Soms komt alles op een hele korte tijd samen: Het verlies van een partner, de noodzaak om te verhuizen naar een tehuis en afhankelijk worden van andere mensen. Hierdoor kan het basisgevoel van de mens vervagen: Het gevoel van zich veilig en geborgen te weten.”* Het gevoel van onveiligheid blijkt een belangrijke factor te zijn voor ouderen om de stap te zetten naar een rusthuis.

6.2.2 De familie, een belangrijke steun

De familie speelt een belangrijke rol in de beslissing tot opname. Ook voor hen is deze beslissing geen gemakkelijke opgave. Het zijn vaak zij die opzoek gaan naar een rusthuis en het opmerken dat de oudere niet meer in staat is om zelfstandig te wonen. Zij zien dit soms eerder dan de oudere zelf. Zo horen we de familie wel eens zeggen: *“Het kan niet meer zo, het is onverantwoordelijk”* Voor de oudere kunnen deze woorden als een bedreiging klinken terwijl de familie dit bedoelt uit bezorgdheid voor de oudere. Ze willen dat de oudere goed verzorgd worden en op hulp kunnen rekenen als er iets zou gebeuren (de Moei, 1992).

De oudere krijgt te kampen met het gevoel van onveiligheid. Deze gaat gepaard met een onzeker gevoel voor de oudere. Hierdoor worden ze geconfronteerd met de volgende vragen: Belast ik mijn familie niet te veel door hun te vragen elke dag langs te komen? Ze hebben ook hun eigen leven en gezin. Wat doe ik hen aan? Al deze vragen zorgen voor een druk op zowel de oudere als op hun familie. Het is dan belangrijk om hier als familie over te praten. Natuurlijk is het niet evident om als familie de oudere duidelijk te maken dat hun huis geen veilige omgeving meer is. En dat de oudere niet meer in staat is om op zelfstandige basis te wonen. Ook voor de oudere is dit moeilijk om toe te geven. Deze redenen kan de basis zijn van een conflict tussen de oudere en hun familie. Zo kan het zijn dat de oudere vindt dat ze nog perfect in staat is om voor zichzelf te zorgen, terwijl de familie hier een ander beeld over heeft. Om deze conflicten te vermijden zeggen Verliefde, Baerten (2006) het volgende: *“Soms is er tijd nodig om een oudere te laten ervaren dat het echt niet meer kan thuis en te laten wennen aan het idee van een verhuis.”*

6.3 Van Thuis naar een rusthuis: Een hele aanpassing

Een korte getuigenis: Mijn moeder heeft geleefd in een rusthuis (vervolg)

'Een beeld dat ik voor mijn ogen blijf hebben, is het ogenblik dat mijn moeder de deur van haar huis dichtdoet. Met tranen in haar ogen draaide ze de sleutel en zei: "Hier kom ik nooit meer terug." Mijn zus en ik werden er stil van toen ze kranig in de auto stapte. Ik was toch al twee keer op bezoek geweest in Ochtendrust. Het was voor mij een kennismaking met een wereld die ik niet kende, een wereld vol oudere mensen, vol verzorgende en verpleegkundigen. Het eerste gesprek met de directeur viel goed mee, vooral omdat hij zo duidelijk was over de visie van het rusthuis. Het was een wereld die ik heel vlug leerde kennen want ik probeerde twee keer in de week op bezoek te gaan bij mijn moeder. Probeerde... dat lukte toch niet elke week, ik heb ook mijn gezin, mijn kinderen, mijn zorgen. Bij de aankomst in het rusthuis werden we verwelkomd door de hoofdverpleegkundige Bea. Bea is verpleegkundige en werd de vertrouwenspersoon van mijn moeder. In Ochtendrust noemen ze dat een aandachtspersoon. Gedurende de hele tijd dat mijn moeder verbleef in het rusthuis, ontwikkelde ze een speciale band met Bea. Niet dat het ander personeel geen aandacht had voor haar, dit was anders. Eigenlijk geldt dat ook voor mij, mijn band met Bea is ook anders dan met de andere verpleegkundige in het rusthuis. Het werd snel duidelijk dat mijn moeder haar draai terug vond in het rusthuis. Er waren veel bewoners die Marieke, zo heet mijn moeder vroeger kenden en zo werden vriendschappen van vroeger opnieuw boven gehaald. Ze leek zich snel aan te passen aan het leven in het rusthuis, vooral er zoveel om handen was: knutselen, wandelen,... het leven ging verder. Ik merkte op dat mijn broer minder en minder op bezoek ging bij moeder. Maar Katrijn en ik kwamen – vaak met de kleinkinderen – regelmatig over de vloer. Niet dat moeder de hele dag zat te wachten tot er iemand op bezoek kwam, integendeel. Als er een leuke activiteit was, had ze toch graag dat we even geduld hadden of zelfs meededen. Ze wou er niets van missen. Het leven ging verder.' (Verliefde, Baerten, 2006)

6.3.1 Afscheid van een thuis

Wanneer er plaats is in een rusthuis voor de oudere betekend dit dat hij/zij moet verhuizen. Het verhuizen gaat gepaard met een dubbel gevoel. Enerzijds euforie omdat er plaats is en anderzijds een gevoel van verdriet. Het moment van afscheid is aangebroken voor zowel de oudere als zijn/haar familie. Het afscheid is voor beide zeer zwaar en emotioneel.

Verliefde, Baerten (2006) verwoorden het afscheid als: *"Het is meer dan afscheid van een hoop stenen. Het is het loslaten van het volledig leven dat zich achter die muren afspeelt."*

Er wordt immers afscheid genomen van het huis waar men zo hard heeft voor moeten werken, waar zoveel herinneringen aan vastzitten, waar de kinderen zijn grootgebracht, ... Maar men moet ook afscheid nemen van de gekende omgeving en de sociale contacten die hieraan vastzitten. Vaak wordt de deur gesloten van het ouderlijk huis. Dit wordt gezien als een symbolische daad. Het betekent dat men het verleden achter zich laat en een nieuwe toekomst tegemoet gaat. Voor de oudere is

de verhuis naar een rusthuis een nieuw hoofdstuk in zijn of haar nieuwe leven (Verliefde, Baerten, 2006).

Voor de oudere gaat de verhuis ook gepaard met een gevoel van onzekerheid. Hierdoor gaat de oudere vragen stellen rond het huis. Wat gebeurt er met het huis? Wordt het verhuurd aan andere mensen? Wordt het verkocht? Voor de familie kan het afscheid net zo emotioneel zijn als voor de oudere. Ook voor hen had het huis een sentimentele waarde. Zo kunnen er ook voor hen herinneringen verbonden zijn aan het huis en verliezen ze een plek waar ze zich thuis voelden (Verliefde, Baerten, 2006).

Bij het afscheid nemen van het huis is het belangrijk dat iedereen iets te doen heeft. Bijvoorbeeld nog één keer de trap opgaan, in het lege huis rondstappen, ... Vaak zijn deze laatste momenten de momenten die het krachtigste zijn en die veel betekenis hebben voor de oudere en zijn familie. Zo horen we ook vaak oudere in het rusthuis herinneringen ophalen van hun vroegere huis. Het blijven praten over de verhuis zeer belangrijk zowel voor de oudere als de familie. Het is zo dat ze hun gevoelens kunnen ventileren. (Verliefde, Baerten, 2006).

6.3.2 Het begin van een nieuw leven: De opnamedag

Het afscheid van het huis is net genomen of de oudere wordt alweer verwelkomd in een nieuwe omgeving. De opnamedag is vaak een ingrijpende gebeurtenis voor de oudere en zijn familie.

Voor de nieuwe bewoner is deze dag een nieuwe mijlpaal in zijn of haar leven. Hij/zij heeft voorgoed afscheid genomen van hun vertrouwelijke omgeving en zijn klaar voor een nieuw begin en een nieuw leven. Uit ervaring blijkt de opnamedag voor de oudere een zeer emotionele gebeurtenis is. Sommigen ervaren deze opnamedag als een nare belevenis. Zo heeft de oudere nog geen lijn kunnen trekken achter hun afscheid van hun thuis of het wordt verwelkomd op een nieuwe woonplaats. Anderen hebben het heel moeilijk om de partner achter te laten. Weer anderen hebben een gevoel van angst. Het rusthuis is voor hen een onbekende plaats en er gelden nieuwe gewoontes. De aanpassing is moeilijk voor hen. Sommige bewoners ervaren de opnamedag als iets positief. Ze zijn opgelucht en blij dat ze in het rusthuis mogen intrekken. Vaak wonen deze nieuwe bewoners in bij de kinderen. Vaak voelde ze zich een last.

Voor de familie is deze dag ook een grote gebeurtenis. Vaak hebben ze als familie intensief geleefd naar deze dag. Ook voor hen is dit een hele emotionele gebeurtenis. Uit ervaring heeft de familie het heel moeilijk bij de opname. Ze hebben vaak te maken met een dubieus gevoel. Enerzijds voelen ze zich opgelucht. De dagelijkse zorg wordt overgenomen. Hierdoor moeten ze zich niet meer druk maken over de huishoudelijke taken en is het s'avonds gedaan met piekeren over het feit dat de vader of moeder alleen is. (de Moei, 1992) Anderzijds voelen ze zich schuldig. Zo hebben de ouders zich steeds ontfemd over de opvoeding en de zorg voor de kinderen, maar nu dat de ouders deze zelf nodig hebben keren ze de rug naar hen toe en laten ze de zorg over aan verpleegkundigen en verzorgenden die ze nog niet eens kennen. Voor hen is het heel belangrijk om hun bij de dagelijkse zorg van de

ouder te betrekken. Ook kan de opnamedag een invloed hebben op de rollen binnen de familie. Deze kunnen een drastische verandering ondergaan. Voorbeelden hiervan zijn: Wie gaat de verantwoordelijkheid nemen over de zorg van de moeder? Wie gaat op bezoek komen? (Verliefde, Baerten, 2006) Deze vragen kunnen binnen een familie aanleiding geven tot conflicten. Andere families hebben hier geen probleem mee. Hoe dat een familie hierop reageert, is afhankelijk van de familiebanden die de familieleden onderling hebben. Sommige kinderen kunnen hierdoor hun bezoeken uitstellen en steeds minder komen. Ook voor kleinkinderen is het bezoek aan het rusthuis niet erg aantrekkelijk. Er is geen speelruimte voorzien en men moet er vaak stil zijn. (de Moei, 1992)

Op deze dag krijgen zowel de nieuwe bewoner als de familie veel informatie over het rusthuis zelf. Er wordt dan een rondleiding gegeven in het rusthuis en op de afdeling. Dit zorgt ervoor dat zowel de nieuwe bewoner als de familie vertrouwd geraken met deze nog vreemde plaats. Sommigen vinden het allemaal niet nodig en willen met rust gelaten worden, anderen vinden het weer zeer interessant.

6.3.3 Het rusthuis een invloed op bewoner en familie?

Het is een feit dat ouderen de positie die ze in de maatschappij namen, in veel gevallen in het rusthuis verliezen. Volgens de Moei (1992) heeft het permanente verblijf in een rusthuis een invloed op het gedrag van de bewoner. Zo kan het rusthuis invloed hebben op fysiek, psychisch en sociaal vlak.

Om het verblijf van de bewoner zo aangenaam mogelijk te maken en het contact tussen het personeel, de bewoner en zijn familie te optimaliseren werken verscheidene rusthuizen met aandachtspersonen. (Verliefde, Baerten, 2006)

OP FYSIEK VLAK EN PSYCHISCH VLAK

Alle bewoners in het rusthuis hadden vroeger vaak een huishouden. Zo moest er in huis vaak van alles gebeuren: Van stof af doen tot het wassen van de ramen. Men was altijd druk bezig. Wanneer men niet meer in staat was om het huishouden te doen, liet men hulp komen maar bleef het denkwerk voor de oudere. Hij/zij was nog steeds de baas in eigen huis en regelde het huishouden. Zo moest men rekening houden met de gewoonten en wensen van de oudere. Wanneer de oudere nog thuis woonde was dat het wat hem/haar heel de dag bezig hield. Dit valt allemaal weg wanneer de oudere in een rusthuis wordt opgenomen. Zo is er een serieuze wending in het dagelijks leven van de oudere. Dit kan een grote invloed hebben op het fysieke en psychische welzijn van de oudere. Het niet meer hoeven te denken kan ervoor zorgen dat de oudere passief wordt. Het niet betrokken zijn bij het dagelijks leven kan ervoor zorgen dat de oudere het gevoel krijgt buiten het leven te staan. (de Moei, 1992)

Het permanente verblijf heeft vooral op psychisch vlak zijn invloed. Zo zijn de meeste oudere die in een rusthuis verblijf fysiek minder goed. Doorheen de jaren is hun lichaam afgetakeld en moeten ze nu leren leven met hun beperkte mogelijkheden. Sommigen hebben het hier moeilijk mee en voelen zich terneergeslagen of denken dat het voor hen helemaal niet meer hoeft. Anderen proberen weer zin te geven aan

hun leven ondanks hun beperkingen. Al deze reacties hebben te maken met de persoonlijkheid van de van de oudere, hoe hij/zij geleefd heeft en wie hij/zij geworden is. Zo kan de oudere een optimist zijn die zowel in goede als slechte tijden de positieve kant ziet van het leven. Of iemand die zich vooral richt op de problemen van het leven en verwacht hij/zij steeds het ergste. Is het een gezonde persoon die weinig kans heeft op ziek zijn of juist iemand die snel vatbaar is voor ziektes. Ook worden de oudere geconfronteerd met veel verlies. Zo gaat het leven in een rusthuis vaak gepaard met verlies van erkenning, leven – en werkervaring, maar ook van verlies van zelfstandigheid, gezondheid, mobiliteit en toekomstperspectief. Al deze invloeden kunnen soms leiden tot agressief gedrag bij de bewoner. (de Moei, 1992)

OP SOCIAAL VLAK

Volgens de Moei (1992) heeft het permanent verblijf in een rusthuis ook invloed op de sociale omstandigheden van de oudere. Doordat de oudere woont tussen leeftijdsgenoten is het leven zeer rustig en kalm. Dit kan ervoor zorgen dat het leven veel minder spanning aanbied en het leven saai kan worden. Ook worden ze sneller geconfronteerd met de dood. Het overlijden van familieleden en vrienden is op oudere leeftijd een gebeurtenis waar ze veel in aanraking kunnen mee komen. Dit verlies moet ook verwerkt worden.

Volgens Verliefde, Baerten, (2006) is er vooral op de verandering sociaal vlak zeer opvallend voor de bewoners. Zo zijn er contacten die in het begin van de opname vaak op bezoek kwamen, maar doorheen het verblijf hun bezoeken steeds verminderen. Soms kan het gaan over kinderen die een druk bezet leven hebben of over vroegere burens. Dit kan gevoelens van eenzaamheid en neerslachtigheid opwekken. (de Moei, 1992) Er zijn ook mensen die door weer en wind de oudere komen bezoeken. Het gaat hier vaak over zeer intense en hechte vriendschappen. Ook leert de bewoner nieuwe mensen kennen. Ze creëren een speciale band met de verzorgenden en verpleegkundigen. Zo kunnen de bewoners met de verpleegkundigen een babbeltje doen over koetjes en kalfjes maar ook over serieuze zaken. Maar de bewoner kan ook medebewoners leren kennen. Sommigen gaan andere opzoeken op de kamer om er een babbeltje te doen, anderen willen weer liever alleen zijn op hun kamer. Dit is afhankelijk van de persoonlijkheid van de bewoner. (Verliefde, Baerten, 2006)

Voor de familie is er een serieuze verandering in de communicatie. Ze komen niet naar het rusthuis om de oudere te verzorgen maar om hen een bezoekje te brengen. Voor de oudere is dit contact zeer belangrijk. De familie speelt een belangrijke rol bij de emotionele ondersteuning van de oudere wanneer die een moeilijk moment heeft. Als bewoner wordt men zeker gestimuleerd om hun sociale contacten te behouden zo zijn er in vele rusthuizen cafetaria's waar men terecht kan met de familie, medebewoners en vrienden om gezellig iets te gaan drinken. Ook worden er verschillende activiteiten georganiseerd waar ze kunnen aan deelnemen zodat ze ook andere bewoners leren kennen. Vaak zijn er in rusthuizen geen bezoeken als in ziekenhuizen. Dit maakt de stap om op bezoek te gaan bij de oudere veel gemakkelijker. (Verliefde, Baerten, 2006)

Maar het rusthuis heeft niet alleen een negatieve impact op het leven van zijn bewoners. Er zijn ook positieve aspecten aan het leven in een rusthuis. Zo is het niet

overdreven als ik zou zeggen dat het leven een zeer grote opgave is voor sommige oudere. Dat veel bewoners aan hun leven vol beperkingen inhoud weten te geven, zo doen ze mee aan verschillende activiteiten die in het rusthuis plaatsvinden. Ze beschrijven hun verblijf als een positieve ervaring. Ze zijn blij dat ze in een rusthuis verblijven. Ze voelen zich hier vele beter dan thuis. Hier hoeven ze zich geen zorgen meer te maken over alles en nog wat en kunnen ze genieten van hun oude dag.

6.4 Bewoner en familie aan het woord: Elk hun eigen verhaal

Aan de hand van enkele interviews wil ik stilstaan bij de ervaring en de gevoelens van de bewoner en zijn familie. Vaak wordt er te weinig aandacht aan gegeven. Maar nu wil ik hen aan het woord laten, omdat zij een belangrijke rol spelen voor, tijdens en na elke opname.

Ik heb gekozen om twee verschillen bewoners en hun familie te interviewen. Elk heeft hun eigen verhaal.

6.4.1 Het interview met de familie O.

Het interview met mevr. O.

Een half jaar geleden is mevr. O opgenomen in het rusthuis. Mevr. O is zowel op fysiek als psychisch vlak nog goed. Ik heb haar verschillende malen verzorgd tijdens de ochtendzorg. Mevr. is erg eenzaam. Ze heeft weinig contact met haar medebewoners en gaat steeds alleen eten in haar kamer. Bezoek krijgt ze zeer zelden. Ze heeft volgens de verpleging geen bezoek meer gehad sinds haar opname. Zelfs haar kinderen niet, die aanwezig waren bij haar opname. Door het lekkere eten hier in het rusthuis is mevr. al heel wat kilo's bijgekomen en is een groot deel van haar kleding te klein geworden. Het is dan haar aandachtspersoon die samen met haar kledij gaat kopen, omdat de kinderen niets meer met haar te maken willen hebben. De verpleging vindt het een schrijnende situatie en proberen mevr. bij zoveel mogelijke activiteiten te betrekken. Soms doet ze mee, andere keren weer niet. Het volgende interview wordt gehouden:

Ik: Dag mevr. O. Ik ben Latdamone. Ik zit is mijn laatste jaar verpleegkunde en zou u willen vragen of ik u zou mogen interviewen voor een werkje van school?

Mevr. O.: Dag Latdamone, dat is lang geleden dat ik je nog eens gezien heb.

Ik: Ja, het is een tijdje geleden. Hoe gaat het met u?

Mevr. O.: Alles gaat zijn gewone gangetje hè. Je zou me graag willen interviewen. Wat zou je graag van me willen weten?

Ik: Het interview gaat over uw ervaring en gevoelens voor, tijdens en na de opname. Zou u me hierbij kunnen helpen?

Mevr. O: Zeker dat mijn kind. Wat zou je graag van mij willen weten?

Ik: Wel mevr. O, ik zou graag willen weten hoe u leven er voor het rusthuis eruit zag?

Mevr. O.: Voordat ik hier terecht kwam woonde ik samen met mijn man. We hadden een boerderij waar altijd werk was. Ik was huisvrouw en stond in voor de verzorging van mijn kinderen, terwijl mijn man op het erf werkte. Het was erg zwaar maar we deden het met hart en ziel.

Ik: Had u dan veel dieren op uw boerderij?

Mevr. O.: Ooh ja, we hadden pfff koeien, varkens, kippen, paarden, eenden,...

Ik: dat zijn al wat dieren zeg. Had u toen veel vrije tijd?

Mevr. O.: In de tijd van toen bestond dat nog niet en zeker niet wanneer je een boerderij had. We moesten altijd maar werken en werken. We hadden gewoon geen tijd om te reizen. Buiten op zondag dan was het rustdag en gingen we iedere zondagmorgen naar de kerk. Het is pas enkele jaren geleden dat ik voor de eerste keer de zee heb gezien.

Ik: Vond u dat niet jammer?

Mevr. O.: Wat, dat ik niet veel gereisd heb?

Ik: Ja

Mevr. O.: Neen, eigenlijk niet. Beiden waren mijn man en ik afkomstig uit een boerengezin. We hadden niets anders gekend dan hard werken en dat wilden we ook doorgeven aan onze kinderen.

Ik: En is u dat gelukt?

Mevr. O.: Min of meer. Geen van mijn kinderen had de ambities om boer of boerin te worden maar ze kregen wel de kans om te gaan studeren. We vonden dat erg belangrijk.

Ik: Hoe is uw band nu met uw kinderen?

Mevr. O.: Ik heb weinig tot geen contact meer met mijn kinderen. Het is allemaal gekomen sinds dat ze me hier hebben laten wegwijnen.

Ik: Kunt u me hier meer over vertellen?

Mevr. O.: Natuurlijk dat, Latdamone. Wel, na de dood van mijn man werd het voor mij heel moeilijk om boodschappen te doen, naar de bank of post te gaan, omdat ikzelf niet met de auto kon rijden. Dus moest ik beroep doen op mijn kinderen. Zo kwamen mijn kinderen me om de beurt ophalen om boodschappen te doen. Ze hadden ook spontaan een afspraak gemaakt om me één keer te komen helpen in het huishouden. Dit ging voor enkele jaren heel goed. Het was nadien dat de problemen begonnen. Zo begon ik mijn zoon minder en minder te zien. Hij kwam me minder en minder ophalen om boodschappen te doen en me minder en minder helpen in het huishouden. Ik wou mijn andere kinderen niet lastig vallen en liet het zo maar zijn. Maar er waren ook weken bij dat echt dringend naar de winkel moest en het de beurt was aan mijn zoon. Vaak kwam hij me niet halen dus kon het zijn dat ik mijn twee andere kinderen moest opbellen om samen met mij naar de winkel te gaan. Dat was voor hen beiden niet in goede aarde gevallen en er ontstond ruzie tussen mijn beide dochters en hun oudste broer. Ze verweten hun broer dat hij zich niet aan de gemaakte afspraken hield en zij er steeds voor moesten opdraaien. Ik voelde me erg schuldig en het deed me erg pijn. Ik was de oorzaak van het geruzie tussen hen drie. Omdat ik het niet erger wou maken ging ik opzoek naar een oplossing. Ik heb dan aan mijn kinderen verteld dat ze me niet meer hoefden komen te halen om boodschappen te doen maar dat ik wel graag had dan ze me bleven helpen in het huishouden. Ik heb even het openbaar vervoer gebruikt om mijn boodschappen te doen, maar dat was toch niet al te handig. Toen hoorde ik van een vriendin dat er zoiets bestond als thuishulp en een dienst warme maaltijden. Ik heb beiden diensten gecontacteerd. Thuishulp heeft me verder geholpen op het gebied van het huishouden. En de warme maaltijden zorgden ervoor dat ik elke dag vers eten op mijn bord had liggen. Dit zorgde ervoor dat ik de hulp van mijn kinderen niet meer nodig had. Mijn kinderen waren blij met de oplossing. In plaats van mijn huishouden te doen, kwamen mijn dochters regelmatig op bezoek. Zo kreeg ik ook de kans om mijn schoonzonen en kleinkinderen ook eens te zien. Ik vond het steeds aangenaam wanneer ze op bezoek kwamen.

Ik: Zag u uw zoon nog?

Mevr. O.: Ik begon hem terug meer en meer te zien. Hij liet me weten dat hij het druk had met zijn werk. Ik heb hier ook niet verder op uitgeweken want ik voelde soms de spanning die er tussen mijn kinderen hing wanneer ze samen bij me op bezoek waren.

Ik: Is dit de redenen waarom u contact is verwaterd met uw kinderen?

Mevr. O.: Nee, nee, het strafste van heel het verhaal moet nog komen.

Ik: Vertelt u rustig verder.

Mevr. O.: Waar zat ik weer ergens met mijn verhaal?

Ik: U vertelde me net dat u thuishulp en de dienst warme maaltijden had ingeschakeld.

Mevr. O.: Aha, ik weet het alweer. Nadien ging het weer even beter tussen ons gezin. Dat hielden we enkele maanden vol. Toen ben ik enkele malen gevallen, waarvan ik de laatste keer in het ziekenhuis ben opgenomen. Daar hebben ze me een nieuwe heup geplaatst. De revalidatie die ik moest doorstaan ben ik goed doorheen gelopen en ik mocht naar huis. Eindelijk thuis ging het leven weer zijn gewone gangetje. Ik had nog steeds de hulp van thuishulp en de dienst warme maaltijden. Maar enkele weken nadien was ik uitgegleden in de badkamer en lag ik daar weer op de grond. Mijn kinderen begonnen zich zorgen te maken en begonnen zich te moeien in mijn huishouden. Zo vonden ze dat thuishulp en de dienst warme maaltijden allemaal niet meer nodig waren. Dat het allemaal weggesmeten geld was en dat ik me beter kon plaatsen op de wachtlijst van een rusthuis. Ik was natuurlijk woedend toen ze me dat vertelden. Ik had het gevoel dat ik een last voor hen was, terwijl ik hun hulp niet meer nodig had. Ik had ervoor gezorgd dat ze niet meer naar me moesten omkijken. En wat krijg je dan? Je krijgt zoiets te horen. Stank voor dank noem ik dat. Ik kon nog heel goed voor mezelf zorgen. Allé, dat was toch mijn mening. Maar mijn kinderen zagen het anders. Ze hadden het onderwerp al onderling besproken en kwamen tot de conclusie dat ze me niet meer bekwaam vonden om nog alleen te wonen. Ik kon het volgens hen niet meer alleen onderhouden omdat ik lichamelijk niet meer zo goed was als vroeger. Ze maakte zich zorgen om me omdat ik al ettelijke malen was gevallen. Mijn kinderen konden niet dag en nacht bij me zijn en me in het oog te houden zodat ik niet weer zou vallen. Het kwam er eigenlijk op neer dat ze niet in staat waren om voor mij te zorgen. Alle drie hadden ze het al druk met hun eigen gezinsleven en werk. Wat ik natuurlijk verstond maar ik vond het gewoon rondit belachelijk dat ze me in een rusthuis wouden steken gewoon uit het feit dat ik een paar keer ben gevallen. Ik voelde me juist een klein kind dat niet voor zichzelf kon zorgen.

Ik: Uw kinderen hadden het misschien zo niet bedoeld. Ze deden het misschien uit bezorgdheid?

Mevr. O.: Dat is misschien waar wat je daar zegt, kind. Maar op dat moment dacht ik niet zo. Ik had het gedacht dat ze van me af wilden en dat ik een last was voor hen.

Ik: Is dat misschien de redenen waarom u werd opgenomen?

Mevr. O.: Ja, dat is eigenlijk wel de redenen.

Ik: Als ik het goed begrijp werd volgens u, u opgenomen in het rusthuis omdat uw kinderen van uw af wilden.

Mevr. O.: Daar komt het op neer ja.

Ik: Ok, als u zelf wist dat u nog in staat was om alleen te wonen, waarom hebt u dan beslist om zich te laten opnemen in het rusthuis?

Mevr. O.: Mijn kinderen hebben me gewoonweg gedwongen. Ik had geen keuze. Dus om meer ruzies te voorkomen ben ik uiteindelijk maar ingestemd op hun verzoek.

Ik: Hoe voelde u zich erbij dat uw kinderen deze beslissing hadden genomen?

Mevr. O.: Om eerlijk te zijn deed het me echt pijn. Gewoon het feit dat ze het onderling hadden besproken en me niet betrokken hadden in hun beslissing. Dat was voor mij het ergste. Ze hebben mijn mening gewoon niet gevraagd, terwijl het wel over mij ging (al huilend).

Ik: (wrijf over haar hand om troost te geven) Ik versta dat het zeker niet leuk is om niet mee te beslissen over deze kwestie. Ik versta dat het pijn doet. Gaat het nog om de vragen te beantwoorden anders stoppen we ermee en doen we op een andere keer verder.

Mevr. O.: Toch iemand die me verstaat. Nee, we doen gewoon verder. Het is belangrijk dat anderen ook eens mijn verhaal weten en ik wil je helpen. Er zijn er niet veel die het aandurven om over dit moeilijke onderwerp te beginnen. Het doet me deugd om het eens aan iemand mijn verhaal kwijt te geraken.

Ik: Praten helpt veel.

Mevr. O.: Dat is waar wat je daar zegt mijn kind. Laten we verder doen. Waar waren we gebleven?

Ik: Was het moeilijk om een rusthuis te vinden waar u zich goed bij voelde?

Mevr. O.: Neen, eigenlijk niet. Dit was het eerste rusthuis waar mijn kinderen me hadden opgegeven. Ik ben niet meegekomen om me op de wachtlijst te zetten. Ik was daar niet klaar voor. Dus hebben mijn kinderen dat voor mij gedaan. Tenslotte was het ook hun beslissing dat ik in een rusthuis opgenomen moest worden. Dus moesten ze ook maar een plaats voor me zoeken. Ik hield me er niet echt mee bezig. Voor mij was het eender waar ik terecht kwam. Het zou allemaal toch tegen mijn zin zijn. Het enige wat ik wou was thuis blijven.

Ik: Hebt u lang op de wachtlijst gestaan? En hoe voelde u zich erbij?

Mevr. O.: Ik weet eigenlijk niet hoe lang ik er heb opgestaan omdat ik er zelf niet zo mee bezig was. Mijn kinderen kunnen beter op die vraag beantwoorden dan ikzelf. Het leven ging voor mij zijn gewone gangetje.

Ik: Zou het misschien mogelijk zijn om met één van uw kinderen te praten?

Mevr. O.: Dat weet ik niet. Ze zijn niet zo scheutig als het om mij gaat. Ik heb ze al lang niet meer gezien. Maar je kunt ze altijd proberen te bellen. De sociale dienst heeft hun nummer.

Ik: Vindt u het goed dat ik ook hen interview?

Mevr. O.: Ik heb er geen problemen mee.

Ik: OK, dat is goed. Om verder te gaan met ons interview, Hoe voelde u zich wanneer u te horen kreeg dat er een kamer vrij kwam?

Mevr. O.: Mijn dochter kwam me bezoeken en vertelde me het nieuws. Zelf was ze laaiend enthousiast maar ik kon niet delen in haar vreugde. Ik weet nog dat ik angstig werd. Ik werd binnenkort onttrokken uit een omgeving waar ik meer dan 35 jaar gelukkig heb gewoond. Ik kon het huis niet loslaten. En ik had me er nog niet bij neergelegd bij de gedachte die mijn kinderen hadden. Ik wou er echt niet weg. Ik was echt niet blij dat er plaats was is dit rusthuis. Maar wat moet dat moet.

Ik: Ik kan stellen dat u het heel moeilijk had uw huis te verlaten.

Mevr. O.: Ja, ik had het hier echt moeilijk mee. Zoals je weet woonde ik op een boerderij en had daar mijn hart en ziel aan verloren. Het deed pijn om het weg te doen.

Ik: Wat bedoeld u met "het" weg te doen.

Mevr. O.: Ooh dat is waar, ik heb nog niet verteld.

Ik: Wat verteld?

Mevr. O.: Na de dood van mijn man had ik de boerderij gekregen totdat ikzelf overleed. Dan was het eigendom van mijn kinderen. Mijn kinderen hadden me al verschillende malen duidelijk gemaakt dat ze niet van plan waren om de boerderij te houden en ik had geen keus. Blijven deed ik toch niet. Dus besloten we het te verkopen. Dat was de beste oplossing. Het huis werd verkocht een maand na mijn opname hier in het rusthuis.

Ik: Mag ik vragen wat u deed met het geld van de verkochte boerderij?

Mevr. O.: Tot op de dag van vandaag gebruik ik het geld om mijn maandelijkse factuur te betalen in het rusthuis.

Ik: Hoe reageerde uw kinderen hierop?

Mevr. O.: Ze waren furieus. Ze hadden erop gerekend dat ik het geld zou delen en aan hen zou schenken. Maar dat heb ik niet gedaan. Ik had het geld nodig om de kosten te betalen van het rusthuis. Omdat ik anders niet zou rondkomen. Het geld dat mijn man had, heb ik aan mijn kinderen geschonken. Het ging hier ook om een groot bedrag. Ik dacht dat ik het geld dat het huis me zou opbrengen kon gebruiken om het rusthuis te betalen. Het overige dat ik nog zou hebben zou ik ook schenken aan mijn kinderen. Maar zij waren hier niet mee opgezet. Dit heeft ervoor gezorgd dat mijn kinderen niet meer met me spreken en ik mijn kleinkinderen niet meer zie.

Ik: Oei

Mevr. O.: Ja, fijn is het niet maar zo zie je maar dat geld een familie kan uit een trekken. (al huilend) Ik had nooit gedacht dat, dat bij mij zou gebeuren.

Ik: Gaat het? Moet ik verder gaan of hebt u liever dat ik stop?

Mevr. O.: Ja het gaat mijn kind. Ga maar door.

Ik: Ok, wat waren uw gevoelens en ervaring van de eerste dag dat u hier werd opgenomen?

Mevr. O.: Mm, moeilijke vraag. Ik weet dat ik niet gelukkig was en zo snel mogelijk naar huis wou. Meer kan ik me niet meer van die dag herinneren.

Ik: Was het een moeilijke aanpassing van uw boerderij naar hier?

Mevr. O.: Ja, Men had nu regels waar men aan moet houden zoals op dat uur opstaan, om dat uur eten, alles wordt ook al voorgekauwd voor je. Je moet niets meer doen alleen wachtten op de dood. De dagen gaan hier traag voorbij, maar waar kan ik anders terecht. Mijn geliefde boerderij is verkocht en mijn kinderen willen niet meer met me spreken. Soms denk ik dat ik niet in heb moeten ingaan op de beslissing van mijn kinderen, misschien had ik deze miserie kunnen vermijden. Maar wat is gebeurd is gebeurd. Ik probeer het beste er nu van te maken door af en toe een activiteit mee te doen.

Ik: Wat doet u nog buiten af en toe activiteit te volgen?

Mevr. O.: Ik ben graag op mijn eentje, weet je. Zo ben ik me een beetje bezig met handwerk, boeken lezen en wat tv kijken.

Ik: Ik heb alle informatie dat ik nodig heb.

Mevr. O.: Aa ok, ik vond het een fijne gesprek. Je mag nog eens terug komen.

Ik: Dat ga ik zeker doen. Bedankt voor alles mevr. O.

Mevr. O.: Graag gedaan mijn kind.

Via telefonisch contact maakt de dochter me duidelijk dat ze niet wil deelnemen aan het interview. Dit geldt ook voor de andere twee kinderen van mevr. O.

6.4.2 Het interview met de familie P.

Het interview met mevr. P.

Twee jaar geleden is mevr. P. opgenomen in het rusthuis. Ze is nog heel helder maar op fysiek vlak heeft ze veel problemen. Na een val heeft ze veel moeilijkheden met het stappen. Volgens het personeel zal ze blij zijn met mijn visite en me zeker willen helpen. Zo wordt het volgende interview afgenomen:

Ik: Dag mevr. P, ik ben latdamone en ik zit nu in mijn laatste jaar verpleegkunde. Ik zou u graag willen interviewen voor een werkje van school. Het werkje gaat rond een opnameprocedure in een rusthuis en ik zou graag willen weten hoe uw gevoelens en ervaringen waren voor, tijdens en na de opname, omdat ik het ook belangrijk vind dat de bewoners in het rusthuis ook aan het woord komen.

Mevr. P: Aangename kennismaking Latdamone. Ik denk dat ik u al heb zien rondlopen hier op de afdeling. Je hebt toch al in de verzorging gestaan?

Ik: Ja, dat is waar. Dat hebt u goed onthouden.

Mevr. P: Niets ontgaat dit kopje van me (al lachend). Vertelt het eens wat zou je graag willen weten?

Ik: wel mevr. P, zou u me meer kunnen vertellen hoe uw leven eruit zag voordat u in het rusthuis kwam?

Mevr. P: Wel, ik heb steeds een eigen kruidenierszaak gehad samen met mijn man. Het was hard werken maar ik deed het graag. Zo heb ik heel veel mensen leren kennen. Sommigen zitten ook hier.

Ik: Hoe lang hebt u dit kruidenierszaakje gehad?

Mevr. P: Goh, dat weet ik niet meer. Maar sinds de dood van mijn man heb ik het winkeltje verkocht, omdat ik het zelf niet meer kon onderhouden. Ik heb het geprobeerd. Maar doordat ik van een ladder ben gevallen omdat ik een doos erwten op het schap wou zetten, wist ik dat het niet meer ging. Sindsdien heb ik ook nimmer op een ladder gestaan. Omdat ik wist dat mijn zoon het graag wou overnemen, heb ik het aan hem overgelaten. Natuurlijk had ik het hier moeilijk mee omdat het een winkeltje was dat ik samen met mijn man had opgestart. Ik had er goede herinneringen aan. Maar het was toch niet meer hetzelfde zonder mijn man.

Ik: Hebt u er nu nog spijt van dat u het aan uw zoon hebt gegeven?

Mevr. P: Nee, dat niet. Natuurlijk was het in het begin het wel moeilijk maar ik ben blij dat mijn zoon het winkeltje heeft overgenomen. Zo hoor ik nog veel verhalen van vaste klanten die nu winkelen bij mijn zoon. Het winkeltje blijft goed draaien. Mijn zoon zegt steeds dat het komt doordat het handeldrijven in zijn genen zit (al lachend). Hij doet het erg graag. Ik zie in hem de passie die ik en mijn man toen ook hadden en dat doet me een groot plezier.

Ik: Is het lang geleden dat uw man is gestorven?

Mevr. P: Neen, het is vanaf het moment dat mijn man is gestorven dat ik in het rusthuis zit. Ik mis hem iedere dag, maar ik weet dat ik de moed niet mag laten hangen. Dat zou hij ook niet gewild hebben. Daar zie je hem staan op de foto. Was hij geen knappe man?

Ik: Dat was hij zeker. Als ik het goed begrijp bent u sinds de dood van uw man in het rusthuis? Was dat misschien de redenen waarom u zich hebt laten opnemen in het rusthuis?

Mevr. P.: Neen, dat was zeker niet de reden. We hadden ons beiden eigenlijk opgeschreven om samen in het rusthuis te verblijven, omdat we vonden dat ons huis

wat te groot begon te worden om te onderhouden. Mijn man was niet meer één van de jongste. Hij begon ook lichamelijk wat klachten te krijgen. Zo had hij een hartinfarct gekregen en was hij ook eens een paar keer gevallen. Ook ik sukkelde met mijn gezondheid. Ik was ook niet meer zo lenig als vroeger en kreeg moeilijkheden met het stappen. Hierdoor was het moeilijk voor ons beiden om nog met de auto te rijden, boodschappen te doen, eten te maken,... We wilden ook onze zoon niet lastig vallen omdat hijzelf het heel druk had met zijn zaak. Dus besloten we in samenspraak met onze zoon ons te laten inschrijven in het rusthuis. In diezelfde tijd werd mijn man in het ziekenhuis opgenomen omdat hij een zware longontsteking had opgelopen. Hij is nooit meer uit het ziekenhuis geraakt. Dit gebeurde een week voordat we telefoon kregen dat er plaats was hierin het rusthuis.

Ik: Was het een moeilijke beslissing om te nemen?

Mevr. P.: Mijn man en ik hadden er al veel over gepraat en vonden dat, dat de beste oplossing was voor ons beiden. Dus moeilijk was die beslissing niet. We zouden er ook samen zitten. Dat was toch het plan, maar doordat mijn man zo plots gestorven was veranderde alles.

Ik: Hoe bedoelt u?

Mevr. P.: Mijn man was net gestorven, een week voordat we te horen kregen dat er een kamer voor ons vrij kwam.

Ik: Dat moet een zware klap zijn geweest voor u en uw zoon.

Mevr. P.: Ja, dat was het zeker. Het was ook dat moment dat ik begon te twijfelen aan onze beslissing om ons te laten opnemen in het rusthuis. Ik had het heel moeilijk met het verlies van mijn man. We waren tenslotte al veertig jaar samen en hadden zoveel meegemaakt. Hij was mijn toeverlaat, mijn steun, mijn rots in branding. Als je dan die persoon kwijt geraakt. Dat doet zeer. Zelfs nu, nu dat we over hem bezig zijn mis ik hem. Maar heb sinds mijn verblijf hier in het rusthuis erover kunnen praten met de verpleegsters en heb het kunnen verwerken.

Ik: Om terug te komen op het feit dat u zat te twijfelen over uw beslissing. Wat heeft de doorslag gegeven dat u zich wel hebt laten opnemen?

Mevr. P.: Wel, voordat we het bericht kregen dat ik samen met mijn man een plaats had gekregen in het rusthuis, heb ik nog enkele dagen samen met mijn zoon in ons huis verbleven. Het was dat moment dat ik bij mezelf dacht. Ma F. toch dit huis is veel te groot voor u alleen om te onderhouden. Het was zelf moeilijk om mee twee te onderhouden. Ook had mijn zoon me beloofd zo veel mogelijk te bezoeken. Plus T. zou het niet willen dat je het opgeeft, dus heb ik al mijn moed bijeen geraapt en doorgezet.

Ik: Hebt u het rusthuis ook verwittigt dat u man gestorven was?

Mevr. P.: Ja, dat hadden we gedaan.

Ik: Bracht dit moeilijkheden mee over uw opname?

Mevr. P.: Neen, eigenlijk niet. Zo hadden ze een kamer extra vrij en konden ze iemand anders gelukkig maken.

Ik: Hoe reageerde uw zoon eigenlijk met de beslissing dat u en uw man zich wilden opnemen in een rusthuis?

Mevr. P.: Hij was erg verrast met onze beslissing. Zo hadden we dit al eens ter sprake gebracht. Maar, hij had nooit gedacht dat wij de beslissing zouden nemen. Hij had steeds gedacht dat hij ons zou moeten overtuigen om ooit in een rusthuis te gaan wonen. Omdat hijzelf niet in staat was om voor ons te zorgen. Maar dat was nu even anders. Natuurlijk was hij niet alleen verrast maar was hij blij met de beslissing.

Ik: Was het eigenlijk moeilijk om een rusthuis te vinden waar u en uw man graag in zouden wonen?

Mevr. P.: Ja, samen met onze zoon zijn we op bezoek geweest bij verschillende rusthuizen. We hadden ons ook opgegeven bij enkele van hen, maar het voelde toch niet altijd honderd procent aan. Zo scheelde er altijd wat aan het rusthuis. Zo waren sommigen rusthuizen te ver afgelegen, andere waren niet zo mooi of leek het personeel niet zo vriendelijk. Uiteindelijk had mijn zoon van verschillende mensen gehoord van zijn winkel dat dit rusthuis een goed zou zijn. Ze hadden hem aangeraden om eens te gaan luisteren. Dus hebben we dit ook gedaan.

Ik: Wat was uw eerste indruk van dit rusthuis?

Mevr. P.: Mijn man en ik zijn samen met onze zoon komen kennismaken met het rusthuis. Omdat we toch ook nieuwsgierig waren geworden. De uitleg en de rondleiding gaven ons een goed gevoel. Beiden wisten we dat van al rusthuizen dat we gezien hadden dit het rusthuis was dat aan onze verwachtingen voldeed. We kenden de helft van de bewoners en het was goed bereikbaar voor onze zoon om op bezoek te komen. Deze gaven zeker een meerwaarde.

Ik: Hebt u lang moeten wachten voordat er een kamer vrijkwam?

Mevr. P.: Hoe lang we precies hebben moeten wachten kan ik je niet meer zeggen. Maar ik denk dat we toch een jaar hebben moeten wachten.

Ik: Hoe voelde u wanneer u zich had opgeschreven op de wachtlijst?

Mevr. P.: Eigenlijk voelde het heel gewoon aan. Want we wisten dat er een zeer lange wachtlijst stond voor deze afdeling. In het begin deed het wel raar, omdat we wisten dat er ooit een moment ging komen dat we afscheid moesten nemen van ons huis. Maar die gedachte vervaagde en het leven ging zijn normale gang.

Ik: Hoe voelde u zich toen u het telefoontje kreeg met het bericht dat er een kamer vrij was?

Mevr. P.: Ooh, ik herinner me het alsof het gisteren was dat ik dat telefoontje heb gekregen. Het eerste moment kon ik geen woord uitbrengen. Ik was zo geschokt. Ik had net afscheid genomen van mijn man, maar ik moest nu ook nog eens afscheid nemen van mijn huis. Dat was erg zwaar. Ik weet nog dat ik op dat moment al huilend mijn antwoord gaf dat het goed was. Nadien heb ik direct mijn zoon opgebeld. Hij is direct naar mij gekomen en heeft me getroost. Ik wist niet wat ik moest voelen. Langs de ene kant was ik verdrietig omdat ik moest inpakken en het huis moest achterlaten waar ik zolang heb gewoond, waar mijn zoon is opgegroeid en we zoveel mooie herinneringen aan hebben. Het was ook een huis dat we zelf hadden gebouwd in een omgeving waarvan ik iedereen kenden. Ook heerste er ook een beetje angst in me. Niet alleen dat ik er nu alleen voor stond maar ook dat ik niet wist wat er me te wachten stond. Langs de ene kant opgelucht, omdat er een plaatsje vrij was. Zo had ik al wel mensen opgezocht die woonden in een rusthuis maar dat was toch niet hetzelfde als er zelf echt wonen. Maar mijn zoon en enkele vriendinnen hebben me goed gesteund.

Ik: Wat was het moeilijkste bij het afscheid nemen van uw huis?

Mevr. P.: Wel, latdamone, ik had het moeilijkste om te beslissen wat ik wel of niet zou meepakken om hier in mijn kamertje te zetten. Want bij elk meubelstuk hing er wel een herinnering aan. Zie je die kast daar staan, die heb ik gekregen van mijn moeder als huwelijksgeschenk. Zie je dat tafeltje daar. Die heeft mijn man gemaakt, als verontschuldiging nadat we een "ferme" ruzie hadden. Maar nu heb ik toch een stukje van het huis hier bij me. Waar ik het ook moeilijk mee had was om het huis helemaal leeg te zien en de deur voor de aller laatste keer vast te maken. Dat is een moment dat ik nooit meer ga vergeten. Het is een moment waar ik het verleden heb afgesloten en het nieuwe heb omarmt.

Ik: Hoe reageerde uw zoon op het afscheid van het huis?

Mevr. P.: Mijn zoon had er net zoals ik het heel moeilijk mee. Het is tenslotte het huis waarin hij is opgegroeid. Het is een huis vol herinneringen dat hij moet achterlaten.

Ik: Kunt u de dag waarop u werd opgenomen nog herinneren?

Mevr. P.: Ja, ik kan het me nog levendig herinneren, waarom?

Ik: Hoe hebt u die dag ervaren? Wat waren uw gevoelens toen?

Mevr. P.: Ik weet nog dat ik wat schrik had om te vertrekken. Ik heb mijn zoon gevraagd om eventjes een "toerreke" rond de blok te rijden. Ik was er nog niet klaar voor. Mijn zoon heeft dat ook gedaan. Hij heeft zelfs de kans genomen om me moed in te spreken wat me erg heeft geholpen. Nadien heb ik al mijn moed bijeengeraapt en zijn we naar het rusthuis gegaan. Ik weet nog dat ik een groot verwelkomingcomité had. Het was niet alleen de sociale dienst dat er stond maar ook enkele van mijn oud-klanten. Het overwelmde me wel, maar het deed me deugd dat zoveel mensen moeite hadden gedaan om me goed te ontvangen. Ik werd er helemaal emotioneel van. Ook mijn zoon had het er moeilijk mee met de ontvangst. Hij vertelde me later dat hij toen zijn klap kreeg dat hij nooit meer naar huis kon gaan waar hij is opgegroeid maar dat er anderen zouden wonen. Het gaf me enerzijds een goed gevoel omdat ik wist dat ik er niet alleen zat en altijd een babbeltje kon doen met anderen. Anderzijds voelde ik me ook verdrietig omdat mijn man dit niet meer kon meemaken en ik in een heel nieuw leven zou stappen, niet wetende waar het me zou brengen.

Ik: Was het moeilijk om zich aan te passen naar een leven in een rusthuis?

Mevr. P.: In het begin had ik het er wat moeilijk mee, maar dat is normaal.

Ik: Wat was het moeilijkste?

Mevr. P.: Zo deed het raar dat ze alles al voor jou deden zoals je helpen met opstaan, eten om dat uur, bed opmaken,...

Ik: Voelde u zich hierdoor beperkt in uw mogelijkheden?

Mevr. P.: In het begin had ik dat gevoel, het voelde aan dat zij je werk wilden afnemen, maar ik heb er nu vrede mee genomen. Ik heb zelfs er een bepaalde gedachte over.

Ik: En wat is deze gedachte dan wel?

Mevr. P.: Ik wist dat je die vraag ging stellen, wel latdamone ik laat ze doen (al lachend) zo heb ik meer tijd om naar mijn feuilletons te gaan zien, bij anderen op babbel te gaan en wat activiteiten te volgen hier in het rusthuis.

Ik: Ik hoor dat u zich zeker en vast hier niet verveelt?

Mevr. P.: Neen, ik heb me tot nu toe nog niet verveelt. Zo heb ik deze voormiddag samen met de anderen lekker gekookt en straks spelen ze een film af. Hier is altijd wel iets te doen.

Ik: Wat doet u dan wanneer er geen activiteiten zijn?

Mevr. P.: Ah, dan ga ik op visites bij men medebewoners, kijk ik wat tv, ontvang ikzelf bezoek zoals mijn zoon, hou ik me bezig met lezen van boeken en wat naaiwerk. Je ziet het er is veel te beleven hier in een rusthuis.

Ik: U hebt me net vertelt dat u ook bezoek mag ontvangen. Ontvangt u alleen u zoon of zijn er nog andere mensen uit uw vorige omgeving die u komen bezoeken?

Mevr. P.: Er zit regelmatig wel iemand op mijn kamer. Het zijn niet alleen medebewoners van hier op de afdeling maar ook mijn zoon en vriendinnen komen regelmatig op bezoek.

Ik: Wat bedoelt u met regelmatig?

Mevr. P.: Mijn zoon komt elke avond mij bezoeken samen met zijn vrouw en kinderen. Hij komt me zelfs halen met feestdagen of wanneer ze een dagje naar de zee willen gaan. Ja, mijn zoon zorgt nogal voor mij. Ik prijs me gelukkig met hem

want niet iedereen zou het doen voor zijn ouders. Mijn vriendinnen komen ook regelmatig op visite. Dan houden we lekker een koffieklets. Je weet hoe dat gaat zo vrouwen onder een (al lachend)

Ik: Haha, dat weet ik zeker. Ik heb nog één laatste vraag: Dus ik kan wel denken dat u hier gelukkig bent?

Mevr. P.: Ja, ik ben gelukkig hier. Men kan stellen dat ik liever hier zit dan thuis. Alleen in zo'n groot huis, zou ik waarschijnlijk helemaal wegwijnen.

Ik: Ik wil u bedanken voor de tijd die u hebt vrijgemaakt om mij te ontvangen. Ik heb er erg van genoten om uw verhaal te horen. Het heeft me zeker geholpen. Ooh, ja zou het misschien mogelijk zijn om uw zoon te interviewen?

Mevr. P.: Ik ben blij dat ik je kon helpen en zal het zeker vragen aan mijn zoon.

Het interview met de zoon

Via telefonisch contact laat de afdeling mij weten dat de zoon van mevr. P. graag wil meewerken aan mijn interview en hij op dit moment op bezoek is bij zijn moeder. Hij wil er nu zeker tijd voor maken.

Ik: Dag mr. P. ik ben latdamone.

Mr. P.: Aangename kennismaking, ik ben J. Ik ben de zoon van mevr. P. Zij had me gevraagd dat ik wou meewerken aan een interview over de opnameprocedure van een rusthuis, hoe dat wij dat ervaren hebben. Mijn moeder zegt dat ze haar deel van het verhaal al heeft gedaan en dat het nu mijn beurt is (al lachend).

Ik: Ja uw moeder heeft u goed geïnformeerd. Ik zou u graag willen interviewen voor mijn scriptie. Deze handelt over de opnameprocedure van een rusthuis. Ik zou graag willen weten wat uw ervaring en gevoelens waren voor, tijdens en na de opname van uw moeder. Vaak wordt hier te weinig bij stil gestaan en wordt het vaak vergeten. Wat jammer is, want ook de gevoelens van u en uw moeder spelen een belangrijke rol in dit proces.

Mr. P.: Dat is waar wat je zegt. Ik wil je zeker en vast helpen. Vuur die vragen maar af!

Ik: Ok, laten we eraan beginnen. Hoe was uw moeder voordat ze werd opgenomen in het rusthuis?

Mr. P.: Hm, dat is een moeilijke vraag zeg. Ik weet dat mijn moeder vroeger een zeer actieve vrouw was. Zo speelde ze graag toneel en was ze betrokken bij een lokaal theatergroepje. En ze kon er wat van. Ze straalde echt op het podium. Zo staat ze graag in de belangstelling. (al lachend) Ze is ook een hele lieve moeder geweest. Ze kon vroeger wel streng zijn maar ze was ook rechtvaardig. Ze is een open persoon en staat steeds klaar om anderen te helpen.

Mevr. P.: Jij slijmbal.

Mr. P.: Neen, het is waar wat ik zeg.

Ik: u wordt graag gezien door uw zoon. Is ze sinds haar verblijf hier in het rusthuis volgens u veranderd?

Mr. P.: Nee, niet echt, buiten, de extra rimpels en de extra grijze haren dat ze heeft gekregen is ze geen haar veranderd. (al lachend)

Ik: Uw moeder heeft me verteld dat zij samen met uw vader zelf de beslissing hebben genomen om zich te laten opnemen in het rusthuis. Hoe stond u hier zelf tegenover?

Mr. P.: Ik weet niet wat mijn moeder je heeft verteld maar ik was totaal niet voorbereid om dat te horen. Ik was zeer aangenaam verrast. Ik had steeds gedacht

dat ik degene zou zijn die hen zou moeten overtuigen om naar een rusthuis te gaan, maar dat was nu niet meer nodig. Langs de ene kant was ik opgelucht omdat ik gespaard ben gebleven om hen te moeten overtuigen. Dat zou eerlijk gezegd moeilijk zijn geweest want zowel mijn vader als moeder zijn zo koppig als een ezel (al lachend) maar aan de andere kant was ik ook minder enthousiast omdat ik voor een zware opdracht zou staan, namelijk een geschikt rusthuis voor hen vinden en dat er een moment ging komen dat ik afscheid moest nemen van het huis waarin ik ben opgegroeid. Maar ik was blij dat ze de beslissing hadden genomen, want niemand kon voorspellen wat hierna gebeurde?

Ik: Wat bedoelt u?

Mr. P.: Mijn moeder heeft je vast verteld dat mijn vader overleden is een week voordat we gebeld werden om naar hier te verhuizen. Wel, op dat moment was ik eigenlijk zeer blij dat mijn ouders die beslissing hadden genomen omdat ik niet in staat ben en was om mijn ouders de zorgen te geven die ze nodig hadden. Natuurlijk zag ik dat mijn moeder twijfels begon te hebben over haar beslissing maar deze waren gauw voorbij nadat ik met haar verbleef in het huis en de tijd had om haar te overtuigen.

Ik: Hoe hebt u haar dan kunnen overtuigen?

Mr. P.: Eerst en vooral moet ik je vertellen dat het zeker niet zo eenvoudig was. Maar ik heb verteld dat het huis veel te groot was voor haar alleen. Ikzelf kon haar niet verzorgen, omdat ik met de winkel zit en mijn gezin. Het zou te zwaar voor me zijn geweest. Ook heeft ze het toen zelf ervaren dat het huis te groot was voor haar om te onderhouden. Mijn moeder begreep dit maar ik moest haar beloven dat wanneer ik tijd had haar eventjes kwam bezoeken. En dat deed en doe ik nu nog steeds.

Ik: Hebt u dan nog veel tijd over voor uzelf en uw gezin?

Mr. P.: De bezoeken die ik alleen, samen met mijn gezin of mijn gezin alleen aan mijn moeder brengt neemt niet veel tijd in beslag. We doen het met alle plezier. We zouden niet willen dat ze eenzaam wordt. Mijn kinderen zijn dol op haar en we proberen haar zoveel mogelijk te betrekken in onze activiteiten. Zo nemen we ze mee naar mij thuis om de feestdagen te vieren en wanneer we eens voor een dagje naar de zee gaan. Hierdoor komt ze ook eens buiten.

Ik: Dat is waar. Hoe heeft u de zoektocht naar een geschikt rusthuis beleefd?

Mr. P.: Het was een zware bevalling, om het geschikte rusthuis te vinden. We hadden mijn ouders in alle rusthuizen in de omgeving ingeschreven buiten deze dan. Omdat we dit rusthuis toen in der tijd niet kenden. Maar in al de andere rusthuizen waar we op bezoek waren geweest, scheelde er altijd wel iets. Mijn ouders waren erg kieskeurig, wat me soms op de zenuwen werkten maar kom, ik kon begrijpen hoe belangrijk het was voor hen. Want het waren toch zij die er zouden moeten verblijven en dat voor een zeer lange tijd. Dus moest het rusthuis zeker voldoen aan hun verwachtingen. Maar dat deden ze niet totdat ik van enkele klanten horen dat dit rusthuis zeer goed was aangeschreven en ze me aanraadde om me er eens te gaan informeren.

Ik: Wat was uw eerste reactie van het rusthuis?

Mr. P.: Ik was zeer tevreden over het rusthuis. Het was een rusthuis dat niet ver van mij thuis was en zeer gemakkelijk te bereiken. Dat vond ik toch een belangrijk criterium zeker als ik mijn ouders vaak wou komen bezoeken. Ik zag ook aan de gezichten van mijn ouders dat dit het rusthuis was dat voldeed aan hun verwachtingen. Dat hebben ze me ook verteld nadat we terug in de auto zaten. Dit was het rusthuis waar ze hun jaren wilden verslijten. Dat was voor mij voldoende om te weten dat dit 'het rusthuis' was.

Ik: Wat u voelde u wanneer u wist dat uw ouders op de wachtlijst stond van een rusthuis?

Mr. P.: We hadden ons niet alleen op de wachtlijst gezet voor dit rusthuis maar ook voor enkele anderen. Maar we hoopten allemaal dat we in dit rusthuis terecht zouden kunnen. Natuurlijk vertelden ze ons dat de wachtlijst ook hier zeer lang was. In het begin was dit niet erg. Mijn ouders konden zich nog behelpen maar na de dood van mijn vader begon ik toch wat spanningen te krijgen. Zo hoopte ik dat mijn moeder nu zo snel mogelijk kon opgenomen worden in het rusthuis, omdat ik het moeilijk had mijn moeder alleen te laten in dat grote huis. Zonder mijn vader leek het of mijn moeder helemaal verloren was. Ik wist dat mijn moeder na een tijd zou wegwijnen in het grote huis en dat wou ik voorkomen, maar ik kon haar niet in huis halen. Ik was hier gewoon niet voor in staat. Dus begon de stress wel te komen en duurden het wachtten zo lang. Na een tijd had ik alle hoop opgegeven, totdat ik op een dag mijn moeder aan de lijn had en ze me vertelden dat er plaats was in dit rusthuis.

Ik: Hoe was uw reactie?

Mr. P.: Ik weet nog dat ik in het begin geen woord kon uitbrengen alleen 'allee, dat goed nieuws, zeg.' Pas nadat mijn moeder neerlegde besepte ik het pas. Het was alsof er een gewicht van mijn schouders viel. Er zou gezorgd worden voor mijn moeder. Ze kan gaan wonen waar ze graag wou wonen. Wat ik toen echt voelde is onbeschrijfbaar. Ik was echt opgelucht dat mijn moeder opgenomen kon worden maar ook verdrietig tegelijkertijd omdat het ook bij me opkwam dat het moment van verhuizen daar was en dat het moment van afscheid van mijn ouderlijk huis niet meer ver weg was.

Ik: Was het voor u moeilijk om afscheid te nemen van uw ouderlijk huis?

Mr. P.: Het was zeker niet eenvoudig voor mij om van dat huis afscheid te nemen in tegendeel het was zeer zwaar. Vooral in het begin had ik er het moeilijk mee, omdat ik er een fijne jeugd had gehad en er mooie herinneringen aan vasthingen. Zo was het, het huis waar ik mijn eerste liefjes mee naar huis nam en waar er familiefeesten plaatsvonden. Het huis had echt een sentimentele waarde voor mij. Het was een plaats waar ik altijd terecht kon en waar de deur altijd voor me openstond. Ik kon het moeilijk verwerken dat er andere mensen in het huis zouden gaan wonen en ik er niet meer terecht kon omdat het huis misschien langs de buitenkant wel hetzelfde was, maar dat aan de binnenkant onze herinneringen plaats moesten maken voor nieuwe herinneringen van nieuwe mensen.

Ik: Hoe staat u nu ten opzichte van het huis?

Mr. P.: Nu en dan rij ik er langs en zie ik vreemde mensen uit de voordeur wandelen, maar het doet geen zeer meer. Ik heb me erbij neergelegd met de volgende gedachten: Het huis heeft me mooie herinneringen gegeven die ik nooit meer zal vergeten, maar nu gun ik het nieuwe gezin dat er nu in woont evenveel mooie tijden en herinneringen met het huis dat ikzelf heb gehad. Ik heb ook enkele spullen uit ons huis meegenomen naar het huis waar ik samen met mijn gezin woon. Zo heb ook een stukje mee van mijn fijne jeugd die ik er heb gehad.

Ik: Kunt u de opnamedag van uw moeder nog herinneren?

Mr. P.: Ja, nog een beetje. Waarom?

Ik: Weet u nog wat u toen voelde en hebt ervaren?

Mr. P.: Oei, dat is zo lang geleden, maar ik herinner me nog dat mama me gevraagd had om 'het blokske' rond te rijden omdat ze zo zenuwachtig was. Ook was er veel volk aanwezig bij de opname van mijn moeder. Er waren toen oud-klanten van mijn moeder erbij en ook de sociale dienst. Ik weet nog dat dit verwelkomingcomité me

even hard had overweldigd als mijn moeder. Ik had het gewoon niet verwacht. Ik heb zelfs enkele tranen laten vloeien. Niet erg mannelijk hé (al lachend).

Ik: Haha, daar spreek ik me niet over uit. Ik heb nu nog één laatste vraag voor u.

Mr. P.: Zeg het is.

Ik: Zou u zichzelf later inschrijven in een rusthuis?

Mr. P.: Als ik zie hoe goed mijn moeder er zich amuseert zou ik het zeker doen.

Maar, ja wie zegt dat er tegen dan nog rusthuizen zijn.

Ik: Ik wil u bedanken voor de tijd die u me hebt gegeven. Het was echt de moeite waard om naar u te luisteren.

Mr. P.: Geen dank, ik deed het met alles plezier. Ik hoop dat je wat wijzer bent geworden van mijn verhaal.

7. Het financiële aspect

Het is algemeen geweten dat rusthuizen niet goedkoop zijn. In het rusthuis WZC Sint Jozef moeten de bewoners maandelijks een bedrag tussen de 1350 euro tot 1600 euro betalen. De dagprijzen van zowel het WZC Sint Jozef als van het RVT Ter Vest en Rustoord Het Vlasland worden van dichtbij bekeken. Wat is nu het verschil tussen de prijzen van een privé en OCMW rusthuis.

Sommigen bewoners hebben genoeg spaarcenten bijeen om dit maandelijks zelf te betalen, maar dit geldt niet voor iedereen. Volgens de Gezinsbond (2002) is dit te wijten aan twee oorzaken enerzijds zijn de pensioenen niet meer aangepast aan de stijgende welvaart, anderzijds stijgen de dagprijzen in de rusthuizen sneller dan het pensioen.

Het financiële aspect speelt ook een belangrijke rol binnen de keuze van een rusthuis. Voor deze informatie ben ik te rade gegaan bij het WZC Ten Hove te Mol.

7.1 De dagprijs

De bewoner betaalt de huisvestigingsdagprijs. Dit bedrag valt tussen de 37 euro per dag tot 55 euro per dag. Binnen deze dagprijs zit er de huisvesting, verlichting, verwarming, maaltijden, dieetvoeding, drank (tijdens de maaltijden), verzorging, onderhoud van de kamer, bedlinnen en de persoonlijke was. De volgende onderwerpen zijn niet inbegrepen tot de dagprijs: De dokterskosten, medicatie en incontinentiemateriaal, kinesitherapeut, kaper, pedicure, telefoon en tv, droogkuis (Seniorennet, 2007). Wat er in deze dagprijs is inbegrepen is afhankelijk van rusthuis tot rusthuis. Vaak vindt men in het huishoudelijk reglement welke dienstverlening in de dagprijs is inbegrepen en welke men als supplement moet betalen (Vastiau, Verlinden, 2006).

De dagprijzen van de drie verschillende rusthuizen worden hier blootgelegd en besproken.

HET WOON EN – ZORGCENTRUM SINT JOZEF (WIEKEVORST)

In het WZC Sint Jozef bedraagt de dagprijs voor een verblijf in een eenpersoonskamer 44 euro, voor een tweepersoonskamer 37,07 euro, voor een echtparenkamer 60,42 euro en voor een echtparenluxekamer 73 euro. In deze dagprijs zijn de volgende dienstverleningen inbegrepen: Verblijf, maaltijden (ook dieet – en sondevoeding), drank, dagelijks onderhoud van de kamer, bedlinnen, animatieactiviteiten, verzorging (verpleging, ergotherapie), kinesitherapie (enkel voor RVT-bewoners), incontinentiemateriaal, brandverzekering en verzekering burgerlijke aansprakelijkheid. Volgende dienstverleningen zijn niet inbegrepen in de dagprijs: Opleg dokterskosten, medicatie, bijkomende kameraccommodatie (tv, telefoon) , waskosten van het persoonlijke linnen, haar – en voetverzorging, kinesitherapie (inbegrepen voor RVT-bewoners).(WZC Sint Jozef Wiekevorst)

RUSTOORD VLASPAND (WESTERLO)

Het rustoord Vlasvand werkt met flatjes dus de prijzen zijn moeilijk vergelijkbaar met de andere rusthuizen. Het bedrag dat men per dag betaald is ook afhankelijk van het type woongelegenheden. Zo betaalt men 45,48 euro per dag voor een eenpersoonsflat, 54,46 euro voor een tweepersonenflat bezet door één persoon, 36,50 euro voor een tweepersonenflat voor twee personen en 41,12 euro per dag voor een eenpersoonskamer op de dementerende afdeling. Deze dagprijs dekt alle kosten voor huisvesting, huishoudelijke en gezinsverzorging, verpleging en het incontinentiemateriaal. Ook alle maaltijden en middagdrank behoren tot deze prijs. Abonnementskosten voor de telefoon en de tv zijn hier ook inbegrepen alsook de kosten van alle animatie en begeleide activiteiten binnen het rustoord en de tijdschriften en kranten die men terug kan vinden in het salon. Andere dienstverleningen zoals medische, paramedische en farmaceutische verstrekkingen zijn niet inbegrepen in de dagprijs. Alsook haar – en voetverzorging, wassen van persoonlijke kledij, uitgaande telefoongesprekken en eventuele kosten voor activiteiten buiten het rustoord zijn niet inbegrepen. (Rustoord Vlasvand, Westerlo)

RUSTOORD – RUST EN – VERZORGINGSTEHUIS TER VEST (BALEN)

In het Rustoord Ter Vest is de dagprijs afhankelijk of men inwoner is van de gemeente Balen of niet. Deze dagprijs kan gewijzigd worden door de raad van het OCMW. Zo betalen inwoners van de gemeente Balen per bewoner 37,39 euro per dag voor een kamer en betaald een echtpaar wonende te Balen 56,08 euro per dag. Terwijl niet-inwoners van deze gemeente per bewoner 41,77 euro per dag betaald voor een kamer en een echtpaar 62,65 euro per dag. In deze dagprijs zijn volgende kosten inbegrepen: Huur van een kamer, dagelijkse verzorging en incontinentiemateriaal, was, strijk en klein verstelwerk. Volgende kosten zijn niet inbegrepen in de dagprijs en worden als bijkomende kosten aangerekend: medische, paramedische en farmaceutische verstrekkingen, kabeltelevisie, telefoon, pedicure en kapster, droogkuiswas en zakgeld. Voor RVT bewoners zijn de prestaties kinesithérapie inbegrepen in de dagprijs. Dit geldt ook voor de pedicure. (Rustoord Ter Vest, OCMW Balen)

7.2 De zorgverzekering

Rochtus, Schalenborg, Cassier, Vicca (2007) beschrijven de zorgverzekering als volgt: *‘Deze zorgverzekering heeft als de bedoeling tegemoet te komen in de niet – medische kosten van zeer zwaar zorgbehoevende personen thuis of in een rusthuis.’*

Iedere Vlaming, ouder dan 25 jaar, moet zich verplicht aansluiten bij de Zorgkas. Elke aangesloten moet jaarlijks een bijdrage betalen voor 30 april. Deze bijdrage is vastgelegd op 10 euro voor de rechthebbende met verhoogde tegemoetkoming voor geneeskundige verstrekkingen en 25 euro voor de andere personen. Wanneer men dit bedrag niet kan betalen of onvolledig betaald dan wordt hij/zij geschorst. Dit houdt in dat men geschorst is voor de opeenvolgende tegemoetkoming en een administratieve boete met de achterstallige betaling er bovenop moet betalen. (Rochtus, Schalenborg, Cassier, Vicca, 2007)

Zoals eerder vermeld is de zorgverzekering bedoeld om tegemoet te komen aan ouderen of gehandicapten en zieken die zwaar zorgbehoevend zijn. Een deel van de niet – medische kosten worden door de zorgverzekering voor een deel gedekt. Dit geldt voor personen die thuis verzorgd worden of in een rusthuis. Zo heeft men twee soorten in de zorgverzekering. Men heeft de mantel – en thuiszorgpremie die momenteel 115 euro bedraagt en men heeft de residentiële premie die 125 euro bedraagt. Ik ga het hier beperken bij de residentiële premie. Ouderen die verblijven in een rusthuis hebben hier recht op. Een voorwaarde is dat ze moeten verblijven in een erkend rusthuis maar ook gelijkgestelde rusthuizen komen in aanmerking. Natuurlijk moet de bewoner ook zwaar zorgbehoevend zijn. Hiervoor moet men een attest hebben dat bewijst dat de persoon zwaar zorgbehoevend is. Dit wordt bewezen door de KATZschaal. Wanneer men in een rusthuis verblijft, betekent dit dat men een attest moet hebben van hun verblijf in het rusthuis. (Rochtus, Schalenborg, Cassier, Vicca, 2007)

Uit mijn praktijkervaring blijkt dat de aanvraag voor de zorgverzekering in het computerprogramma IRIS zit. Deze kan men met de volledige gegevens en het verplichte verblijfsattest van de bewoner afprinten. In samenspraak met de familie of bewoner worden de anderen gegevens ingevuld en ondertekend. Daarna wordt deze ingediend bij de zorgkas waar de bewoner lid van is. Wanneer de beslissing positief is wordt de eerste 125 euro betaald na vier maanden. Beginnend vanaf de eerste opeenvolgende maand na de aanvraagdatum.

7.4 Tussenkost van het OCMW

Wanneer de oudere niet in staat is om de maandelijkse factuur te betalen van het rusthuis, kan het OCMW bijspringen. Deze tussenkost wordt ook borgstelling genoemd en is afhankelijk van een financieel onderzoek dat door het OCMW wordt uitgevoerd. Hierbij is het OCMW wettelijk verplicht om langs te gaan bij de familie die gebonden is aan de onderhoudsplicht. (Joke Huysmans, 2009) Wanneer de familie niet spontaan bijbetaalt, kan het OCMW van de gemeente dat bedrag opvorderen bij de kinderen. Maar die onderhoudsplicht bestaat niet in alle gemeentes en het komt nu nog maar weinig voor, volgens Vastiau (Loncin, 2007).

Het is een fabeltje wanneer men denkt dat het OCMW enkel tussenkomt bij een oudere die in een OCMW rusthuis verblijft. Het OCMW komt er ook tussen wanneer een oudere verblijft in een privérusthuis. Maar dit is niet altijd geweten.

DE ONDERHOUDSPlicht

De wet definieert de onderhoudsplicht als volgt: *‘Als je vader, moeder of echtgenote opgenomen wordt in een rusthuis en het OCMW tussenkomt in de verblijfkosten, bestaat er een wettelijke onderhoudsplicht. Vanuit het Belgische rechtssysteem zijn echtgenoten elkaar hulp en bijstand verplicht. Tussen ouders, kinderen, en verdere bloedverwanten is een wettelijk recht en plicht tot alimentatie.’* (Joke Huysmans, 2009)

Uit bovenstaande definitie kan men afleiden dat de echtgenoten en kinderen wettelijk onderhoudsplichtig zijn. Dit betekent dat het OCMW aan de echtgenoten en kinderen de verblijfskosten moet terugvragen. Kleinkinderen kunnen ook onderhoudsplichtig zijn maar deze is uit vrije keuze. Broers en zussen komen hier niet in aanmerking voor. (Joke Huysmans, 2009)

Aan de hand van onderstaande billijkheidsredenen kan het OCMW beslissen of dat de persoon onderhoudsplichtig is of niet (Gezinsbond, 2002):

- Jarenlange verbreking van het contact tussen ouders en kinderen.
- Financiële lasten van de onderhoudsplichtige.
- Slechte relatie tussen begunstigde en onderhoudsplichtige.
- Gezondheidstoestand onderhoudsplichtige zelf of van gezinslid.
- Reeds betalen van een terugvordering.
- Verspilling door begunstigde.
- Weigering van hulp door begunstigde.

Deze billijkheidsredenen zijn niet bindend en worden eerder als richtlijnen beschouwd. Dit betekent dat elk OCMW zelf mag uitmaken of hij deze billijkheidsredenen invoert voor het niet toepassen van de billijkheidsredenen.

De meeste familieleden nemen de onderhoudsplicht spontaan op zich. Ze betalen zonder veel te klagen het verschil tussen het inkomen en de maandfactuur van de oudere in het rusthuis. (Loncin, 2007) Deze bijdragen zijn wettelijk bepaald op basis van het netto-inkomen van twee jaar geleden van de onderhoudsplichtige. Dit wordt opgevraagd via de belastingsbrief. Wanneer het inkomen kleiner is dan 20 335, 60 euro op jaarbasis wordt er geen bijdrage gevraagd. Valt het inkomen boven het grensbedrag dan moet men betalen. Het OCMW maakt gebruik van een wettelijk opgelegde schaal waarbij de bedragen afhankelijk zijn van de personen ten laste van de oudere. (zie bijlage 2) (Joke Huysmans, 2009) Dit betekent dat de onderhoudsplichtige nooit meer dan het kinddeel moet betalen of bijleggen. Bijvoorbeeld, de mama heeft zeven kinderen, als kind moet je dan slechts een zevende van die opleg betalen (Loncin, 2007). Indien men niet aan deze onderhoudsplicht kan voldoen moet dit besproken worden met de maatschappelijk werkster of sociaal verpleegkundige. Zij stelt een sociaal verslag op en brengt het dossier voor aan het sociaal comité. (Joke Huysmans, 2009)

De bijdragen die de onderhoudsplichtige moet betalen wordt jaarlijks herzien maar ook wanneer er wijzingen zijn binnen de financiële en de familiale situatie. Een leuk weetje is dat deze onderhoudsplicht voor 80 % aftrekbaar is van de belastingen. (Joke Huysmans, 2009)

DE BORGSTELLING

Als men beschikt over voldoende eigen middelen om de verblijfskost zelf te betalen zal het OCMW niet tussenkomen bij het betalen van de verblijfsfactuur. Er zijn twee verschillende manieren waar men deze afspraak kan vastleggen (Joke Huysmans, 2009):

- Een akte van borgtocht: Hier is er nooit een tussenkomst van het OCMW en dient er geen financieel onderzoek te gebeuren.
- Een verklaring op eer: Deze verklaring zorgt ervoor dat men een bekendmaking geeft van de eigen middelen en er wordt een onderzoek gedaan naar spaargelden en eigendom. Wanneer het spaargeld is opgebruikt en de eigen middelen onvoldoende zijn om de kosten te betalen is er een tussenkomst van het OCMW mogelijk. En moet er een financieel onderzoek gebeuren door de maatschappelijke werkster of sociaal verpleegkundige.

Beide documenten moeten ondertekend worden door de bewoner(ster) of de wettelijke vertegenwoordiger of de familie. (Joke Huysmans, 2009)

Als men over onvoldoende eigen middelen beschikt om de verblijfskosten van het rusthuis te betalen, zal het OCMW een financieel onderzoek uitvoeren om uit te maken of ze een tussenkomst willen verlenen in het betalen van de verblijfskosten. Als dit financieel onderzoek aantoont dat men niet over genoeg middelen beschikt om de verblijfskosten te betalen gaat men als OCMW een borg afleveren. Wanneer deze borgstelling om een eigendom gaat, gaat men een hypotheek op dat eigendom leggen. (Joke Huysmans, 2009)

Wanneer het OCMW zijn tussenkomst verleend betekend dit dat volgende dienstverleningen zijn inbegrepen (Joke Huysmans, 2009):

- De dagprijs: Deze is goedgekeurd door het ministerie van economische zaken.
- Het noodzakelijke incontinentiemateriaal: Deze worden betaald wanneer deze niet inbegrepen zijn in de dagprijs. Ze kunnen gestaafd worden aan de hand van een factuur.
- De persoonlijke waskosten: Deze worden betaald wanneer deze ook niet in de dagprijs inbegrepen zit. Deze moeten ook gestaafd worden met een factuur.
- Een maandelijks zakgeld: Dit bedrag is wettelijk vastgelegd. Momenteel bedraagt het zakgeld 84, 65 euro per maand.
- Medicatie op voorschrift van een arts.
- De basisbijdragen die men moet betalen als lid van een ziekenfonds.
- De jaarlijkse bijdrage voor de zorgverzekering.
- De ambulancekosten en hospitalisatiekosten die er eventueel kunnen zijn.
- De kosten die men heeft wanneer men op consultatie gaat bij een gespecialiseerde arts of huisarts. Dit moet gestaafd worden aan de hand van een medisch getuigschrift.
- De begrafeniskosten.

HET ZAKGELD

Het zakgeld is wettelijk bepaald en bedraagt 84, 65 euro per maand. Maar slecht een kleine hoeveelheid inwoners krijgt het. Alleen oudere die een tussenkomst hebben van het OCMW hebben recht op het zakgeld. Dit zakgeld hoort tot de bewoner toe. Indien de oudere dementteert, komt het op een rekening die mee beheerd wordt door een vertrouwenspersoon. Hij/zij mag het geld dan uit vrije keuze uitbesteden. Maar het mag niet gebruikt worden om de zorg van de bewoner te betalen. Dit betekent dat rusthuisbewoners die niet ondersteund worden door het OCMW en maar net hun

verblijfsfactuur kunnen betalen soms minder zakgeld hebben of zelf geen krijgen. In bijlage 3 staat informatie waarvoor het zakgeld niet voor dient. (Joke Huysmans, 2009)

In de praktijk ziet de tussenkomst van het OCMW er als volgt uit:

HET WOON EN – ZORGCENTRUM TEN HOVE (MOL)

Binnen het WZC Ten Hove wordt er bij opname steeds gevraagd naar de financiële situatie van de nieuwe bewoner. Hierbij is het belangrijk dat de nieuwe bewoner eerlijk is over zijn inkomsten en goederen zoals het pensioen, de spaarcenten en de eigendommen. Door middel van een financieel onderzoek worden de bovenvermelde inkomsten en goederen onderzocht.

Bij de opname in het WZC is het mogelijk dat men op financieel vlak nieuwe bewoners krijgt die toekomen met hun eigen middelen maar ook nieuwe bewoners die niet toekomen. In beide situaties moet men verschillend handelen. Wanneer een nieuwe bewoner toekomt met zijn eigen middelen wordt er gevraagd om een akte van borgtocht of een verklaring op eer te ondertekenen. De volgende informatie wordt aan de nieuwe bewoner en zijn familie duidelijk gemaakt: *Met deze documenten vraagt met toestemming om inzage te hebben in hun financiële situatie. Wanneer men de akte van borgtocht ondertekend wilt men niet dat het OCMW inzage krijgt in hun financiële situatie. Dit is zeker hun recht. Maar dit betekent ook dat het OCMW er nooit gaat tussenkomen. Het is een definitieve beslissing die niet ongedaan gemaakt kan worden. Maar men kan ook een verklaring van eer ondertekenen. Als men dit document ondertekend zullen de nieuwe bewoner en familie ervoor zorgen dat ze de verblijfskosten betalen tot dat hun eigen middelen op zijn. Indien die middelen zijn opgebruikt kan men de hulp van het OCMW inroepen. Dit betekent wel dat er op dat moment een financieel onderzoek gehouden word. Vaak houden de meeste het op safe en ondertekenen de verklaring op eer. Wanneer de bewoner niet toekomt met zijn eigen middelen moet men het volgende vertellen: Een financieel onderzoek noodzakelijk is. Zo maken ze aanspraak op een tussenkomst van het OCMW. Nadien wordt er een sociaal verslag opgemaakt waarin men de financiële situatie omschrijft. Het opgemaakte verslag en het dossier worden beiden voorgelegd aan het sociaal comité. Zij beslissen of men in aanmerking komt of niet. Wanneer het OCMW besloten heeft om bij te springen is het belangrijk dat de oudere zijn inkomsten afstaat aan het OCMW. Dit is een wettelijke verplichting, omdat deze inkomsten worden gebruikt om de verblijfskost te betalen. Het is ook belangrijk dat we deze personen meer uitleg geven over de onderhoudsplicht. Zo moet men hen duidelijk maken dat men van de kinderen of echtgenotes tussenkomst vraagt en dit wettelijk verplicht is. Maar dit kan alleen als ze over een voldoende hoog inkomen beschikken. Dit betekent dat ook bij hen een financieel onderzoek gebeurt. De kinderen zullen nooit meer moeten betalen dan hun kinddeel. Maar de meeste bewoners in het WZC Ten Hove komen toe met hun eigen middelen. Het zijn maar een handvol bewoners waarbij er een tussenkomst is van het OCMW. Binnen het WZC Ten Hove zijn er 6 bewoners die een tussenkomst hebben van het OCMW. (Joke Huysmans, 2009)*

Volgens de standaardprocedure vraagt het WZC Ten Hove niet alleen de zorgverzekering aan maar ook de tegemoetkoming aan bejaarden. Deze

tegemoetkoming wordt toegekend aan ouderen die ouder zijn dan 65 en een verminderde graad van zelfredzaamheid hebben. De tegemoetkoming is een bijstandsuitkering en is dus bedoeld voor ouderen die niet toekomen met hun eigen financiële middelen om hun verblijf in het rusthuis te betalen. Deze bijstandsuitkering is steeds afhankelijk van een inkomensonderzoek. Met deze tegemoetkoming wil men ouderen die een hoge graad van zelfredzaamheid hebben vergoeden voor de meerkost. Om deze graad van zelfredzaamheid te meten wordt er gebruik gemaakt van een bepaalde schaal. Deze schaal wordt afgenomen door de arts. Hierbij houdt hij rekening met het vermogen om zich te verplaatsen, om zelf eten te maken en voor te bereiden, om zichzelf te wassen en te kleden, ... Voor elk criterium wordt er een punt gescoord van 0 (geen moeilijkheden) tot en met 3 (onmogelijk zonder hulp van derden). Al deze punten worden opgeteld. Wanneer men minstens zeven punten scoort heeft de persoon recht op de tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden. Het bedrag van deze tegemoetkoming is afhankelijk van de graad van zelfredzaamheid en hun inkomen. Het bedrag wordt maandelijks uitbetaald aan de oudere. De aanvraag van deze tegemoetkoming gebeurt volledig elektronisch. (Joke Huysmans, 2009)

Het is net door de zorgverzekering en de tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden op het pensioen en spaarcenten van de bewoner dat de meeste hun verblijfskosten maandelijks kunnen betalen. (Joke Huysmans, 2009)

DE ONDERHOUDSPLICHT

In de praktijk is er veel contradictie betreffende de onderhoudsplicht. Sommige zijn pro de onderhoudsplicht terwijl andere contra zijn. Ieder heeft er zijn eigen mening over. De Gezinsbond is een organisatie die voor de onderhoudsplicht is. Dit zijn hun argumenten (Gezinsbond, 2002): *“De onderhoudsplicht een familiale solidariteit. Het is een waarde binnen gezin en familie. De familiale solidariteit is gebaseerd op een wederzijds respect voor elkaar. Een mens heeft immers respect van anderen nodig om zichzelf te zijn. De familiale verbondenheid maakt dat leden van het gezin of van de familie spontaan zorg voor elkaar opnemen. Deze zorg kan bestaan uit enerzijds het persoonlijk opnemen van de zorgtaak of anderzijds tussen komen in de financiële last van de uitbestede zorg. Om die reden is zijn wij dan ook in beginsel voorstander om de onderhoudsplicht van kinderen voor hun ouders in een rusthuis te behouden. De Gezinsbond streeft ernaar om een vergelijkbare solidariteit te behouden tussen kinderen wiens ouders in het rusthuis verblijven en kinderen die spontaan hulp bieden aan hun zorgbehoevende ouders niet met financiële hulp maar via de thuiszorg. Naast deze principiehouding omwille van de familiale solidariteit als waarde binnen gezin en familie wijzen nog een aantal andere argumenten in de richting van het behoud van de onderhoudsplicht: behoud van spontane solidariteit tussen kinderen en ouders en behoud van spontane aanwending spaarcenten door niet-behoefte ouders teneinde het kostenplaatje voor de gemeenschap te behoeden voor ontsporing, behoud van controlefunctie door onderhoudsplichtige kinderen op prijskaartje van rusthuis, afschaffing van onderhoudsplicht wentelt kosten af op verkeerd niveau van algemene solidariteit, namelijk gemeentelijk niveau in plaats van federaal.”* (Gezinsbond, 2002)

“Voor de oudere is de opname in een rusthuis meestal een emotioneel erg belastende aangelegenheid: De opname gebeurt op een ogenblik dat men zijn

fysische zelfredzaamheid aan het verliezen is en gaat gepaard met het tegen wil en dank verlaten van de oude vertrouwde woning. Iemand op dat ogenblik ook opzadelen met het statuut van een bedelaar die "uit de handen moet eten" van de eigenkinderen, is erover. In de 21ste eeuw kan dat niet meer." (ABVV – Senioren, 2007) De uitspraak geeft duidelijk weer dat de ABVV – Senioren niet eens is met de Gezinsbond. In tegendeel. Zij willen door volgende argumenten streven naar een afschaffing van de onderhoudsplicht: "Het gaat niet over familiale solidariteit. We mogen niet vergeten dat de onderhoudsplicht ingesteld werd omdat veel OCMW's financiële problemen hadden door de bijpassing van mensen met een te gering pensioen. De "familiale solidariteit" werd er achteraf bij gesleurd omdat men een middel nodig had om dit OCMW-probleem "verkoopbaar" te maken. Vervolgens moeten we ons ook vragen stellen bij een familiale solidariteit die de oudere "tegen wil en dank" opgedrongen wordt. De ouderen van wie de kinderen aangesproken worden denken eerder in termen van vernedering. Ze zijn beschaamd omdat ze ook nog eens hun financiële zelfredzaamheid verliezen en er ongewild de aanleiding toe zijn dat boven hun hoofd de gelden van hun eigen kinderen opgevorderd worden. Soms merken ze ook dat die gedwongen solidariteit aanleiding geeft tot familiale ruzies. En dat uitgerekend op een ogenblik dat ze meer dan ooit behoefte hebben aan emotionele en morele familiale solidariteit. Onderhoudsplicht beknot in veel gevallen de kans op een ... troostrijke familie. In de onderhoudsplicht zit naar de oudere toe een impliciete boodschap: "de inspanningen die je in je leven gedaan hebt, waren te gering om recht te hebben op financiële zelfredzaamheid". Veelal betreft het even wel mensen die vanaf hun veertien jaar gingen werken en afdrachten deden voor de sociale zekerheid. Boven op de vernedering voelen ze zich dan ook onrechtvaardig behandeld. De arme ouderen die verplicht worden om hun zelfrespect ondergeschikt te maken aan de opgelegde vernederende onderhoudsplicht, zijn nochtans geen tegenstanders van familiale solidariteit. Zij leggen het alleen anders uit. Zij hopen dat hun eigen kinderen gelijke kansen krijgen – precies zoals de kinderen van rijke ouders – om op hun beurt al hun financiële mogelijkheden ten volle aan te wenden voor de kleinkindgeneratie. Vandaag de dag is het overigens ook de vraag hoe je het begrip "familie" afbakent. Geldt voor de schoonzoon ook dat het nu zijn beurt is om iets terug te doen? En wat doe je met de stiefvader, het natuurlijk kind, het homokoppel, de nieuw samengestelde gezinnen, de halfzuster, het adoptiekind en de ongehuwde kinderloze, om nog te zwijgen over situaties waarbij mensen helemaal geen familie meer hebben, een kind dat aan de andere kant van de wereld woont of relaties die al decennia hopeloos stuk zijn? We zijn trouwens ook nog aan het evolueren naar een situatie waarbij de onderhoudsplicht een aangelegenheid wordt waarbij het betrokken kind een jonggepensioneerde is die met zijn pensioentje betaald voor een oudgepensioneerde. De onrechtvaardigheid van de onderhoudsplicht komt ook goed tot uiting, wanneer je deze stelt tegenover het erfenisrecht. Wie arme ouders heeft, heeft enkel plichten: hij moet ze onderhouden. Wie rijke ouders heeft, heeft enkel rechten: hij mag erven. Anders gezegd: onderhoudsplicht is een soort belasting op het hebben van arme ouders. Een fout die in deze materie veel gemaakt wordt is het beperken van het probleem tot het aantal mensen dat daadwerkelijk van onderhoudsplicht afhankelijk gemaakt wordt. Het probleem van de onderhoudsplicht raakt veel meer mensen. De gepensioneerde die zijn eerste pensioen in handen krijgt en vaststelt dat het bedrag te klein is voor een rusthuisopname, wordt eveneens met het probleem geconfronteerd. Hij vraagt zich af waar hij over 20 jaar zal terecht komen. Zal ik ook tot de bedelstaf veroordeeld worden? En elk jaar verder doet die

onzekerheid meer pijn. Wie op zijn 60ste met pensioen gaat en op zijn 80ste thuis sterft heeft op die manier gedurende 25 % van zijn leven last gehad van de onderhoudsplicht, zonder dat hij in de statistieken voorkomt. We mogen gerust stellen dat - als elf procent van de senioren duidelijk last heeft van depressies - de onderhoudsplicht ook hier een rol speelt in het ondergraven van een "gelukkige oude dag". Het vasthouden aan de familiale solidariteit wordt in termen van "geluk" duur betaald. Erger nog: mensen die de onderhoudsplicht willen ontlopen proberen ook thuis te blijven als het niet meer verantwoord is. Het leidt tot ongevallen die evenmin voorkomen in statistieken die de onderhoudsplicht in kaart brengen. De ongerijmdheid van de onderhoudsplicht groeit nog als we vaststellen dat de OCMW's van ondertussen 18 Vlaamse gemeenten de onderhoudsplicht afschaften. Andere progressieve gemeenten zouden wel graag meedoen maar zien zich voor onoverkomelijke financiële problemen geplaagd. Onoverkomelijk hoeft dat echter niet te zijn: we keren gewoon terug naar de tijd voordat de onderhoudsplicht werd ingevoerd. Toen nam de overheid de onderhoudskosten over, daar waar het OCMW het niet aankon. Wanneer we ook de regeling van "het kindsdeel" nog in ogenschouw nemen, dan degradeert de onderhoudsplicht compleet tot een solidariteitslotto. Het simpele feit dat je al dan niet broers en zussen hebt kan je een paar honderd euro's per maand kosten. Wat de onderhoudsplicht ook ongeloofwaardig maakt is het feit dat deze plicht niet aansluit bij regelingen rond andere vormen van ouderenzorg. Voor wie de maaltijd aan de deur krijgt zal het OCMW veel al vlot enkele euro's per dag bijpassen als het pensioen klein is. Maar zodra de deur van het rusthuis open gaat valt alle steun weg." (ABVV – Senioren, 2007)

Ikzelf kan me in beiden organisaties hun mening vinden. Enerzijds vind ik dat we als kind de onderhoudsplicht toch verschuldigd zijn aan onze ouders. Zij hebben altijd voor ons gezorgd, het is het minste wat we voor hen kunnen doen. Ik zou graag willen dat mijn ouders goed verzorgd worden als ik niet in staat ben hen de nodige verzorging te geven. Ik zou spontaan bijbetalen wanneer mijn ouders hun verblijfskosten niet meer zouden kunnen betalen. Wie zou het anders moeten doen? Anderzijds kan ik inkomen dat de oudere het een vernedering vindt wanneer ze niet in staat zijn om hun verblijfskosten te betalen. Hierin geef ik de ABVV – Senioren gelijk. Maar men moet ook de vraag stellen of het niet deze onderhoudsplicht is die ervoor zorgt dat de dagprijzen stijgen in de rusthuizen. Ook ga ik ermee akkoord dat deze onderhoudsplicht een bron is van ruzies binnen gezinnen. Wie wilt er nu verplicht worden om een grote som te betalen voor de verblijfskosten van bijvoorbeeld verspilzuchtige ouders. Die al hun spaarcenten en pensioen hebben uitgegeven aan dure reizen? Niemand, maar toch gebeurt het omdat deze onderhoudsplicht wettelijk verplicht is. Dit kan zeker zorgen voor ruzies, een gespannen en vijandige sfeer binnen het gezin of de familie. Natuurlijk kunnen sommige ouderen er niets aan doen dat ze niet voldoende middelen hebben om hun verblijf te betalen en vinden ze het afschuwelijk dat hierdoor hun hele gezin of familie uiteen wordt gehaald.

Het OCMW kan beslissen dat bepaalde onderhoudsplichtige kinderen niet moeten betalen. Maar sommige billijkheidsredenen zijn toch moeilijk traceerbaar en controleerbaar. Hoe kan het OCMW nagaan of er bijvoorbeeld echt 20 jaar geen contact is met de ouders en het kind of dat het gaat over een slecht contact. Kunnen sommige kinderen hierdoor niet door de mazen van het net glijpen en zo ontsnappen aan de onderhoudsplicht?

8 Besluit

Onze vergrijzing heeft ervoor gezorgd dat de plaatsen in de rusthuizen erg beperkt zijn. Dit is één van de redenen waarom er een zodanige lange wachtlijsten bestaan voor rusthuizen. Doordat de wachtlijsten een serieus probleem zijn geworden, krijgen ze de laatste jaren veel media aandacht. Zelfs politici begonnen er hun hoofd over te breken. Volgens mijn mening gaat de problematiek van de wachtlijsten niet gauw opgelost geraken. Het is net door de vergrijzing en de angst voor een onzekere toekomst dat mensen zich laten opschrijven op de wachtlijst. Ik kan me vinden in de mening van Mr. Swennen. *“Hij zegt dat mensen zich zorgen maken om een plaatsje in een rusthuis. Ze hebben hier het volste recht op.”* Als men er verder over nadenkt, is het wel beangstigend als men weet dat wanneer men niet meer instaat, is voor zichzelf te zorgen, men misschien nergens meer terecht kan.

De KATZschaal heeft het probleem van de wachtlijsten zeker niet opgelost. Door deze schaal is men niet alleen “kieskeuriger” geworden bij wie men opneemt maar het heeft er ook voor gezorgd dat oudere die een lagere zorggraad hebben en het nodig hebben om zich te laten opnemen in een rusthuis geen kans hebben. De KATZschaal heeft ook een grote invloed op het opnamebeleid.

Vaak wordt het door de familie opgemerkt dat het niet meer kan, dat de oudere nog zelfstandig blijft wonen. Zij hebben dan ook de zware taak om deze boodschap over te geven aan de oudere. Deze boodschap wordt niet steeds in dank aangenomen. Gevoelens van onveiligheid kunnen de oudere parten spelen en kunnen vragen zoals belast ik mijn kinderen? De oudere bezig houden. De stap naar een permanent verblijf in een rusthuis is geen eenvoudige beslissing voor de oudere en zijn familie. Hier hebben ze vaak lang over nagedacht. Wanneer het besluit is gevallen voor een opname gaat dit vaak gepaard met gevoelens van verdriet en pijn. Zo is de verhuis van thuis naar een tehuis zeker niet eenvoudig. Het is proces dat men niet alleen moet doorstaan, maar het is iets dat je deelt met anderen. Het is het moment waarin men elkaar steunt, letterlijk en figuurlijk. Wanneer er net afscheid is genomen en het moment van de waarheid is aangebroken is een zeer emotioneel proces voor zowel de oudere als zijn familie. De opnamedag wordt door de nieuwe bewoner en zijn familie ervaren als een positief gegeven, maar kan ook ervaren worden als een negatief gegeven. Wanneer ze al ettelijk weken maanden, jaren in het rusthuis verblijven, kan dit een invloed hebben op de gedragingen van de bewoner. Dit vindt plaats op fysiek, psychisch en sociaal vlak. Sommigen worden erg teruggetrokken terwijl anderen helemaal open bloeien. Sommige bewoners hebben moeilijkheden om zich aan te passen aan het leven in het rusthuis. Dit kan tot uiting komen wanneer de oudere zich zorgen maakt over zijn fysieke of psychische achteruitgang en dit zijn nadenken en praten belemmeren. Sommigen hebben weer het gevoel dat ze de controle verliezen over hun leven. Zo gaat hij/zij minder dingen aankunnen, dit geeft weer een gevoel van machteloosheid dat agressie kan veroorzaken. Uit eigen ervaring en uit de ervaring van de bewoners en/of familie kan men de bovenstaande conclusie niet alleen vaststellen maar is ook het feit dat de betrokkenheid en de mening van oudere cruciaal is bij het nemen van de beslissing tot opname. Wanneer de oudere betrokken is bij de beslissing en achter deze beslissing staat bepaalt dit hoe snel de bewoner zich aanpast aan het rusthuis en hoe goed de bewoner zich thuis voelt.

Bij de vergelijking van de theorie en de praktijk van een opnamebeleid van de besproken rusthuizen zien we dat beide eigenlijk niet zoveel van elkaar verschillen. Toch is een opname veel ingewikkelder dan dat het lijkt. Dit blijkt niet enkel uit de verschillende casussen maar ook uit mijn eigen ervaring. Het moeilijke eraan is de aanpassing die men steeds moet uitvoeren om aan de wensen van de nieuwe bewoner en zijn familie te voldoen. Hierbij is het eerste contact tussen kandidaat-bewoner, familie en sociale dienst van cruciaal belang. Niet alleen vriendelijkheid, beleefdheid en respect zijn een waardevol gegeven maar ook de informatie die men geeft. De drie rusthuizen zijn hier ook van op de hoogte en spelen hier mooi op in. Met meer informatie te geven over het financiële aspect zoals de dagprijs alsook de algemene werking van het rusthuis wil men de kandidaat-bewoner zo goed mogelijk informeren zodat ze bij eventuele opname niet voor verrassingen komen te staan. Ook door de rondleiding die de rusthuizen geven willen ze de kandidaat-bewoner en familie een beter beeld geven in de infrastructuur. Vaak bieden de rusthuizen de mogelijkheid om zich op de wachtlijst te plaatsen. Hiervoor moet de kandidaat-bewoner en zijn familie verschillende vragen beantwoorden over het algemeen welzijn van de kandidaat-bewoner, maar moet er ook een KATZschaal ingevuld worden. Die schaal bepaalt hoe lang de oudere moet wachten. Vaak melden de meeste kandidaat-bewoner en familie zich aan uit preventieve redenen maar ook uit hoogdringendheid. Wanneer de oudere dan een te lage zorggraad heeft komen ze niet snel in aanmerking om opgenomen te worden. Het meedelen van dit nieuws is geen lachertje. De teleurstelling van de oudere en zijn familie is groot en sommige situaties zeer schrijnend. Als hulpverlener geeft dit een gevoel van machteloosheid. Anderen hebben meer geluk en worden na enkele weken of maanden opgenomen. Hoe men opgenomen is afhankelijk van het rusthuis. Bij de vergelijking van het opnamebeleid van de drie verschillende rusthuizen ziet men dat ze veel belang hechtten aan een goede verwelkoming van de nieuwe bewoner en zijn familie op de opnamedag. In het Rustoord Het Vlaspad wordt de oudere verwelkomd door de directrice terwijl het in het WZC Sint Jozef de sociaal verpleegkundige is die hiervoor instaat. In beide rusthuizen gebeurt de verwelkoming door één persoon. Deze verwelkoming is intiemer en zorgt ervoor dat de drempel om zichzelf te zijn lager is. In het RVT Ter Vest wordt men niet verwelkomd door één persoon maar door verschillende personen. Enerzijds lijkt deze verwelkoming vele uitnodiger maar toch kan het ook overweldigend zijn. Zeker wanneer men het niet verwacht en men de personen niet kent. Wat er na deze korte kennismaking gebeurt, verschilt ook in welk rusthuis de oudere opgenomen wordt. Rusthuizen zoals het WZC Sint Jozef en het RVT Ter Vest begeleiden de nieuwe bewoner en zijn familie naar de afdeling en pas daarna vindt de administratieve opname plaats. Natuurlijk kan men hiervan afwijken. In het Rustoord Het Vlaspad gaat men in tegengestelde werking te werk. Hier vindt de administratieve opname eerst plaats. Natuurlijk moeten we rekening houden dat in het Rustoord Het Vlaspad het meestal gaat over oudere die zowel fysiek als mentaal nog in orde zijn. Maar toch lijkt deze manier van verwelkoming niet ideaal. Voor de oudere en zijn familie is deze eerste dag toch vaak zeer emotioneel en kan het administratief werk eventjes overbodig zijn. Doorheen dit hele proces wordt de nieuwe bewoner en zijn familie begeleidt. In het WZC Sint Jozef is dit een taak van de sociaal verpleegkundige. Terwijl dit in het Rustoord Vlaspad eerst door de directrice gebeurt en het daarna overgenomen wordt door de hoofdverpleegkundige. Dezelfde regeling geldt voor het RVT Ter Vest. Hier wordt de nieuwe bewoner en zijn familie begeleidt tot de afdeling door de maatschappelijk werkster. Op de afdeling neemt de hoofdverpleegkundige het van de maatschappelijk werkster over. Wanneer

de nieuwe bewoner gesetteld is gaat men terug naar de maatschappelijk werkster om de administratieve opname te volbrengen en word er afgerond met een drankje in de cafetaria samen met de animatrice en ergotherapeut. Kritisch gezien vind ik deze twee laatste procedures zeer omslachtig. Ik stel me de vraag waarom of men de oudere en zijn familie er goed aan doet al deze personen te ontmoeten? Kan het ook niet na de opname? Daarom geef ik mijn voorkeur aan de procedure van het WZC Sint Jozef. Daar begeleidt de sociaal verpleegkundige de nieuwe bewoner en zijn familie doorheen heel het proces. Persoonlijk vind ik dit een geschiktere manier om de nieuwe bewoner en zijn familie te begeleiden.

Vaak wordt er na enkele maanden in rusthuizen een opvolggesprek gehouden met de nieuwe bewoner en zijn familie. Er wordt dan gepolst hoe zij de opname hebben ervaren. Het is een goede manier om feedback te krijgen over het opnamebeleid, maar ik vraag me af waarom pas na zoveel maanden?

Is een opnamebeleid van een rusthuis nu eerlijk en menselijk? Het exact antwoord op deze vraag kan ik natuurlijk niet geven want ieders mening is anders. Want hoe men het ook keert of draait een opnameprocedure heeft nu eenmaal een zware impact op het leven van de oudere en zijn familie. Maar naar mijn mening vind ik dat de besproken rusthuizen de overgang van thuis naar een rusthuis zo soepel mogelijk proberen te maken. Door de informatie en de rondleiding zorgen ze ervoor dat de oudere en zijn familie goed ingelicht zijn en niet voor verrassingen kunnen staan. Tijdens de opnamedag verwelkomen ze de nieuwe bewoner en zijn familie vol enthousiasme en begeleiden ze hen doorheen heel dit proces. Zelfs enkele maanden na de opname maken ze tijd voor een evaluatiegesprek met de nieuwe bewoner en familie. Ze willen ook weten hoe hun ervaringen waren. Dit zijn allemaal aspecten die de opnameprocedure eerlijk en menselijk maken. Maar ik heb mijn bedenkingen hiervoor en vind dat het op sommige aspecten beter kan. Vooral op het psychosociale vlak. Want vaak wordt dat aspect vergeten. Rusthuizen proberen dit op te lossen door opvolgingsgesprek of evaluatiegesprekken uit te voeren. Deze gesprekken vinden vaak pas een maand of drie na de opname plaats. Kritisch bekeken vind ik het een zonde van de tijd. De meeste bewoners en familieleden zijn het na al die maanden al vergeten wat ze voelde en hoe ze het ervaarde, dus stel ik voor om het een paar dagen na de opname te doen. Zo zal de informatie die ze geven veel nauwkeuriger zijn dan die ze na drie maanden geven. Want deze opvolggesprekken zorgen volgens mij voor die extra menselijke toets bij een opname. Hierdoor krijgen de nieuwe bewoners en zijn familie ook het gevoel dat ze met hen bezig zijn, zelfs na de opname en laat men de nieuwe bewoner en zijn familie weten dat ze ook een belangrijke schakel zijn binnen het rusthuis. Men mag hier zeker tijd insteken zoals men doet in het begin wanneer de bewoner voor informatie komt over het rusthuis. Vaak gebruikt men voor deze opvolgingsgesprekken of evaluatiegesprekken standaardformulieren. Deze formulieren vind ik zeer oppervlakkig. Ze gaan enkel in op de ervaring van de bewoner en zijn familie maar niet wat ze voelen. Misschien is dit subjectief maar toch zijn ze even belangrijk. Zeker wanneer men het opnamebeleid hierop aanpast. Het gebruik van standaardformulieren vind ik betreffende ervaringen en gevoelens van personen moeilijk om te gebruiken. Persoonlijk vind ik dat het allemaal spontaan moet gebeuren. Natuurlijk besef ik dat dit niet gaat omdat men steeds andere antwoorden zou krijgen. Ook wordt er te weinig aandacht besteedt aan de naaste omgeving van de nieuwe bewoner. Want ook zij hebben net zoals de oudere een

zware periode achter de rug en ook voor hen moet men tijd maken. De eerste zorg van een rusthuis is de zorg van de bewoner, familie hoort er ook bij. Vanuit onze opleiding moet men verder zien dan de bewoner. Men moet ook de naaste omgeving betrekken want ook zij spelen een belangrijke rol in het leven van de oudere. Wanneer men uit dit standpunt zou vertrekken zou ik ook tijd maken voor de familie van de nieuwe bewoner. Een eigen idee dat ik had om de opnameprocedure mensvriendelijker en eerlijker te maken is om de bewoner en zijn familie ook de mogelijkheid te bieden om te zeggen wat ze zelf zouden veranderen aan de huidige opnameprocedure. Maar ook hoe zijzelf een opnameprocedure zouden opstellen die de overgang naar een rusthuis zou vergemakkelijken maar ook in hun ogen mensvriendelijk en eerlijk is.

Als we over mensvriendelijk en eerlijkheid spreken vind ik dat de KATZschaal in geen van beide categorieën past. De schaal zorgt ervoor dat men selectief gaat zijn naar wie men opneemt en wie niet. Gewoon omdat men hierdoor meer gesubsidieerd wordt door de overheid. Ik vraag me af wie het recht heeft om te zeggen dat de ene oudere langer moet wachten dan de andere oudere, gewoon omdat die oudere een hoge zorggraad hebben. Hierdoor komen oudere die een lagere zorggraad hebben in de kou te staan. Wat volgens mij niet kan. Als hulpverlener is het zeer moeilijk om aan een familie in nood aan een opname mee te delen dat dit niet kan, omdat de zorggraad van hun vader of moeder te laag. Het is schrijnend en als hulpverlener kan je niet veel meer doen. Dit kweekt een frustrerend en machteloos gevoel.

Op financieel vlak kan men besluiten dat de oudere de dagprijs moet betalen. De dagprijzen van de drie verschillende rusthuizen verschillen niet erg in prijs. Het is dus een vooroordeel te denken dat een privérusthuis voor de rijke is en het OCMW rusthuis voor de 'sukkelaars'. Deze dagprijzen verschillen naargelang de diensten die ze aanbieden. Een ander opmerkelijk verschil tussen de rusthuizen is dat het WZC Sint Jozef en het Rustoord Het Vlaspad geen onderscheid maken tussen inwoners van de eigen gemeente en niet – inwoners, terwijl het RVT Ter Vest dit wel doet. Zo moeten inwoners van Balen veel minder betalen dan niet – inwoners. Het is me ook opgevallen dat dit enkel van toepassing is bij OCMW rusthuizen. Dit komt omdat deze rusthuizen voorrang willen verlenen aan inwoners van hun eigen gemeente. Verder heeft elke bewoner van een rusthuis recht op een tegemoetkoming van de zorgverzekering. Men maakt hier geen verschil of men heeft gekozen voor een privé – VZW – of OCMW rusthuis. Indien de oudere niet voldoende middelen om de verblijfkost te betalen dan kan men de hulp invoeren van het OCMW. Het OCMW is verplicht de onderhoudsplicht in te roepen. In de praktijk is de onderhoudsplicht een onderwerp dat veel meningsverschillen doet ontstaan. Enerzijds zien ze het als een familiale solidariteit, anderzijds wordt het aanschouwd als mensen tot iets verplichten. Dit leidt ongetwijfeld tot woede, verdriet en miserie. Deze spanningen kunnen soms leiden tot definitieve breuk tussen ouders en kinderen en tussen kinderen onderling.

Als laatste wil ik u meegeven dat ik doorheen dit afstudeerproject een belangrijke les heb geleerd. Een opnameprocedure is in theorie steeds dezelfde handeling, maar in de praktijk is een opname zeer varieert. Zo kan een opname als positief worden ervaren maar het kan ook als iets emotioneel en 'negatief' ervaren worden. Het is net de familie en de nieuwe bewoner die ervoor zorgen dat elke opname uniek is en men niet in routine geraakt.

Literatuurlijst

Boeken

de Moei, J. (1992). *Thuis in het verzorgingshuis: Wonen en werken: Een wereld van verschil*. Intro, Nijkerk.

De Mönnink, H. (2000). *Verlieskunde*. Maarssen: Elsevier.

De Vleeschouwer, C. (1996). *Leven in het verzorgingstehuis*. Garant: Leuven – Appeldoorn.

Het Vlaspand (2008). *Kwaliteitshandboek: Procedure voor opname en onthaal*. Het Vlaspand: Westerlo.

Macroen, A., Grommen, R., Van Ranst N. (red.) (2006). *Als de schaduwen langer worden: Psychologische perspectieven op het ouder worden en zijn*. Lannoo Campus: Leuven.

OCMW Balen (2002). *Jaarverslag 2002*. OCMW Balen: Balen.

Rochtus, K., Schalenbourg, B., Casier, H., Vicca, C. (2007). *Sociale landkaart: informatiewijzer Federale en Vlaamse voorzieningen*. Vanden Broele: Brugge.

RVT Ter Vest (2008). *Kwaliteitshandboek: hoofdstuk 8: Opname en onthaal*. RVT Ter Vest: Balen.

Vanden Boer, L. (1994). *Serviceflats in Vlaanderen. Een haalbaar alternatief?* In: Platform Wonen van Ouderen. *Handboek wonen van ouderen: Een veelzijdige kijk op het wonen van een nieuwe generatie ouderen*. Atlanta: Schaffen.

Vanden Boer, L. (1996). *Bewoners van serviceflats*. In: Platform Wonen van Ouderen. *Handboek wonen van ouderen: Een veelzijdige kijk op het wonen van een nieuwe generatie ouderen*. Atlanta: Brussel.

Vanden Boer, L. (1998). *Thuis is waar men zich goed voelt: De stap naar transmurale of residentiële opvang*. In: Platform Wonen van Ouderen. *Handboek wonen van ouderen: Een veelzijdige kijk op het wonen van een nieuwe generatie ouderen*. Atlanta: Brussel.

Van der Molen, F. (1990). *De migratie en huisvestiging van ouderenhuishoudens*. In: de Boer, J. E. P. Stijmsma (red.). *Ouderenvestiging: Tijd voor een nieuw beleid*. Geopers: Groningen.

Vastiau, E., Verlinden, E. (2006). *Ouderenzorgenbeleid: Een hedendaagse kijk op alle zorgmogelijkheden voor ouderen*. Politeia: Brussel.

Verliefde, E., Baeerten, H. (2006). *Loslaten tot leven: Leven en afscheid nemen in een rusthuis*. Acco: Leuven/Voorburg.

Steverink, N., Westerhof, G.J., Bode, C., Dittman Kohli, F. (2001) *Dutch aging survey: onderzoekdesign en instrumenten. Een onderzoek naar de leefsituatie en het welbevinden van mensen vanaf 40 jaar*. Nijmegen: sectie psychogerontologie.

Wahl, H. - W. (2001). *Environmental influences on aging and behaviour*. In J.E. Birren & K. W. Schaie (Eds.), *Handbook of the psychology of aging* (5th edition) (pp. 215 - 237). Academic Press: San Diego

Tijdschriftartikels

Lawton, M.P. (1989). Three functions of the residential environment. *Journal of housing for the elderly*. 5, 35 – 50.

Wahl, H – W., Weissman, G.D. (2003). Environmental gerontology at the beginning of the new millennium: Reflections of his historical, empirical, and theoretical environment. *The gerontologist*, 43, 612 – 627.

Van Riet, J. (2007). Wie oud wordt, moet wachten. *Weliswaar*, 10 – 11.

Veli, Y. (2007). Even geduld a.u.b. *Weliswaar*, 12-13.

Onuitgegeven materiaal

WZC Sint Jozef. (2008) *Onuitgegeven materiaal: Kwaliteitshandboek: Functieomschrijvingen medewerker sociale dienst*. WZC Sint Jozef: Wiekevorst.

WZC Sint Jozef. (2008). *Onuitgegeven materiaal: Kwaliteitshandboek: Procedure onthaal en opname*. WZC Sint Jozef: Wiekevorst.

WZC Sint Jozef. (2008) *Onuitgegeven materiaal: WZC Sint Jozef: jaarverslag 2008*. WZC Sint Jozef: Wiekevorst.

WZC Sint Jozef (2008). *Infobrochure WZC Sint Jozef*. WZC Sint Jozef: Wiekevorst.

Internetbronnen

ABVV Senioren (2007). Afschaffing van de onderhoudsplicht: Omdat respect belangrijk is. Gevonden op het internet op 16/03/09 op www.abvvsenioren.be

De Standaard (2007). Frans Motmans. Gevonden op het internet op 11/12/08 op www.destandaard.be

Gezinsbond (2002). Standpunt inzake onderhoudsplicht van kinderen t.a.v. hun ouders in een rusthuis. Gevonden op het internet op 16/03/09 op www.gezinsbond.be

Het Laatste Nieuws (2008). Bijna 100.000 bejaarden wachten op plaats in rusthuis. Gevonden op het internet op 11/12/08 op <http://www.hln.be/hln/article/print/detail.do?language=nl&navigationItemId=957&co....>

Loncin, J. (2007). Waarom moet ik voor onze mama betalen? Gevonden op het internet op 11/12/2008 op <http://www.nieuwsblad.be/Article/PrintArticle.aspx?ArticleID=8U1KD1UV>

Loncin, J. (2007). Wanneer mag of moet onze mama naar het rusthuis? Gevonden op het internet op 11/12/2008 op <http://www.nieuwsblad.be/Article/PrintArticle.aspx?ArticleID=RE1KGLSF>.

Seniorennet. (2007). Wanneer naar een RVT of rusthuis? Gevonden op het internet op 11/12/2008 op http://www.seniorennet.be/pages/wonen_zorg_rvt.php

Interviews

Een interview met de familie O. op 15/11/08

een interview met de familie P. op 21/11/08

Een interview met Joke Huysmans, maatschappelijk werkster sociale dienst WZC Ten Hove Mol op 31/03/09

Een interview met Hilde Verrelst, sociaal verpleegkundige sociale dienst WZC Den Olm Bonheide op 01/04/09

Bijlagen

Bijlage 1: De KATZschaal

Bijlage 2: Lijst met kosten die niet met het zakgeld betaald moeten worden.

Bijlage 3: Schaal met bijdrage onderhoudsplicht.

BIJLAGE 41

onder gesloten omslag over te maken aan de adviserend geneesheer

EVALUATIESCHAAL TOT STAVING VAN DE
AANVRAAG OM TEGEMOETKOMING IN EEN VERZORGINGSINRICHTING

Identificatiegegevens rechthebbende :

Riziv-nummer van de instelling :

NAAM – VOORNAAM :

Rijksregisternummer :

A. Schaal (enkel de kolom "Nieuwe score" invullen in geval van eerste evaluatie):

CRITERIUM	Oude score	Nieuwe score	1	2	3	4
ZICH WASSEN			kan zichzelf helemaal wassen zonder enige hulp	heeft gedeeltelijke hulp nodig om zich te wassen boven of onder de gordel	heeft gedeeltelijk hulp nodig om zich te wassen zowel boven als onder de gordel	moet volledig worden geholpen om zich te wassen zowel boven als onder de gordel
ZICH KLEDEN			kan zich helemaal aan- en uitkleden zonder enige hulp	heeft gedeeltelijke hulp nodig om zich te kleden boven of onder de gordel (zonder rekening te houden met de veters)	heeft gedeeltelijke hulp nodig om zich te kleden zowel boven als onder de gordel	moet volledig worden geholpen om zich te kleden zowel boven als onder de gordel
TRANSFER en VERPLAATSI NGEN			is zelfstandig voor de transfer en kan zich volledig zelfstandig verplaatsen zonder mechanisch(e) hulpmiddel(en) of hulp van derden	is zelfstandig voor de transfer en voor zijn verplaatsingen, mits het gebruik van mechanisch(e) hulpmiddel(en) (kruk(ken), rolstoel,...)	heeft volstrekte hulp van derden nodig voor minstens één van de transfers en/of zijn verplaatsingen	is bedlegerig of zit in een rolstoel en is volledig afhankelijk van anderen om zich te verplaatsen
TOILETBEZOEK			kan alleen naar het toilet gaan, zich kleden en zich reinigen	heeft hulp nodig voor één van de 3 items: zich verplaatsen of zich kleden of zich reinigen	heeft hulp nodig voor twee van de 3 items: zich verplaatsen en/of zich kleden en/of zich reinigen	heeft hulp nodig voor de 3 items: zich verplaatsen en zich kleden en zich reinigen
CONTINENTIE			is continent voor urine en faeces	is accidenteel incontinent voor urine of faeces (inclusief blaassonde of kunstaars)	is incontinent voor urine (inclusief mictietraining) of voor faeces	is incontinent voor urine en faeces
ETEN			kan alleen eten en drinken	heeft vooraf hulp nodig om te eten of te drinken	heeft gedeeltelijk hulp nodig tijdens het eten of drinken	de patiënt is volledig afhankelijk om te eten of te drinken
CRITERIUM			1	2	3	4
TIJD			geen probleem	nu en dan, zelden probleem	bijna elke dag probleem	volledig gedesoriënteerd of onmogelijk te evalueren
PLAATS			geen probleem	nu en dan, zelden probleem	bijna elke dag probleem	volledig gedesoriënteerd of onmogelijk te evalueren

Op basis van bovenstaande evaluatie wordt : - categorie O categorie A categorie B categorie C categorie Cdement
aangevraagd ⁽¹⁾- een opname in een centrum voor dagverzorging aangevraagd ⁽¹⁾

B. Redenen die de categorie wijziging rechtvaardigen (enkel in geval van toename):

--

C. De Geneesheer (vereist indien toename minder dan 6 maanden na wijziging tijdens de laatste controle) of de verpleegkundige:

Naam en Riziv-nummer of stempel van de geneesheer: ⁽¹⁾ Naam van de verantwoordelijke verpleegkundige	Datum:/...../.....	Handtekening:
--	-----------------------------	---------------

⁽¹⁾ Schrappen wat niet past.

Bijlage 1: Lijst van de kosten die niet met het zakgeld betaald moeten worden.

- **Gebruik van de kamer**
- Het door de instelling ter beschikking gestelde meubilair in de kamers en de gemeenschappelijke ruimten
- Het ter beschikking stellen van een nachostoel wanneer de toestand van de bewoner dit vereist
- Het gebruik en het onderhoud van de sanitaire installaties, individueel of gemeenschappelijk
- Het gebruik van de gemeenschappelijke plaatsen, met inbegrip van de liften, overeenkomstig het huishoudelijk reglement
- Het onderhoud van het patrimonium, het algemene onderhoud en het reinigen van de gemeenschappelijke plaatsen, materiaal en producten inbegrepen; de herstellingen van de kamers en woonruimte, die uit een gewoon huurgebruik voortvloeien
- De afvalverwijdering
- De verwarming van de kamers en gemeenschappelijke plaatsen, het onderhoud van de installaties en elke wijziging van de verwarmingstoestellen
- Het stromende koude en warme water en het gebruik van elke sanitaire installatie
- De elektrische installatie, hun onderhoud en het elektriciteitsverbruik
- De installatie voor bescherming tegen brandgevaar en voor interne communicatie in functie van gemeenschappelijk gebruik
- Het ter beschikking stellen in de gemeenschappelijke ruimten van televisie, radio of andere audiovisueel materiaal
- Het onderhoud van de individuele kamers, het meubilair en de voorwerpen in de kamer
- Het beschikbaar stellen, het onderhoud en de hernieuwing van het beddengoed
- Gordijnen, overgordijnen, behangsel en meubelstoffen
- Onderhoud - en schoonmaakkosten ten gevolge van normale slijtage van de kamer of van de woonruimte
- Was - en droogkuis van het niet - persoonlijk linnen
- Was van het persoonlijk linnen, die door de instelling wordt georganiseerd
- Het elektriciteitsverbruik ingevolge het gebruik van individuele toestellen
- De kosten voor de installatie en het onderhoud van radio, televisie, koelkast en telefoon in de kamer, die ter beschikking wordt gesteld van de bewoner
- Alle verstrekkingen en het materiaal gedekt door de tussenkomst van het RIZIV
- De gedeelde tussenkomst van het RIZIV voor niet - verzekerden
- Geneesmiddelen op voorschrift van een geneesheer
- Basisbijdragen voor een ziekenfonds
- Het verschuldigde remgeld ten gevolge van een consultatie van een huisarts of specialist
- Vervoerskosten die verband houden met de gezondheidszorg van de rusthuisbewoner
- Hospitalisatiekosten in een gemeenschappelijke kamer
- De bevoorrading, het beheer, het stockeren en de verdeling van de geneesmiddelen
- Incontinentiemateriaal
- Kosten voor een rolstoel, krukken, een looprek, hoorapparaten, brillen tandprothesen die voorkomen in de RIZIV-nomenclatuur voor bandagisten, op voorschrift van een geneesheer
- De bereiding en de verdeling van de maaltijden met inbegrip van de dranken, het naleven van diëten, de tussendoortjes en de dranken waarvan de verdeling tussen de maaltijden systematisch gebeurt
- Het opdien van de maaltijden in de kamer omwille van medische redenen
- Onbeperkte beschikbaarheid over drinkbaar water
- Enterale voeding
- Pedicure op voorschrift van de geneesheer
- Manicure op voorschrift van de geneesheer
- Esthetische verzorging die door de instelling intern georganiseerd wordt via een personeelslid
- Haarverzorging die door de instelling intern georganiseerd wordt via een personeelslid
- Elementaire toiletartikelen die door de instelling ter beschikking worden gesteld
- De collectieve animatie-, recreatie- en therapeutische activiteiten wanneer ze in de instelling worden georganiseerd.
- Herstelling van het persoonlijk linnen, die door de instelling intern georganiseerd wordt via een personeelslid
- De administratieve kosten, ongeacht de aard ervan, die verband houden met de huisvesting of de opvang van de bewoner of die eigen zijn aan de werking van de instelling

- Verzekeringspolissen van allerlei aard: de verzekeringen burgerlijke aansprakelijkheid, de brandverzekering alsmede alle verzekeringen die de beheerder overeenkomstig de wetgeving heeft aangegaan, met uitzondering van elke persoonlijke verzekering van de bewoner
- Belastingen eigen aan de instelling

op maatschappelijke integratie) (vastgesteld overeenkomstig artikel 14 van het koninklijk besluit van 9 mei 1984 tot uitvoering van artikel 100bis, § 1, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn)	van de bedra- gen vermeld in de tabel van de terug te vorde ren maandelijkse bedragen	IN FUNCTIE VAN HET AANTAL PERSONEN TEN LASTE										
		(BEDRAGEN GELDEND VANAF 1 SEPTEMBER 2008)										
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 en meer personen ten laste
€ 20.335,36 - € 23.182,30	15%	€ 36	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
€ 23.182,31 - € 26.029,25	15%	€ 71	€ 36	-	-	-	-	-	-	-	-	-
€ 26.029,26 - € 28.876,20	20%	€ 119	€ 71	€ 36	-	-	-	-	-	-	-	-
€ 28.876,21 - € 31.723,15	20%	€ 166	€ 119	€ 71	€ 36	-	-	-	-	-	-	-
€ 31.723,16 - € 34.570,10	25%	€ 225	€ 166	€ 119	€ 71	€ 36	-	-	-	-	-	-
€ 34.570,11 - € 37.417,05	25%	€ 285	€ 225	€ 166	€ 119	€ 71	€ 36	-	-	-	-	-
€ 37.417,06 - € 40.264,00	30%	€ 356	€ 285	€ 225	€ 166	€ 119	€ 71	€ 36	-	-	-	-
€ 40.264,01 - € 43.110,95	30%	€ 427	€ 356	€ 285	€ 225	€ 166	€ 119	€ 71	€ 36	-	-	-
€ 43.110,96 - € 45.957,90	35%	€ 510	€ 427	€ 356	€ 285	€ 225	€ 166	€ 119	€ 71	€ 36	-	-
€ 45.957,91 - € 48.804,85	35%	€ 593	€ 510	€ 427	€ 356	€ 285	€ 225	€ 166	€ 119	€ 71	€ 36	-
€ 48.804,86 - € 51.651,80	40%	€ 688	€ 593	€ 510	€ 427	€ 356	€ 285	€ 225	€ 166	€ 119	€ 71	€ 36
€ 51.651,81 - € 54.498,75	40%	€ 783	€ 688	€ 593	€ 510	€ 427	€ 356	€ 285	€ 225	€ 166	€ 119	€ 71
€ 54.498,76 - en meer	50%	€ 902	€ 783	€ 688	€ 593	€ 510	€ 427	€ 356	€ 285	€ 225	€ 166	€ 119